

Yisasi Kanale Ke Matiu'a Ka'nea Ke.

Yisasi akinakomoki apa'ki.

¹ Mamona Yisasi Kalaisi akinakomoki apa'ki hane'ne. Yisasi'a Teviti nofi vayapati ve'ka mai'nea yafe Teviti'a Epalahamu nofi vayapati ve'ka mai'nikeno Epalahamu'a Yisasi akinako mai'ne.

² Aisa'ki afo'amo'a Epalahamu'ae. Ye'kopu afo'amo'a Aisa'ki'ae. Yuta'ae akana'amoki'ae afo'apimo'a Ye'kopu'ae.

³ Pelesi'ae Sela'ae afo'animo'a Yuta'a mai'nikeno ita'animo aki'a Tema'ae. Hesaloni afo'amo'a Pelesi'ae. Lama afo'amo'a Hesaloni'ae.

⁴ Aminatapi afo'amo'a Lama'ae. Nasoni afo'amo'a Aminatapi'ae. Salamoni afo'amo'a Nasoni'ae.

⁵ Salamoni'a Povasi afo'amo'a mai'nikeno ita'amo aki'a Lehapu'ae. Povasi'a Opeti afo'amo'a mai'nikeno ita'amo aki'a Luti'ae. Opeti'a Yesi afo'amo'ae.

⁶ Yesi'a Teviti afo'amo mai'nikeno Teviti'a Isaleli vaya'aite ala kava ve'ka'api mai'ne. Teviti'a Solomoni afo'amo mai'nikeno ita'amo'a hokoteno Yulaiya a'a mai'neane.

⁷ Liapoami afo'amo'a Solomoni'ae. Apaisa afo'amo'a Liapoami'ae. Esa afo'amo'a Apaisa'ae.

⁸ Yehosafati afo'amo'a Esa'ae. Yolami afo'amo'a Yehosafati'ae. Usia afo'amo'a Yolami'ae.

⁹ Yotami afo'amo'a Usia'ae. Ehasi afo'amo'a Yotami'ae. Hese'kaiya afo'amo'a Ehasi'ae.

10 Manasa afo'amo'a Hese'kaiya'ae. Emoni afo'amo'a Manasa'ae. Yosaiya afo'amo'a Emoni'ae.

11 Ye'konaiya'ae akana'amoki'ae afo'apimo'a Yosaiya'ae. Ani afina Papiloni koteka la hake'a Isaleli vaya apavale'a Papiloni koteka miya o'ali aliyate apate'nae.

12 Ani vaya'moki Papiloni koteka miya o'ali ali'ya apamitakeno Sealitielo afo'amo'a Ye'konaiya'ae. Selapapeli afo'amo'a Sealitielo'ae.

13 Apiuta afo'amo'a Selapapeli'ae. Elaiya'kimi afo'amo'a Apiuta'ae. Aso afo'amo'a Elaiya'kimi'ae.

14 Seto'ki afo'amo'a Aso'ae. A'kimi afo'amo'a Seto'ki'ae. Eliuti afo'amo'a A'kimi'ae

15 Eleasa afo'amo'a Eliuti'ae. Matana afo'amo'a Eleasa'ae. Ye'kopu afo'amo'a Matana'ae.

16 Ye'kopu'a Yosefe afo'amo mai'nikeno Yosefe'a Malia anau'amo'a mai'nikeno ani a'mo'a Yisasi alite'nikeno akaeyafe Kalaisi'ae hu'a Anumaya Koti'a lakufa alino katikefe hute'nea ve'kae hu'a aki ne'ae.

17 Epalahamu'a hokoteno mai'neno faliteke'a henaka'a ayatala'a hano huteno aiyalekat aole'ae aole'ae alea (14) akinakomo nofi vaya maime hai'a nefalike'a anile Teviti'a va'yi huno mai'neno fa-like'a henaka'a ayatala'a hano huteno aiyalekat aole'ae aole'ae alea akinakomo nofi vaya'a maime haike'a Papiloni vaya'moki e'a Isaleli kumate vaya apavalake'a miya o'ali ali'ya ali'nae. Ali'nake'a henaka'a ayatala'a hano huteno aiyalekat aole'ae aole'ae alea akinakomoki nofi vaya'a maime ne-haikeno Kalaisi'a fole ai'ne.

Malia'a Yisasina alite'ne.

¹⁸ Yisasi Kalaisina alite'nea ke inake huno hane'ne ita'amo aki'a Malia'ae. Ani a'mafa'ne Yosefete ako hakemale'naya a'mafa'ne mai'nea'maki ve'ae lo'kano nohavaeya a'mafa'ne Anumaya Koti Fate Akufa Avamu'amoteti aipa'ae mai'ne.

¹⁹ Yosefete hakemale'naya ve'ka alakepa ve'ka mai'nea yafenakeno "Haviku Malia'a avuya hu'yafenake'na kesi atalesoe." huno akesa ne'afe.

²⁰⁻²¹ Ani ke akesa afifi huketeno hava'neno himona akeana Anumayamo ko'ku'napi kayo kayo ve'ka va'yi huno inake huno hapai'ne "Yosefeka Teviti mafa'ne'amoka koli ohu'ka Maliana a'kamo'aki afa'a aleo. Anumaya Koti Fate Akufa Avamu'amoteti aipa'ae mai'neanakeno ne'mafa'ne alitekaiye. Ani mafa'nemo'a akai'a vaya'amoki hao'otake ya'apimo'a nofi hupate'nea vaya kalu heno apa'kufa alino katike. Ani yafe aki'a Yisasi'ae hu'ka malekane." nehe.

²²⁻²³ A'ke'ainaka Anumayamo'a aune ve'kamo avayafati inake hu'neane

"Afeo ve'ae lo'kano nohavaeya a'mafa'nemo'a aipa'ae maiteno ne'mafa'ne alitesike'a aki'a ina ya hu'a malekae Imanueli'ae hu'a malekae." hu'neane.

Lakaeya kefati ani aki Anumaya Koti'a lakaeya'ae mai'ne huno hane'ne. Yisasina alite'nea afina ani a'ke'ainaka hu'nea kemo'a ako fole aino ne'ya'a aliteno lamake nehe.

²⁴ Yosefe'a ani himona aketeno hetino Anumayamo ko'ku'napi kayo kayo ve'ka'amo'a hapai'nea ke afino a'kame maleteno Maliafe "A'animokae." huteno ali'ne.

25 Ali'nea'maki Yosefe'a ani afe "A'animokae." huteno a'yafa hava o'ate'nikeno ani ne'mafa'ne ako alitetekeno Yosefe'a ani mafa'nemo aki'a Yisasi'ae huno male'ne.

2

*Apa'kenopa hale'nea vaya'moki Yisasina
akekefe e'nae.*

1 Heloti'a Yutia koteka ala kava ve'ka mai'nea kanafí Yisasina Petelehemu aise Yutia kumate alite'ne. Alite'nike'a henaka'a yake haineno va'yi nehea aupalikati mako apa'kenopa hale'nea vaya'moki Yelusalemu va'yi hu'nae.

2 Va'yi hu'ne'a inake hu'a nehae "Yuta vaya'aite kava hisea mafa'ne meni ako alite'nea mafa'ne hanate mai'ne? Yake haineno va'yi nehea aupalikati mako saufa sanafi va'yi nehketa aketeta 'Ako alite'ne.' nehuta akaeya aki alita asaka hukefe ne'one." hu'a nehae.

3 Nehakeno kava ve'kamo'a Heloti'ae mi'ko Yelusalemu mai'naya vaya'ae ani ke afite'a atali atalu hu'nae.

4 Atali atalu nehu'a Heloti'a mi'ko mono nopi kava vaya'ae mono hapali'a hapa'nepaiya vaya'ae ke hike'a akaeyate akeno inake huno apafine'ke "Anumaya Koti'a lapa'kufa alino katikefe hutesea ve'ka hanate alitekaiye hu'a hu'nayane?" huno apafike'ne.

5-6 Apafikeke'a inake hu'a nehae "Ani mafa'ne Petelehemu alitekaiye. A'ke'ainaka Anumaya Koti aune ve'kamo'a inake huno kamale'neane 'Kakaeya Petelehemu kuma'moka Yutia kuma mai'nana'maki Yutia kava ve'kamo kuma'yaka ako akase'ka hai'nane kakaeya

kumateti ala kava ve'ka va'yi huteno nakaeya vaya Isaleli vaya'aite kava ve'ka'api maike huno kamale'neane.' hu'a nehae."

⁷ Nehakeno Heloti'a apa'kesi huno yake haineno va'yi nehea aupalikati e'naya apa'kenopa hale'nea vaya'aife ke hike'a akeno "Ani saufa sanafina na yu va'yi hu'ne?" huno apafine'ke.

⁸ Apafikeno Petelehemu hupatekefe inake nehe "Utapa ani mafa'ne kahau atapa aketapa fole aite-tapa etapa ke nahapaike'na nakaeya'ae ani kava hu'na u'na aki ali'na asaka hino." hu'ne.

⁹ Hike'a ani kava ve'kamo ke afite'a u'a akayana yake haineno va'yi nehea aupalikati va'yi hike'a ake'naya sanafi'mo'a eno uno hokotepateno ani Yisasina alitekeno mai'nea no'kato'mule mai'ne. ¹⁰ Mai'neno apavelike'a ake'naya yafe apaipamo'a kanale nehike'a lusi amuse nehae.

¹¹ Amuse hutete'a ani nopi hai'a fale'ne'a akayana ani mafa'ne'ae ita'amo'a Malia'ae mai'na'ake'a ana'kete'a mopafi ape hu'ne'a aki ali'a asaka nehu'a ku'apifati amuse yana amikefena mako moni'ae kanale mana ne'aiya la'nefa'ae yosamo a'kamemo li'ae ami'nae. Ani li'mo aki'a mea.

¹² Amite'a hava'ne'a himona akayana Anumaya Koti'a himonafi inake huno hapapai'ne "Heloti mai'neateka o'utapa alu kateka veo." huno hapapaike'a alu kateka kuma'apileka u'nae.

Yosefe'a Malia'ae mafa'ne'ani'ae Isipi kote ka anavaleno u'ne.

¹³ Apa'kenopa hale'nea vaya utakeno himonafi ko'ku'napakati Anumayamo kayo kayo ve'ka Yosefete ekeno ake'ne. Akekeno inake huno

hapai'ne "Heloti'a ma mafa'ne hakefe kahau akaiyanaki heti'ka mafa'ne'ae ita'amo'ae anavalete'ka lapaune hetapa Isipi koteka utapa mai'nisake'na henaka'a ete'na ke hukoanaki utapa mai'nike'nao." huno hapai'ne.

¹⁴ Ani himonafi hapaikeno Yosefe'a makale hetino mafa'ne'ae ita'amo'ae ani hani'ainaka ne'anavaleno Isipi koteka ukefe ne'vae.

¹⁵ U'a ani koteka yatala kana mai'nakeno Heloti'a faliteke'a atale'a ete'a e'nae. Ani kava hu'nea yafe a'ke'ainaka Anumayamo'a inake hu'neane

"Isipi kotekati nakaeya mafa'ne'ni ke hu'noanakeno ako e'ne." huno Anumaya Koti aune ve'ka a'ke'ainaka Anumayamo'a hapaikeno mani ke hu'neane.

Ani afina hu'nea kemo'a fole aino ne'ya'a aliteno lamake hu'ne.

Heloti'a ke hike'a nesu mafa'neyaka hapake'a fali'nae.

¹⁶ Heloti'a akesa afiteno "Ani apa'kenopa hale'nea vaya'moki apa'ke'atike hu'a a'a navataka hae." huteno aipamo'a lusiya huno hai vaikeno ke ne'neno ati vaya hupateke'a "Petelehemu'ae ani hau'ale hane'ne hane'ne hu'nea kumate mafa'neyaka mi'ko aole kafu mai'naya mafa'neyaka hapaek'e'a faleo." huno hupate'ne. Apa'kenopa hale'nea vaya'moki haya ke afiteno Yisasife ani akufa kafu'a hane'nekaiye huno'aefe "Ani mafa'neyaka hapaek'e'a faleo." huno hupate'ne.

¹⁷⁻¹⁸ Ani mafa'neyaka hapa'a hano hu'nayana a'ke'ainaka Anumaya Koti aune ve'ka

Yelemaeya'ae nehaya ve'kamo avayafati hu'nea
kemo'a inake hu'neane

"Alakepa kumapati lusi kalafa ne'ka'a avi'nele'a
avovo avava nehu'a lusi hapau ke fo'ke
ke afi'nayane. Leseli'a akeho'amoki
mafa'ne'ae lusi avileno apate'ne.
Mako vaya'moki Leseli aipa ali'a yuna
hutanina'maki mafa'ne anaka'a mako'ae
o'mai'naya yafe lusi avileke leke huno ama
ote'ne." hu'ne.

Ani afina a'ke'ainaka hu'naya kemo'a fole ne'aino
ne'ya'a aliteno lamake nehe.

*Yosefe'ae Malia'ae mafa'ne'ani'ae ete'a Nasaleti
kumate e'nae.*

¹⁹⁻²⁰ Heloti'a ako falitekeno Yosefe'a Isipi koteka
mai'nikeno himonafi Anumayamo ko'ku'napi
kayo kayo ve'ka hutekeno eno inake huno
hapai'ne "Heti'ka mafa'ne'ka'ae ita'amo'ae
anavale'ka Isaleli uvo. Mafa'ne'ka hakefe haya
vayana ako fali'nae." huno hapai'ne.

²¹ Hapaikeno Yosefe'a hetino mafa'ne'ae
ita'amo'ae ne'anavaleno Isaleli koteka u'nae.

²² U'naya'maki "Heloti'a falitekeno
mafa'ne'amo'a A'keleasi'a afo'amo no alino kava
ya alino Yutia mai'ne." haya ke Yosefe'a afiteno
coli huno "Ani koteka o'ukoe." nehe. Neheana
mako himonafi "Anileka o'veo." ke afiteno Kalili
koteka u'a mai'nae.

²³ Kalili uno mako aise kuma'a Nasaletine hu'a
nehaya kumate uno mai'ne. A'ke'ainaka Anu-
maya Koti aune vaya'moki Yisasife inake hu'a
hu'nae

"Akaeya Nasaleti ve'ka mai'ne." hu'a hukae hu'a
hu'nae.

Ani afina a'ke'ainaka hu'naya kemo'a fole aino ne'ya'a aliteno lamake hu'ne.

3

Yoni'a li falene'apatea ve'kamo'a Anumayamo ke huno fole aino hapapai'ne.

¹ Yoni'a li falene'apatea ve'ka va'yi huno Yutia koteka mako ka'me aupalika mai'neno Anumayamo ke mi'ko vaya hapapai'ne.

² Inake huno hapapai'ne "Anumayamo'a kava yakailapatesea kana'a ako eno aupasi neheanaki lapaipa aitapa yahae hutapa hao'otake yatapi ataleo." nehe.

³ Ani ke Yonife a'ke'ainaka Anumaya Koti'a aune ve'ka'a Aisaiya'ae nehaya aune ve'kamo avayafati hu'nea ke inake hu'neane

"Vaya o'mai ka'me aupalika mako ve'kamo'a kate kate nehuno inake huke 'Anumayamo esea ka valitapa alitapa avatati huteo.' huno hu'neane."

⁴ Yoni'a mako kamolo hu'a aki ne'aya afumo ayo'kaleti kena'a alo huno havaiteno puluma'ka afumo akufaleti kamai nofi alo huno afafale ne'ano ne'ya'a kenu kafa'ae alumemo li'ae ne'ne.

⁵ Ani kanafi Yelusalemu vaya'ae Yutia vaya'ae mi'ko Yotani li'mo haute hane'nea kumate vaya'ae Yonite ete ete hu'nae.

⁶ Va'yi hu'ne'a hao'otake kava nehaya ya'api hu'a fole aikeno Yoni'a Yotani lipi li falepate'ne.

⁷ Li falene'apateke'a Falasi mono ke ne'afea vaya'ae Satiyusi mono ke ne'afea vaya'ae "Li falelatese." hu'a ne'akeno Yoni'a apa'keteno apa'kaeyafe inake nehe "Lapa'kaeya osifa'vemo

mafa'neyaka mai'nae. Anumaya Koti kake hulapatesea kana lapa'kufa lapa'kafu kisea kana'a makale va'yi hisea yafe 'Lapaune hetapa veo.' ke nala'a lahapapaiketapa ne'ae?

⁸ Hokotetapa lapa'kaitapi kanale au'ava kava haya yateti hao'otake yatape lapaipa aitapa yahae hutapa hao'otake yatapi atale'naya ya navelisayana lina falelapatekauve.

⁹ Lapa'kaeya 'Epalahamu mafa'neyaka mai'none.' hutapa oheo. Nakaeya lahapa'nepauve Anumaya Koti'a ma yafateti alino Epalahamu mafa'neyaka afa'a alo hinine.

¹⁰ Lapa'kaeya yosakana hu'nakeno meni Anumaya Koti'a ko'ne alino yosa hafu'yale avame huno male'neanakeno kanale alaka'a o'aesea yosayaka he'yaino atafi yaka hutalekaiye.

¹¹ Lapaipa aitapa yahae hutapa hao'otake yatapi atalaya yafe nakaeya litafateti fale nelapatoanakeno nakaeya na'kame mako ve'ka ako ekaiye. Ani ve'kamo'a lusi lo'kiya'a hane'nea ve'kakeno nakaeya ako nakase'nike'na nakaeya afa ve'ka mai'noanake'na akaeya aiya'kale ae-soana o'natekaiye. Ani ve'ka eseana Fate Akufa Avamu'amoteti'ae falelapatekaiye.

¹² Akaeya sipeti ayo ali'neno viti avina hakome avinakana yana faino katekeno alakepa alaka'a nopi alino anupa huno malekaiya'maki anom'a aata leke leke nehea atafi kakaiye. Ani avina alino fa'ko fa'ka hea avamete vaya alino fa'ko fa'ka huke." huno nehe.

Yoni'a Yisasina li falete'ne.

¹³ Ani kanafi Yisasi'a "Yoni ayapati lina fale-natese." nehuno Kalili aupalikati Yotani lite e'ne. Ekeno Yoni'a Yisasina Yotani lipi falete'ne.

¹⁴ Yoni'a Yisasife "Li fale o'katekauve." nehuno Yisasife inake hu'ne "Kakaeya nakaeya li falenesanana kanale hukea'maki na'ya hike'ka nakaeyafe lina falenato hu'ka nehane?" nehe.

¹⁵ Nehea'maki Yisasi'a Yonife ke anona'ale inake he "Meni ani kava hisanana kanalene. Li falenesanana mi'ko Anumaya Koti alakepa au'ava'a alita'a alaki huku'ae." hikeno Yoni'a Yisasi ke a'kame maleno li falete'ne.

¹⁶ Li faletetekeno Yisasi'a lipati makale aino he'netino akeana makale ko'ku'na'mo'a hakalo hikeno Yisasi'a ne'akekeno Anumaya Koti Fate Akufa Avamu'amo'a namakana huno haleno elineno akaeya akufale ha'kaleno mai'ne.

¹⁷ Mai'nikeno ko'ku'napakati mako ake aiya akemo'a inake he "Akaeya nakaeya'ni mafa'ne. Akaeyafe lusiya huno nahau nayamopafati ne'nahaiya mafa'ne. Naipamo'a akaeyafe lusiya huno amuse'a nehe." hu'ne.

4

Sata'a Yisasina ano avataka hu'nea ke.

¹⁻² Sata'a "Hao'otake kava ho." huno ano avataka hisea yafe Anumaya Koti Fate Akufa Avamu'amo'a Yisasina avaleno vaya o'mai ka'me aupalika uno atalekeno Yisasi'a aole ve'kala'mokani anaiya anaya hano hea yake'ae hani'ae (40 afina) ne'ya o'ne'nea yafe lusi aka nele.

³ Aka nelekeno Sata'a Yisasife inake he "Kakaeya Anumaya Koti mafa'ne mai'ne'kaefena

ma yafa hapapaike'a kai hame'ya maya hamalesae." nehe.

⁴ Nehikeno Yisasi'a ke anona'ale inake he "Anumaya Koti avopi kamale'nea kemo'a inake hu'neane

'Vaya'moki ne'ya'ake nesayana kanale hu'a mai ya o'alikaya'maki mi'ko Anumaya Koti avayafati hu'nea ke'ae afi'a ne'ya'kana hu'a nesayana apa'ku mafa'ne kanale huno maike.' hu'neane." nehe.

⁵⁻⁶ Nehikeno Sata'a Yisasina Yelusalemu avaleno ala mono no'mo akofetule haino ha'ko'ya vai'nea yate ate'neno inake he "Kakaeya Anumaya Koti mafa'ne mai'ne'kaefena ma no'mo akofetuleti halesaka hu'ka mopafi laveo. Anumaya Koti avopi kamale'naya kemo'a inake hu'neane

Anumaya Koti'a ko'ku'napi kayo kayo anaka'ae 'Kava huteo.' huno hupatesike'a eli'e'a kanale'ya hu'a yakaikate'nisake'ka halesaka hulavisanana apaya akusale kavale'a asaka hisakeno mako yafatena kaiyafi o'kahakaiye hu'neane." nehe.

⁷ Nehikeno Yisasi'a ke anona'ale inake he "Anumaya Koti kemo'a mako'ae inake hu'neane

'Kakaeya Anumaya Koti'a ala'a'ka a'ka avataka oho.' hu'neane." nehe.

⁸ Nehikeno Sata'a Yisasina avaleno hanafi hai'nea avimate ate'neno mi'ko mopale hane'nea no kuma'yaka'ae kanale'nale afeno'ya'ae aveli'ne.

⁹ Ave nelino inake he "Kakaeya nakaeyate e'ka kale'ya alo a'ka ape hu'ne'ka nakaeyafe kakesa afi'ka 'Ala Ne'ni mai'nane.' hu'ka naki ali'ka asaka hisanana mi'ko ani akana no

kuma'yaka'ae kanale'nale afeno'ya'ae kava hisana yafe kamikoe." nehe.

10 Nehikeno Yisasi'a inake he "Sataka mai'ka halo Anumaya Koti avopi kamale'naya kemo'a inake hu'neane 'Anumaya Koti'kamofe akai'a mako'ke'ake ala mai'ne nehu'ka akaeyate'ke kakesa afifi nehu'ka aki ali'ka asaka nehu'ka akai'a a'kame ne'male'ka ali'ya'a aleo.' huno hu'neane." huno hapai'ne.

11 Nehikeno Sata'a ataleno vike'a ko'ku'napakati kayo kayo vaya'moki e'a Yisasina ha'ma'nae.

Yisasi'a Kalili uno ali'ya'a aepa heno ali'ne.

12 "Yonina ako avale'anofi hute'nae." haya ke Yisasi'a afiteno Kalili koteka u'ne.

13 Kalili mai'neno Yisasi'a Nasaleti ataleno Kapaneamu uno mai'ne. Ani Kapaneamu kumana Kalili li kotu'mo aki'nale hane'neno Sepiulani'ae Napatalai kumatala'mokani hanaute hane'ne.

14-16 A'ke'ainaka Aisaiya'a Anumaya Koti aune ve'kamo'a inake hu'neane

"Sepiulani kuma'ae Napatalai kuma'ae ala li kotu'mo aki'naleka hane'na'a kumana Yotani li la'ka'a ne'vaya kate hane'nea kuma'ae Isaleli nofi o'mai vaya ne'maiya Kalili kote'ae nesu vaya ne'maiye. Ani kuma'yakafi mai'naya vayana lusi hani au'ava yapi mai'naya'maki meni ala hale ya ne'akae. Mi'ko vaya'moki hani yapi mai'ne'a falikefe nehakeno Anumaya Koti kemo'a ako ano halepate'ne." huno hu'neane.

Ani afina ani hu'nea kemo'a fole aino ne'ya'a aliteno lamake hu'ne.

17 Ani afina Yisasi'a aepa heno Anumaya Koti ke nehuno inake he “Anumaya Koti'a male'nea kana ako eno lahapau ka'niki ko'ku'napakati Anumaya Koti'a kava yakailapatesea ya makale va'yi hukefe nehiki lapa'kaeya lapaipa aitapa yahae nehutapa hao'otake yatapi ataleo.” hu'ne.

Yisasi'a aole'ae aole'ae vaya'aife ke hike'a a'kame e'nae.

18 Yisasi'a Kalili li kotu'mo aki'naleka uneno nehuno mako aole konakala ana'ke'ne. Ala'mo'a Saimoni'ae nehaya ve'ka mako aki'a Pita'ae. Akana'amo'a Etalu'ae ana'keana ani konakala'mokani faya lu'konako male ali'ya ne'ali'a ve'kala mai'na'a yafe ala lu'konako ku li kotupi yaka hu'ana ne'mala'ae.

19 Ne'mala'akeno Yisasi'a inake nehe “Na'kame esa'ake'na faya neha'a avamete vaya apavalesa'a yafe hulanatekauve.” nehe.

20 Nehike'ana makale'a lu'konako'ani ne'atale'ana Yisasi a'kame ne'a'ae.

21 Ne'a'akeno Yisasi'a aisema'a ne'uno mako aole konakala ana'ke'ne. Ani konakalana Sepeti mafa'nela Yemisi'ae Yoni'ae afo'animo'ae lipi kalefi mai'ne'a lu'konako ku nef'a'kanikeno Yisasi'a uno ana'keteno ana'kaeyafe ke he.

22 Ke hike'ana makale'a lu'konako'ani'ae afo'animo'ae ne'atale'ana a'kame ne'va'ae.

Yisasi'a Anumaya Koti ke hapa'nepaino kali vaya alino kanale hupate'ne.

23 Yisasi'a mi'ko Kalili aupalika uneno nehuno mono no'apifi Anumaya Koti ke alino apaya nehuno Anumaya Koti'a kava yakaipatesea

ke hapa'nepaino mi'ko kali alino kanale hune'apateno mi'ko vaya apa'kufa haviya hu'nea ya mi'ko alino kanale hupate'ne.

²⁴ Alino kanale hupate'nea avake'amo'a mi'ko Silia koteka hane'nea kumate vaya u'a hapapaike'a mi'ko aki'ae aka'ae kalimo'a apa'kufa alino haviya hapaike'a lusi apa'kafu ne'kea vaya'ae Sata afe apaipafi mai'nea vaya'ae hafosamo'a hapake nehea vaya'ae mi'ko apaiya apaya avayu hu'nea vaya'ae apavale'a akeno Yisasi'a alino kanale hupate'ne.

²⁵ Kanale hupate'nike'a mi'ko ve a'ne Kaliliti'ae naya aole kuma'yakaleti'ae Yelusalemuti'ae Yutati'ae Yotani li la'ka'a alu'ale hane'nea kumate mai'naya vaya'moki Yisasina a'kame u'nae.

5

Yisasi'a avimate mai'neno vaya'moki amuse hisaya yafe huno fole ne'aiye.

¹⁻² Lusi ve a'ne e'a ali'a atalu hakeno Yisasi'a apa'keteno avimapi haino faitopale mai'nike'a akaeya ke ne'afea anakaka eyate ne'akeno Yisasi'a huno fole aino inake huno hapapai'ne.

³ Mako vaya'mokitapa "Anumaya Koti aulakale nakai'nike mako kanale ya'ni o'male'nea yafe alakepa ve'ka o'mai'noanakeno Anumaya Koti'a naya hise." hutapa haya vaya'mokitapa Anumaya Koti'a lapa'kaeya kava yakai nelapatea yafe amuse heo.

⁴ Lahapau hu yapi ne'maisaya vaya'mokitapa Anumaya Koti'a lapaya huno lapaipamo'a falu hisea ya lapamisea yafe amuse heo.

5 Lapa'kufa alitapa nohaiya vaya'mokitapa Anumaya Koti'a henaka'a mi'ko mopa lapamisea yafe amuse heo.

6 Anumaya Koti alakepa au'ava kava hisaya yafe nelahapaikeno "Ani kavafe laka nele." hutapa hisaya vaya'mokitapa Anumaya Koti'a lapamu hisiketapa maisaya alakepa kava lapamisea yafe amuse heo.

7 Mako vayatapimokife lapa'kaeya kalaki aipatetapa lusiya hutapa lahapau hune'apataya vaya'mokitapa Anumaya Koti'a ani kava huno kalaki aino hau hulapatesea yafe amuse heo.

8 Lapa'kaeya hao'otake kava ohakeno Anumaya Koti aulakale honi'ya yatapi lapaipafi o'male'nisea vaya'mokitapa Anumaya Kotina akesaya yafe amuse heo.

9 Ke ne'vei'a la nehaya au'ava kava he'a laka nehu'a "Ina akufa kava oheo." hu'a nehisaya vaya'mokitapa Anumaya Koti'a "Nakai'ni mafa'ne mai'nae." huno hulapatesea yafe amuse heo.

10 Lapa'kaeya Anumaya Koti kanale au'ava kava hu'naya yafe mako vaya'moki apaipa kafa helapate'a ali'a haviya hunelapatesaya vaya'mokitapa Anumaya Koti'a lapa'kaeya kava yakai nelapatea yafe amuse heo.

11 Lapa'kaeya na'kame malesaya yafe vaya'moki lapa'kete'a kamuke nelahapau'a hu'a haviya hulapate'a "Ma kavana havi kava nehae." hu'a apa'ke'atike hulapatesaketapaena amuse heo.

12 Ani kava hu nelapatesaketapaena ko'ku'napi anona'a ala miya alisaya yafe lapaipamo'a kanale

nehisiketapa amuse heo. Ali'a haviya hu nela-pataya kavana vaya'moki a'ke'ainaka inani kava hu'a Anumaya Koti aune vaya ali'a haviya hu-pate'nayanake'a meni lapa'kaeya'ae ani kava hu'a apa'kaeya ali'a haviya hunelapatae.

Vaya'mokitapa hakekana nehutapa ano ha ne-lea ya'kana nehae.

¹³ Lapa'kaeya ma mopale mai'naya vaya'ai haka'ake hakekana hutapa mai'nae. Hakemo'a haka'a ako yaku yaku hiseana hana kava hutapa haka'a etetapa alitapa fole aikae? Haka'a ako yaku yaku hiseana afa ya'kana hisike'a ani hake vaya'moki ali'a ma'aileka atale'ne'a apaiyaleti alitata hu'a a'a kasokitekae.

¹⁴ Lapa'kaeya mi'ko ma mopale mai'naya vaya'ai ano ha lepatesea ya'kana hutapa mai'nae. Mako ala kumana avimate hane'nisea no kuma'mo'a fala o'kikeanake'a mi'ko vaya'moki akekae.

¹⁵ Vaya'moki ata kani ate'a samoleti ai'a ati'ka o'malekae. Ati'ka malesayana ano ha olekaiya'maki hipamo akofetule malesayana mi'ko nopaka ano ha lesike'a vaya'moki ake'a maikae.

¹⁶ Ina kava hukayanaki lapa'kaeya ani kava hutapa ata kani'mo ano ha lepatea kava hutapa Yisasi ke nehutapa vaya'ai apaulakale kanale au'ava kava hisake'a akete'a ko'ku'napi mai'nea afotapimo aki ali'a asaka hukae.

Anumaya Koti ke male male'nea ke.

¹⁷ Lapa'kaeya ma akufa lapa'kesa o'afeo "Moses ke male male'nea ke'ae Anumaya Koti

aune ke laka nehaya vaya'moki a'ke'ainaka hu'naya ke'ae Yisasi'a alino atalekefe e'ne." hutapa oheo. Nakaeya ani ke ali'na o'atalekaauva'maki ani ke ali'na fole aisukeno ne'yama'a fole aino lamake hisea yafe e'noe.

18 Nakaeya lamake hu'na lahana'nepauve ma mopa'ae ko'ku'na'ae haneseana ke male male'nea kefi mi'ko aise aise o'akemo avo'atoto fanane ohuno af'a hane'nisikeno ma mopa'ae ko'ku'na'ae hano huno fanane huke. Mi'ko hu'nea ke fole aino ne'ya'a aliteno lamake ohisikeno mako yama'a af'a ya'kana huno fanane ohuke.

19 Mako vaya'moki "Ani ke male male'nea ke aisema'a a'kame o'malekauve." nehuno mako vaya'aife "A'kame o'maleo." huno nehea ve'kamo'a Anumaya Koti'a kava yakaisea kumate aise ve'ka maikea'maki mako ve'kamo'a mi'ko ke male male'nea ke alino a'kame nehuno mako vaya'aife "A'kame maleo." huno hapapaiseana Anumaya Koti'a kava yakai'nea kumate apa'kaseno ala aki hanesea ve'ka maike.

20 Nakaeya lahana'nepauve lapa'kaeya Falasi mono ke ne'afea vaya'ae mono hapali'a hapa'nepaiya vaya'moki'ae hu'naya alakepa au'ava kava akasetapa lusi kanale alakepa kava ohisayana lo'kiyatapi o'male'neanaketapa Anumaya Koti'a kava yakai'nea kumate haitapa o'maikae.

Hapai vai yafe hu'ne.

21 Lapa'kinakomoki afi'naya ke lapa'kaeya ako afi'nae inake hu'neane "Vaya apamaki'ka kio'apato. Mako ve'kamoka mako ve'ka amaki'ka kitesanana kake hukatekae." hu'neane.

22 Hu'nea'maki meni nakaeya lahana'nepauve mako ve'kamo'a vaya'aife aipa kafa hapaeseana Anumaya Koti'a kake hutekaiye. Mako ve'kamo'a vaya'aife "Hao'otake kava'ake ve'ka mai'nane." huteseana kanisole vaya'ai apaulakale avaleno kake hutekaiye. Mako ve'kamo'a vaya'aife "Kakaeya anekinaki ve'ka mai'nane." huno huteseana hani yapi ata leke leke nehea atafi uke.

23-24 Ukea'maki kakaeya mono nopi u'ka "Anumaya Kotiteka amuse ya amisoe." hu'kaena anile mai'ne'ka "Vae vaya'ni haviya hute'nokeno aipamo'a haviya nehe." hu'ka kakesa afite'ka Anumaya Kotiteka amikefe hisana yana anile malete'ka vaya'ka'ae u'ka lanaipa makote maletana hutana falu hutetana ete'ka "Anumaya Kotiteka amikoe." hu'ka hu'nana amuse yana ameo.

25 Mako ve'kamo'a "Hao'otake kava hunate'nananake'na kake hukatekauve." huno kavaleno visike'kaena kateka ne'utana ani ve'ka'ae ke hutetana "Vaya'nimoka kaipamo'a falu kahaisea ya kamikoe." hu'ka hapaaiyo. Ina kava ohisanana kavaleno kake hukate ve'kale vinakeno kake hukate ve'kamo'a afiteno inaleti ati ve'kamo ayapi katesikeno kavaleno nofi hukatekaiye.

26 Nofi hukatesike'kaefena lamake hu'na lahana'nepauve kake hukate'nea ve'kamo'a nameo huno hu'nisea ya o'ami'nisanana nofi nopati atale'ka ma'ailaka o'mekane hu'nae nehoe huno Yisasi'a nehe.

Ve alave kumai kavafe nehe.

27 Lapa'kaeya ako afi'nae a'ke'ainaka kemo'a inake huno hu'neane "Kumai kavana oheo." hu'neane.

28 Ina ke hu'nea'maki nakaeya lahana'nepauve mako ve'kamo'a mako a akeno ha'ye huno "Ani a'ae ina kava hukoe." huno aipa akesa afiseana ani ana ako avayu huno kumai kava ako hu'ne.

29 Lamaka aupalika hane'nea kaulakamo'a akea ya'mo'a kavaleno yakaleno havi kapi visana kakesa kamisike'kaena ani kaulaka ali'ka kati'ka yaka hutalo. Ali'ka katisanana kanalene. Lapa'kaeya mako kaya lapa'kufa atalesayana kanale hutapa maikaya'maki ani kava ohisayana lapa'kufa mi'ko hani yapi ata leke leke nehea atafi kavaleno yaka hutalekaiye.

30 Lamaka kaya'mo'a "Havi kava ho." huno kavaleno yakaleno havi kapi visana kakesa kamisike'kaefena ani kaya hataka hu'ka atalo. Hataka hutalesanana kanalene. Mako kaya kakufa o'male'niseana kanalenaki haviku lapa'kufa mi'ko hane'neno hani yapi akola leke leke nehea ata kapi kavaleno yaka hutalekaiye.

Ve alave atane kavafe hu'ne.

31 A'ke'ainaka mani kemo'a va'yi hiketapa afi'nae. "Mako ve'kamo'a a'a hafaino'aefena ani ve'kamo'a a'amofe 'Ako kahafauki uvo.' avo kano ne'amino hutesikeno hano huno uke." huno hu'neane.

32 Hu'nea'maki nakaeya lahana'nepauve mako ve'kamo'a a'a hafaisuno'aena ani afe "Kumai a mai'nane." huno hute'nea'maki mako ve'kamo'a ani hafai'nea a aliseana ani ve'kamo'a kumai kava nehe. Nehea'maki mako a'mo'a hokoteno kumai kava hiseana anau'amo'a kanale afa'a atalese.

“Anumayamo aulakale lamake nehoe.” hu'a ne-haya ke hapa'nepaiye.

³³ Lapa'kaeya aka afi'nae a'ke'ainaka mai'naya vayana hapapai'naya ke mako kemo'a inake hu'neane “Kakaeya mako yafe ‘Anumayamo aulakale lamake nehoanake'na ina ya hukoe.’ hu'ka hana ya alakepa hu'ka ani kava ho.” huno hu'neane.

³⁴ Hu'nea'maki nakaeya lahapapauve lapa'kaeya “Anumaya Koti aulakale lamake nehoe.” hutapa oheo. Ko'ku'nana Anumaya Koti'a yakai'nea kuma hane'nea yafe lapa'kaeya “Ko'ku'na'mo akile a'na lamake nehoe.” hutapa oheo.

³⁵ Mopamo'a Anumaya Koti'a aiya hayo humaleno ne'maiya mopa hane'nea yafe lapa'kaeya “Mopamo aki a'na lamake nehoe.” hutapa oheo. Yelusalemu kumana ala Anumaya Koti kuma'a hane'nea yafe lapa'kaeya “Ani Yelusalemu aki a'na lamake nehoe.” hutapa oheo.

³⁶ “Lamake nehoe.” hisu'kaena “Nakaeya lo'kiya nayo'ka a'nea ve'kamo'na lamake nehoe.” hutapa oheo. Lapa'kaeya lapayo'kaena “Anupa nayo'ka'ae lui nayo'ka'ae ao.” hutapa hisaya lo'kiyatapi o'male'neanaki ani ke oheo.

³⁷ “He.” hisutapaena ani he ke'ake heo. “He'e.” hisutapaena ani he'e ke'ake heo. Mako ketapi alino lo'kiya vaisea ke'ae hisayana Sata'a ani ke alino fole ai'ne.

Havi kava hupataya vaya'aina ete'a havi kava huo'apatesaya yafe hu'ne.

³⁸ A'ke'ainaka mani ke fole aiketapa ako afi'nae “Mako ve'kamo'a kaulaka alino katisike'kaena ani

ve'kamo aulaka anona'a ali'ka kateo. Kavena aino ya'kesike'kaena anona'a ani kava hu'ka akaeya avena ai'ka ya'ko." huno hu'neane.

³⁹ Hu'nea'maki nakaeya lahapapauve mako ve'kamo'a havi kava hukatesike'kaena anona'a ani kava huo'ato. Mako ve'kamo'a lamaka kakalametale kamakisike'kaena "Mako kaya nakalametale'ae namakeo." hukeno kamakino.

⁴⁰ Mako ve'kamo'a "Haviya hunatane." huno kake hukateno "Kakai'ka kakufale siota nameo." hisike'kaena mako ala yasi siota'ka'ae ameo.

⁴¹ Mako kava ve'kamo'a "Afeno ya'ni ali'ka u'ka muka'aleti natete'ka ekane." hisike'kaena ani u'ka natete'ka ekane hu'nea kumana akase'ka alu'ale visea kumate ali'ka uvo.

⁴² Mako ve'kamo'a "Mako ya'ka nameo." huno hisike'kaefena afa'a ameo. Mako ve'kamo'a ani kava huno "Yo'ka namisanake'na henaka'a ete'na kamikuki nameo." hisike'kaena ani ve'ka ka'kame'ya o'ameo.

Kame vayati kanale'ya huta laipa apamisune.

⁴³ A'ke'ainaka mai'naya vayana hapapai'naya ke ako afi'nae inake hu'neane "Kuma'kale mai'naya vaya'aife kahau kayamopafati kahainake'ka kame vaya'ka kaipa kafa heto." hu'neane.

⁴⁴ Hu'nea'maki nakaeya meni lahana'nepauve kame vayatapimokife lahapau lapayamopafati la-hapaino. Havi kava hune'katea ve'kaena "Aya ho." hu'ka Anumayamoteka ke hu'ka afiko.

⁴⁵ Ani kava hisayana ko'ku'napi mai'nea afotapimo nehea akufa kava nehutapa mafa'ne'a hamalekae. Anumaya Koti'a hutekeno yakemo'a va'yi huno kanale vaya'aite'ae hao'otake

vaya'aite'ae mako'ke akufa avamete ano hale nelapate. Anumaya Koti'a hutekeno ani kava huno alakepa hu'a ne'maiya vaya'aite'ae hao'otake kava hu'a ne'maiya vaya'aite'ae mako'ke akufa avamete kona apamikeno ne'aiye.

46 Vaya'moki apaipafati lapa'kaeyafe hapaisea vayafe lapa'kaeya'ae ani kava hutapa apa'kaeyafe lapaipafati nelahapaiseana ani kava hisaya yatena na akufa amuse ya alikae? Amuse ya alaki o'alikae. Hao'otake kava nehaya apa'kufaleti ta'kisi miya ne'alea vaya'moki'ae ani kava hu'a apa'kaeyafe apaipafati hapaiya vayafe nehapaiye.

47 Kakaeya'ka vaya'ae'ke kake hisayana afa ya'kana nehiki Yisasi ke o'afi'naya vaya'ae ani kava nehaki lapa'kaeya kame vayatapimo'ae kake heo.

48 Ani yafe lapa'kaeya ko'ku'napi mai'nea afotapimo'a alakepa kava'ake huno mai'nea yafe lapa'kaeya ani akufa avamete vaya mai'netapa kositapa alakepa kava'ake hutapa vayatama maiyo.

6

Vaya apaya hu au'ava yafe hu'ne.

1 Yisasi'a mako ke inake huno hu'ne hae lapa'kaeya maitapa halove heo. Vaya'moki lapa'kete'a "Kanale ve'ka mai'ne." hu'a amuse hulapatesaya yafe'ke apaulakale kanale kava oheo. Lapa'kaeya ina akufa kava hisayana ko'ku'napi mai'nea Afotapimo'a kanale miya olapamikea'maki anona'atapi ako hai ali'nae.

² Ani yafe kakaeya vaya kafaluna aya hu'ka ne'ya amikefena fala'ki'ka ameo. Ameka apa'kufaleti apa'ke'atike kava'ake nehaya vaya'moki mono no'apifi'ae kateka'ae "Vaya'moki lake'a amuseti hulatesae." hu'a nehaya akufa kava hutapa lapa'kaeya "Lakesae." hutapa vaya hupatake'a ka'ka hu'a ka'ae vaya u'a hoko'oteo. Nakaeya lamake laha'nepauve ina akufa kava nehisaya vayana miya'api ako hai ali'nayanakeno Anumaya Koti'a mako'ae o'apamike.

³ O'apamikea'maki ani yafe kakaeya vaya kafaluna aya hu'ka mako ya amikefena lamaka kaya'kamo'a fala'kino alo hisea yana haoka kaya'mo'a o'akese.

⁴ O'akesea yafe ani kava hu'ka fala'ki'ka aya hisanana ani ya'ka Afo'kamo'a Anumaya Koti'a fala'ki kava haya kavana ne'akea ve'kakeno ake'neanakeno kanale anona'a eteno kamike.

Anumayamoteka ke huta afike au'avane.

⁵ Lapa'kaeya Anumaya Kotiteka amuse hutapa afikekefena ameka apa'kufaleti apa'ke'atikeke vaya'moki nehaya kava hutapa Anumaya Kotina afio'keo. Ani vaya'moki mono nopi heti'ne'a Anumayamoteka afikesaya yafe'ke nehapauko ka atakunele heti'a mai'nisake'a vaya'ko'moki u'e'a nehu'a apa'kesaya yafe'ke nehapaiye. Lamake lahapa'nepauve ani akufa kava nehaya vayana alaki miya'api ako ali'nae.

⁶ Ako ali'nayanaki fala'ki'nike'a no'akaya Anumayaleka afikekefena kakaeya ma kava ho. No'kafi visana ya'moka kita kite'ka fala'ki'ka mai'ne'ka Afo'kamoteka ke hu'ka afikekeno

fala'ki yapaka'ae ne'akea Afo'kamo'a kakele alino henaka'a miya'a'ka kamike.

⁷ Anumayaleka afikekefena Anumayamo ke no'afea vaya'moki nehaya kava hutapa havikunaku kefati afio'keo. Anumayamo ke no'afaya vaya'moki "Anumaya Kotiteka lusi ke hisunana afa'a ketile afike." apa'kesa ne'afea'maki ani ke hu'a afikesaya ke o'afike.

⁸ O'afikea'maki lapa'kaeya apa'kaeya hisaya kava oheo. Lapa'kaeya Afotapimoteka ke hutapa afio'ke'nakeno "Mako yati o'male'ne." haya yana ako afi'ne. Ani yafe lusi ke oheo.

⁹ Lapa'kaeya "Anumayamoteka afikesune." hutapaena make hutapa afikeo "Afotimoka ko'ku'napi mai'nane. Vaya'moki kaki ali'a asaka nehu'a 'Fate akufa ve'ka mai'nane.' hu'a hukatesae.

¹⁰ Kava yakaisana kana makale va'yi hise. Ko'ku'napi ne'kahaiya kava nehaya kava lakaeya'ae ma mopafi vaya'mokita hisune.

¹¹ Meni afina nesuna ne'ya lameo.

¹² Lakaeya hao'otake kava hulataya vayana la-hapaone lapatone nehuta laipa falu yapati ani hao'otake ya'api alita atalepatonaki kakaeya ani kava hu'ka lakaeya hao'otake yana lahapaoove lapatove nehu'ka kaipa falu yapati ali'ka atalelato.

¹³ Lakaeya kana lahaisea kate'ae Sata'a ano lavataka hukefe hisea yapi'ae lavale'ka olato. Kava yakai ya'kaki lo'kiya'kaki ala kaki hane-sea ya'kaki mi'koma'a'ka kakai'ka ya'akenakeno haneke haneke huno hanese. Lamake." Inake hutapa afikeo.

¹⁴ Lapa'kaeya hao'otake kava hulapate'naya

vaya'aife lahapaone lapatone nehutapa lapaipa falu ypati alitapa atalepatesayana ko'ku'napi mai'nea Afotapimo'ae ani kava huno hao'otake yatape lahapaove lapatove nehuno aipa falu ypati alino atalelapatekaiye.

15 Atalelapatekaiya'maki lapa'kaeya hao'otake ya hulapate'naya vaya'aife lahapaone lapatone nehutapa lapaipa falu ypati alitapa atale opatesayana ko'ku'napi mai'nea afotapimo'a ani kava huno hao'otake yatape lahapaove lapatove ne-huno aipa falu ypati alino o'atalekaiye.

Ne'ya mosi'ne'a Anumayamoteka afikesaya yafe hu'ne.

16 Ne'ya mosi'netapa lapa'kaeya Anumaya Kotiteka afikekefena lapaukosamo'a ananu o'kino. Ameka apa'kufaleti apa'ke'atike kava hu'naya vaya'moki nehaya kava oheo. Ani vaya'moki apaukosafi hapa'ae la'nefa'ae fale'ne'a inake nehiae "Vaya'moki ne'ya mosi'nona ya lake'a aeto hute'a laki ali'a asaka hukae." hu'a nehaya'maki lamake hu'na lahapa'nepauve ani kava nehaya vayana amuse ya'api ako hai ali'nae.

17-18 Ako ali'naya'maki lapa'kaeya ne'ya mosi'netapa Anumayamoteka afikekefena liteti lapaukosa alitetapa masave faleo. Ani kava hisayana mi'ko vaya'moki "Ne'ya mosi'nae." hu'a lapa'ke'a aeto ohukaya'maki Afotapimo'a fala'ki'nike'a no'akaya Anumaya Koti'a fala'kitapa nehaya kava ne'akea Afotapimo'a fala'kitapa nehaya yana akai'a ake'nea yafe kanale amuse yatapi lapamike.

Ko'ku'napaka kanale ya alitapa anupa hisaya yafe hu'ne.

¹⁹ Moni afeno yatapi ma mopale alitapa anupa oheo. Alitapa anupa hisayana kalokalo hakesikeno ha'kano'moki ali'a haviya nehisake'a kumaya vaya'moki hai'a notapifati ani yatapi kumaya alikae.

²⁰ Alikaya'maki ani mopale yafe lapa'kesa afifi oheo. Henaka'a ko'ku'napi kanale ya alisaya yafe meni afina Anumayamofe lapa'kesa afitapa kanale hutapa maisayana mi'ko ya ko'ku'napaka malesakeno kalokalo hakeke ha'kano'mo'a alino haviya huke kumaya vaya'moki ani kumate hai'a kumaya'ya huke ohukae.

²¹ Amuse yatapi hane'nea kumate lapaipamo'ae ani kumate hane'ne.

Lakufa ano hale yafe hu'ne.

²²⁻²³ Lapaulakamo'a lapaipafi ano halesea ata kani hane'ne. Lapaulakamo'a kanale huno hane'niseana mi'ko lapaipafi ano ha lekaiya'maki lapaulakamo'a haviya hu'niseana mi'ko lapaipafi hani kike. "Naipa ha le'ne." hu'ka kaki ali'ka asaka hana afina kani'ka kaipafi asu he'nikeno lusi hani kino metapu a'ne.

Moni'ae Anumayamo ali'ya'ae alita lo'kata o'alisuna yafe hu'ne.

²⁴ Mako'ke ve'kamo'a aole kava ve'kala'ani "Ali'ya ve'ka'ani maisoe." ohise. Ani kava hiseana mako kava ve'kae hai ne'veinavano "O'nahaiya kava nehana ve'ka mai'nane." hune'ateno mako kava ve'kae "Nahau nayamopafati ne'nahaiya ve'ka mai'nane." huke. Mako kava ve'ka aipa ne'amino

mako kava ve'kai "Afole o'nahaiya kava nehane." hukea'maki lapa'kaeya'ae ani kava hutapa Anumaya Koti'ae moni afeno'ae "Lana'kaeya kava yakainate'ao." hisayana ani aole yatala a'kame malesaya lo'kiyatapi o'male'ne.

Mako yafe lapa'kesa lapa o'aiyo.

²⁵ Nakaeya lahana'nepauve lapa'kaeya ameka lapa'kufale kanale hutapa maisaya yafe lapa'kesa lapa o'aiyo. "Meni na ne'ya nekaune na li nekaune?" hutapa oheo. Lapa'kaeya lapa'kufale "Na kenati havaikaune?" hutapa lapa'kesa afitapa lapa o'aiyo. Ne'ya ne yana afa ya hane'niki lapavamu hane'nisiketapa mai ya'ke akaseno kanale ya hane'ne. Ku'kena havai yana ameka lapa'kufale yanaki lapavamu alitapa mai ya'ke kanale ya hane'ne.

²⁶ Akekeo. Hale'a u'e'a nehaya namayaka'aite apa'keo. Apa'kaeya mako ya noha'kalayanake'a avina ne'ya hoyafakati ali'e'a no'apifi no'malaya'maki ko'ku'napaka Afotapimo'a ne'ya ne'apamiki lapa'kaeya Anumaya Koti aulakale namayaka apa'kasetapa o'mai'netapae nehafe? Lapa'kaeya'ae kava yakai lapatekaiye.

²⁷ Hana ve'kamoka "Ofali'na mako'ae maike maike hu'na mani mopale maime maime haikoe." hu'ka lo'kiya kakesa afisanakeno ani kakesa afina avamete maikape? He'e o'maikane.

²⁸ Na'ya hiketapa ku'kenatape lapa'kesa lapa ne'aiye? Akekeo. Kahaufaka vilasi ya'moki hai'a ause nehae. Ali'ya alite'a kena'api alo hu'a no'havaiya'maki kanale kena'api ause hane'ne.

29 Nakaeya meni lahaba'nepauve a'ke'ainaka mai'nea ala kava ve'katapi Solomoni'a lusiya huno kanale'nale konakali kena'a havai'nea'maki ma vilasi ya'mo ause'amo'ke mako'ae kanale ya'a akase'ne.

30 Meni kahau hoyafi hane'nea'maki eka'a ako he'a hataka hutalesakeno vaitesike'a atafi kakaya'maki Anumaya Koti'a ani kahaule kava yakaikeno kanale'ya hu'nea'maki lapa'kaeya mi'ko vaya'mokitapa nakaeyafe afitapa lapaipafi aise'a maletapa alakepa nohaya vaya'mokitapalena Anumaya Koti'a ani kava huno lapa'kaeya ku'kenatapile alino alakepa hulapatekaiye.

31 Ina yafe lapa'kesa lapa o'aiyo “Na ne'ya nekaune? Na li nekaune? Na kena havaikaune?” hutapa lapa'kesa lapa o'aiyo.

32 Anumaya Koti ke no'afea vaya'moki ma mopale yafe apa'kesa afifi hu'a ne'maiyanaki ko'ku'napi Afotapimo'a lapa'ke'neno nesaya ya'ae havaisaya ya'ae ako afi'ne.

33 Afi'neanaketapa lapa'kaeya hokotetapa “Anumaya Kotika yakailato.” hutapa akai'a nehaiya alakepa kava hisaya yafe lapa'kesa afifi hutapa maisayana Anumaya Koti'a yakai lapateno mi'ko ne'yatapi'ae kenatapi'ae lapamike.

34 Lapamisea yafe “Eka hana kava hukune?” hutapa lapa'kesa lapa o'aiyo. Eka'a fole aike hisea ya fole aike. Ina kava hukea'maki mako'ke afina havi kana lahapaisea yafe ani yu'mepa'ake lapa'kesa afeo.

Vaya alitapa fa'ko oheo.

¹ Lapa'kaeya vayatapimokife "Ina akufa kava nehana ve'ka mai'nane." huo'apateo. Ani kava huo'apatesayana Anumaya Koti'a ani kava huno lapa'kaeyafe "Ina akufa kava nehana ve'ka mai'nane." huo'katekaiye.

² Lapa'kaeya ani vayatapimokife "Hao'otake kava nehana ve'ka mai'nane." hutapa hisayana inani akufa ke hana ke huno Anumaya Koti'a lapa'kaeya ani kava hulapatekaiye. Lapa'kaeya ma mopale vayatapimokite hupatesaya avamete Anumaya Koti'a inani avamete'ke lapa'kaeyate'ae ani kava huno anonatapile lapamike.

³ Lakaeyati laipafi hane'nea ya afiteta alu vayafe "Hao'otake ve'ka mai'nane." hisuna yafe Yisasi'a inake he na'ya hike'ka vaya'kamo aulakafi aise yosa aleto'na hane'nike'ka ne'akana'maki kakaeya'ka kaulakafi mako ala yosa a'kopa hane'nike'ka o'male'ne nehanie?

⁴ Na'ya hike'ka vaya'kamofe "Kaulakafati yosa aleto'na ali'na atalekauve." hu'ka nehana'maki kakai'ka kaulakafi mako ala yosa a'kopa hane'nike'ka o'male'ne nehanie?

⁵ Kaipafi hane'nea ya ake'ka alakepa ohu'ne'ka ameka kavayaleti kake'atike nehananaki kakai'ka kaulakafati ala yosa a'kopa ali'ka atalete'ka henaka'a vaya'kamo aulakafi kanale ne'ake'ka aise yosa aleto'na ali'ka atalekane.

⁶ Lapa'kaeya amuse nehisaya fate akufa yana kala anakapina o'apameo. Ani kava hutapa Yisasi a'kame'ya ne'amea vaya'aina Yisasi kemo aepa'a hapa'opaiyo. Kanale sesutapi yaka hutapa afu anaka o'apameo. Apamisayana apaiyaleti a'a

hana ne'kale'a ai'a yahae humale'a lahana'a nekae. Lahana'a nesaya avamete Yisasina a'kame'ya ne'amea vayana Yisasi kemo aepa'a hapapaisayana afukana hu'a ani ke a'a hana ne'kale'a lapa'kaeya ali'a haviya hulapatekae.

Lo'kiya vaitapa Anumayamoteka ke hutapa afikeo.

⁷ Anumaya Kotiteka mako yafe afikesayana ako lapamike. Mako yafe kahau aesakeno'aena alino fole ailapatekaiye. Kipateti ke hisayana Anumaya Koti'a afiteno kita ya'kilapatekaiye.

⁸ Mi'ko afine'kesaya vaya'moki alikae. Kahau aesaya vaya'moki ake'a fole aikae. Kipateti ke hisaya vaya'aina kita ya'kipatekaiye.

⁹ Hana ve'kamoka mafa'ne'kamo'a mayae ke nehiseana yafa ali'ka amikane? He'e ani yafa o'amikane.

¹⁰ Hana ve'kamoka mafa'ne'kamo'a "Faya ali'ka nameo." nehiseana nakala ali'ka amikape? He'e ani nakala ali'ka o'amikane.

¹¹ O'amikana'maki lapa'kaeya hao'otake vaya'mokitapa mafa'netapi kanale ya ne'apameanakeno ko'ku'napi mai'nea Afotapimo'a lusiya huno lapa'kase'neanaketapa afikesakeno lusiya kanale ya lapamike.

¹² Lapa'kaeya vayatapimokife "Ina kava hulateo." hutapa hisaya kava lapa'kaeya hokotetapa hupateo. Ani kavana Mosesae'ae Anumaya Koti aune vaya'moki'ae ke male male'naya kemo aepa'a hane'ne.

Maike maike hu kumate visaya vaya'moki aise kipapati fale'a ukae.

¹³ Anumaya Koti kumate visaya kipana aise kipa hane'neanaketapa haitapa faleo. Hani kumapi ata leke leke nehea atafi visaya ka'mo kipana ala kipa'ae ala ka'ae hane'nike'a mi'ko vaya yo'yo hu'a ani kate ne'veae.

¹⁴ Ne'vaya'maki akola maike maike hisuna kumate visaya kipa'ae ka'ae aise hu'neanake'a lusi akaso ali mai'a ani kate ne'vaya'maki nesu vaya no'vae.

Lapa'kaeya apa'ke'atike ke'ake apaune vaya'aife maitapa halove hupateo.

¹⁵ Yisasi'a inake he mako ve'kamo'a "Anumaya Koti ke hu'na fole ne'auva ve'ka mai'noe." huno ake'atike'ake ke nehiseana lapa'kaeya ani ve'kaena maitapa halove huteo. Ameka akufa'amo'a sipi sipi afukana huno ne'eketapa ne'akaya'makiaku'ainaka'a afela kalakana ve'ka mai'ne.

¹⁶ Lapa'kaeya apa'kaeyapati va'yi nehea kava aketetapa aepa'a hana akufa vaya mai'nae hutapa afikae. Aufe nofi hane'nea nofiteti li hane'nea alaka lakikife? He'e olakike. Akaso'ake hu'nea kahaumo'a haka'ake yu'yu alaka lakikife? He'e olakike.

¹⁷ Olakikaya'maki kanale yosamo'a kanale alaka ne'aeya'maki havi yosamo'a havi alaka'a ne'aeye.

¹⁸ Kanale yosamo'a havi alaka o'aesikeno hao'otake yosamo'a kanale alaka'a o'akaiye.

¹⁹ Mi'ko yosamo'a kanale alaka no'aeyana hataka hu'a atafi kane'atalae.

²⁰ Ina kava hinaketapa lapa'kaeya akekae apa'ke'atike'ake ke huno fole ne'aiya vaya'aipati

alaka'a va'yi hea kava aketetapa aepa'api hana
akufa vaya mai'nae hutapa afikae.

21 Mi'ko vaya'moki nakaeyafe "Anumaya'nimokae Anumaya'nimokae." hu'a hisaya vaya Anumaya Koti'a kava yakaisea kumate ohaikaya'maki ko'ku'napi mai'nea Afo'nimo hau'nea aipa akesale a'kame ne'malesaya vaya'mokike ani kumate hai'a falekae.

22 Anumaya Koti'a kake hupatesea afina mi'ko vaya'moki nakaeyafe inake hu'a hukae "Anumayatimokae Anumayatimokae lakaeya kakaeya kaki ne'ata Anumaya Koti ke huta fole ai'nonane. Kakaeya kaki ne'ata Sata afe'yaka alita apatale'nonane. Kakaeya kaki ne'ata o'ake'naya avame hu lo'kiya ya apaveli'nonane." hu'a hukae.

23 Hukaya'maki nakaeya ani afina make hu'na fole aipatekauve "Lapa'kaeya olapa'ke'noa vaya mai'nae. Hao'otake kava'ake alo nehaya vayanaki lapaune hetapa nakaeyatekati veo." hu'na hukoe.

Aole ve'kala'mokani no ki'na'a au'avane.

24 Ani yafe mi'ko vaya'moki nakaeya ke ne'afi'a a'kame huke huke nehisaya vaya'moki mako akenopafi hale'nea ve'kamo hu'nea kava hu'a ne-hae. Ani ve'kamo'a yafa akofetule no'a kimale'ne.

25 Kimale'nikeno ko ne'aino li neheno lusi yasi ne'alino no alino kape lekefe hu'nea'maki ani nona yafa akofetule kimale'nea yafe alino kape ole'ne.

26 Kape ole'nea'maki mako ve'kamo'a nakaeya ke afiteno ani ke a'kame o'malesea ve'kamo'a akesa o'male ve'ka afa'a li kahaepate no ki'nea ve'kakana nehe.

27 Ani no kimale'nikeno ko ne'aino li neheno lusi yasimo'a ani nona alino kape kapu leno alino haviya hutale'ne.

28-29 Yisasi'a mani ke huno hano huteke'a mi'ko anile mai'naya vaya'moki akaeya ke afi'a apamo'yo ne'aikeno Yisasi'a mono hapali'a hapa'nepaiya vaya'moki nehaya akufa ke nohea'maki lo'kiya'api'ae vaya'moki nehaya ke nehea yafe ani vaya'moki apamo'yo ai'nae.

8

Yisasi'a afuko ya ake'nea ve'ka alino kanale hute'ne.

1 Yisasi'a avima ataleno nelavike'a lusi vaya'moki a'kame u'nae.

2 A'kame ne'vakeno mako afuko ya ake'nea ve'kamo'a Yisasite eno aiyafi ale'ya alo ne'ano inake he "Anumaya'nimoka nakaeyafe kahau hisike'kaena ali'ka kanale hunatanine."

3 Hikeno Yisasi'a aya akufale aya huno atafa nehuno inake he "Kanale hukatesoa yafe ne'nahaiyanakeno kakufa meni kanale hino." huno nehikeno hae makale'a ani afuko kali'a hano hutekeno akufamo'a kanale hu'ne.

4 Kanale hutekeno Yisasi'a inake huno hapai'ne "Kava hu'ne'ka kakaeya ali'na kanale hukate'noa yafe mako ve'ka alaki ha'opai'ka hokote'ka mono nopi kava ve'kale ukено kakufa valava kano aketesike'ka mi'ko vaya'moki kali'ka hano hu'ne hu'a afisae hu'kaena a'ke'ainaka Mosese ke hapapai'nea kava hu'ka 'Ma ya Anumayamoteka ameo.' huno hu'nea ya meni amisanake'a mi'ko vaya'moki kali'ka hano hu'ne hu'a hisae."

*Yisasi'a mako ati vaya'aite kava ve'kamo ali'ya
ve'kamo kali alino kanale hute'ne.*

⁵⁻⁶ Yisasi'a Kapaneamu kumate uno va'yi nehikeno mako kaya naya hano hea vaya'ai apaiya apaya hano hea avamete ati vaya'aite (100) kava ne'yakaiya ve'ka'ae fotu hute'ana ani kava ve'kamo'a Yisasife inake huno ke nehe "Vae Anumayamoka nakaeya ali'ya ve'ka'ni'a alaki ayamufa avayu hulavikeno lo'kiya'a o'malekeno lusi akafu ne'kikeno nopi havano mai'ne." hu'ne.

⁷ Nehikeno Yisasi'a akaeyafe inake he "Nakaeya u'na ani kali'a ali'na kanale hutekauve."

⁸ Hapaiya'maki ani ati vaya'aite kava ve'kamo'a Yisasife inake he "Vae Anumayamoka nakaeya no'nifi esanana kanale o'katekaiki afa'a ke'ake nehisanakeno ani ali'ya ve'ka'nimo kali'a kanale huteno.

⁹ Nakaeya kakaeya'kana hu'na kava ve'ka mai'noe. Nakaeyate yakai'nea ve'kamo'a hanale mai'nike'na nakaeya ani kava hu'na mako ati vaya'aite kava ali'na yakaipate'noe. Mako ve'kae 'Uvo.' hukeno'aena ne've. Mako ve'kae 'Eno.' hukeno'aena ne'e. Ali'ya ve'ka'ni'ae 'Ina kava ho.' hukeno'aena ani kava nehe."

¹⁰ Nehikeno Yisasi'a ani ke afiteno amo'yo ne'aino mi'ko a'kame e'naya vaya'aife inake he "Nakaeya lamake hu'na lahapa'nepauve alaki mako Isaleli ve'kamo'a ma kava ve'kamo hea kava huno nakaeyafe afino aipafi maleama'a o'ake'noe.

¹¹ Lamake lahapa'nepauvanaki afeo. Lusi vaya'moki yake haino ne'eatekat'i'ae yake lavino nefaleatekat'i'ae Anumaya Koti kava alino yakaisea kumate e'a mai'ne'a lakinakomoki

Epalahamu'ae Aisa'ki'ae Ye'kopu'ae mai'ne'a ne'ya nekae.

¹² Nekaya'maki a'ke'ainaka Anumaya Koti'a Yuta vaya'aife 'Nakaeya kava ali'na yakaisoa kumate maikae.' huno hu'nea'maki akaeyafe afi'a apaipafi o'male'naya yafe meni Anumaya Koti'a hani kumapi alino apatalesike'a lavikae. Ani kumapi avi nele'a avovo avava nehu'a apave kemo'a nehinakeno lusi apa'kufa apa'kafu kisea yafe lusi kalaki aikae."

¹³ Yisasi'a ani Lomu ati vaya'aite kava yakai'nea ve'kaena inake huno hapai'ne "Kakaeya ali'ya ve'kamo kali'a nakaeya ali'na kanale hutesoa yafe afi'ka kaipafi male'nana yafe ali'na kanale hutekauvanaki no'kaleka uvo." huno hute'ne. Ani kake neha'a kanatofi ani ali'ya ve'ka'amo kali'a eteno kanale hute'ne.

Pita a'mo ita'amo amu'ko kali'a Yisasi'a alino kanale hute'ne.

¹⁴ Yisasi'a Pita nopi haino akeana Pita a'mo ita'amo'a lusi amu'ko kali aliteno hipale havano mai'nikeno ake'ne.

¹⁵ Aketeno Yisasi'a ani a'mo ayate ame'ko ne'alikeno ani amu'ko kali'a hano hutekeno hetino Yisasi ne'ya ka'ne.

Yisasi'a lusi vaya'ai kali alino kanale hupate'ne.

¹⁶ Ani unena ani kumate vaya'moki Sata afe'mo'a apaipafi mai'nea vaya'yaka nesu yate apavale'a Yisasite e'nae. Akeno Yisasi'a ke nehuno ani Sata afe'yaka alino ne'apataleno mi'ko vaya'ai kali'ae alino kanale hupate'ne.

¹⁷ Ani kava hu'nea yafe a'ke'ainaka Anumaya Koti aune ve'ka Aisaiya'a hu'nea kemo'a ani

kanale fole aino ne'ya'a aliteno lamake nehe. Ani ke inake hu'neane

"Akaeya akai'ake mi'ko ali'nona kali alino ataleteno lakufa fulu fulu huta lo'kiya no'aluna ya'ae ako alino atale'ne." huno hu'neane.

Vaya'moki Yisasi a'kame visaya kavafe hu'ne.

¹⁸ Lusi ve a'nemoki Yisasi a'kame ne'vekeno aketeno akaeya ke ne'afea anak'aife inake he "Li la'ka hetamekakaya aupalika viketao."

¹⁹ Nehikeno mako mono ke hapalino hapa'nepaiya ve'kamo'a Yisasite eno inake he "Ali'ka apaya nehana Nenao mi'ko kakaeya u'ke'ka hisana kumate ka'kame u'ne'na hukoe."

²⁰ Nehikeno Yisasi'a akaeyafe inake he "He kanale'maki afela kalamoki hamai kapi havake'a namamoki'ae ani ya hu'a havaesaya no'api hane'nea'maki nakaeya ko'ku'napakati e'noa ve'ka vaya'mo alinate'nea mafa'nemo'na nakenopa nafita aimale'na havaesoa no'ni o'male'ne." huno hapai'ne.

²¹ Nehikeno mako akaeya ke ne'afea ve'kamo'a make huno he "Anumayamoka kanalenake'na afo'nimo falitesike'na ali'na kitete'na henaka'a kakaeya ka'kame ekauve." hu'ne.

²² Yisasi'a akaeyafe make huno hapai'ne "Afa'a aote ya'aki atalo. Apa'kaeya nakaeya ke o'afi'a maikeno apa'ku apame fali'nea vaya'moki falisea ve'ka apa'kai'api yanake'a ali'a kitekayanaki atale'ka nakaeya na'kame'ke eno."

Yisasi'a lo'kiya yasi ke ama'kikeno laka ne'ne.

²³ Yisasi'a mako lipi kalefi haino asaka hune'maike'a akaeya ke ne'afea anaka'ae a'kame u'a hai'a asaka humai'nae.

²⁴ Hai'a asaka humaikeno Yisasi'a ako au'kaleno mai'nikeno makale'a ani li kotupatina lusi yasi ne'alikeno li'mo'a aino kalafu'nafu aino ani lipi kale ano ati'kakefe hu'ne.

²⁵ Apati kakefe nehikeno Yisasi'a ako au'kale'nike'a u'a ali'a auna nehe'a make hae "Vae Anumayatimoka li'mo'a ano lati'kaesiketa falisuna kava nehiki heti'ka lakufa ali'ka kateo." hu'a nehae.

²⁶ Nehakeno Yisasi'a hetino make huno apafine'ke "Na'ya hiketapa koli nehae? Nakaeyafe afitapa lapaipafi male'naya yatapi aise'ato'a hane'ne." Inake huteno hetino ani yasi'ae li'aefe ke anama'kino "Ina kava ohi'ao." hikeno yasi'ae li'ae mate'na'ae.

²⁷ Ma'neta'ake'a ani vaya'moki apamo'yo ne'ai'a inake hae "Ma ve'ka hana akufa ve'ka mai'nikeno yasimo'ae li'mo'ae ke'a afi'a a'kame ne'mala'ae."

Aole ve'kala'mokani anaipafati Yisasi'a Sata afe alino atale'ne.

²⁸ Ala li kotu la'ka he'a mekakaya aupalika aki'naleka mako kuma Katala vaya mai'naya kote u'nae. Aole ve'kala'mokani anaipafi Sata afe'yaka mai'nake'ana vaya ki ne'apataya yapakake ne'mai'a ve'kala'mokani Yisasina e'ana ake'na'ae. Ani ve'kalana alaki afela he'na'ake'a mi'ko vaya'moki ani ve'kale ne'mai'a aupalika kate u'e'a nohayane.

²⁹ U'e'a nohaya'maki ani ve'kala'mokani Yisasina akete'ana ala kefati inake hu'ana ke hapai'na'ae "Kakaeya Anumaya Koti Mafa'nemoka

la'akaeya na kava hula'atekefe nehane? La'akufu la'akafu kisea kana saufa va'yi ohu'nea'maki kakaeya la'akufa la'akafu kisea ya hulatekefe ne'ape?" hu'ana neha'ae.

³⁰ Neha'a'maki alu'ale mako nesu afu anaka mai'ne'a ne'ya ne'nae.

³¹ Ne'nake'a ani Sata afe'yakamoki Yisasife huke lakauke ohu'a inake hae "Anaipafati ali'ka latalekefena mika mai'naya afu anaka'moki apaipafi hulateketa haita faleno." hu'a hu'nae.

³² Ha'akeno Yisasi'a "Kanalenaki anifi haiyo." huno hike'a ani aole ve'kala'mokani anaipafati ne'anatale'a ani afu anaka'ai apaipafi hai'nae. Hai'a falake'a ani afuyakamoki naku naku lavite lavite haya'ya'moki mako muli kapi lavite'a li kotupi asaka hu'a aite'a li ne'a apamu pate'a fali'a hano hu'nae.

³³ Fali'a hano hake'a ani afu anaka'aite kava ne'yakaiya vaya'moki apaune he'a vaya'ya'moki ala kumate u'a ani kumate mai'naya vaya'aina mi'ko ake'naya ya Sata afe'yaka aole ve'kala'mokani anaipafati alino atale'nea avake hapapai'nae.

³⁴ Hapapaike'a ani ke afite'a mi'ko ala kumate mai'naya vaya'yaka e'a Yisasina akete'a inake hae "Ma kumateti atale'ka alu kumate uvo." hu'a lo'kiya kefati hute'nae.

9

Yisasi'a mako aiya aya avayu hu'nea ve'ka alino kanale hute'ne.

¹ Yisasi'a mako lipi kalefi haino maiteno li kotu la'ka heno akai'a kumate u'ne.

² Uno mai'nikeno mako kali ve'ka aiya aya avayu hu'nea ve'ka sifanale havano mai'nike'a avale'a Yisasite e'nae. Akeno Yisasi'a aketeno inake huno akesa afi'ne "Vae ma vaya'moki nakaeya ke afi'a apaipafi male'nae." nehuno ani kali ve'kaena inake nehe "Mafa'ne'nimoka meni koli ohu'ka nakaeya kahaove katove nehu'na naipa falu yapati hao'otake ya'ka ako ali'na atalekatoe." nehe.

³ Nehike'a mako mono hapali'a hapa'nepaiya vaya'moki apa'kai'api apaipafi inake hu'a ne-hae "Ma ve'kamo'a Anumaya Kotife huno haviya hune'ate."

⁴ Nehaya'maki Yisasi'a apaipa apa'kesafi afea ke aketeno inake he "Na'ya hiketapa lapa'kaeya havi lapaipa lapa'kesa ne'afe?"

⁵ Nakaeya ne'aloa ali'yana hana ali'ya'mo'a kana'a hane'ne? Nakaeya kahaove katove nehu'na naipa falu yapati hao'otake ya'ka ako ali'na atalekatoe hu'na hoa kava'mopi kali ve'kae kali'ka ali'na kanale hukatoki heti'ka hipa'ka alite'ka uvo hu'na hoa ali'ya'mo'ae?

⁶ Ani yafe nakaeya ko'ku'napakati e'noa ve'ka vaya'mo alinate'nea ve'kamo'na ma mopale mai'ne'na kahaove katove nehu'na naipa falu yapati hao'otake yatapi ako ali'na atalesoa lo'kiya'ni hane'nea yafe lapa'kaeya afitapa halesaya yafe mako kava hu'na lapavelikoe." nehuno aiya aya avayu hulavi'nikeno lo'kiya'a o'male'nea ve'kae inake he "Heti'ka sifana'ka ne'ali'ka no'kaleka uvo." huno hute'ne.

⁷ Hutekeno hetino no'aleka u'ne.

⁸ Ne'vike'a mi'ko ali'a atalu hu'naya vaya'moki ani kava hea ya akete'a apamo'yo aike'a Anumaya

Koti'a lo'kiya'a vaya apami'nea yafe aki ali'a asaka nehae.

Yisasi'a Matiufe “Na'kame eno.” huno ke hu'ne.

⁹ Anile apataleno ne'uno mako ve'ka aki'a Matiu'a kumaya'ya huno vaya apa'kufaleti ta'kesi miya ne'alea note faitopale mai'nikeno Yisasi'a ani ve'ka aketeno inake he “Kakaeya na'kame eno.” Nehikeno Matiu'a hetino Yisasi a'kame u'n'e.

¹⁰ U'nikeno Yisasi'ae akaeya ke ne'afea anaka'ae Matiu nopi mai'ne'a ne'ya nekefe nehake'a nesu kumaya'ya nehu'a apa'kufaleti ta'kesi miya ne'alea vaya'ae mako hao'otake kava nehaya vaya'ae e'a Yisasi'ae lo'ka'a faitopale mai'nae.

¹¹ Mai'nake'a Falasi mono ke ne'afea vaya'moki ani vaya apa'kete'a Yisasi ke ne'afea anaka'aife inake hae “Na'ya hikeno lapa'kaeya alino lapaya nehea ve'kamo'a kumaya'ya hu'a vaya apa'kufaleti ta'kesi miya ne'alea vaya'ae hao'otake kava nehaya vaya'ae ne'ya ne'ne?” hu'a apafine'kae.

¹² Apafine'kakeno Yisasi'a ani ke afiteno inake he “Kali'api o'male'nea vaya'moki Tota ve'kale o'ukaya'maki kali vaya'mokike Tota ve'kale ukae.

¹³ Nakaea ina kava hu'na ‘Alakepa vaya mai'none.’ hu'a nehaya vaya'aife ke hukefe o'me'noa'maki hao'otake kava nehaya vaya'aife ke hisoa yafe e'noe. Anumaya Koti'a akai'a hu'nea ke kamale'naya avopi inake hu'neane

‘Afu he'a kola'a la'ki'a ne'namea kavafe o'nahaiki vaya kalaki aipate kavafe ne'nahaiye.’ hu'neane.

Hu'neanaketapa lapa'kaeya utapa ani kemo aepa'a afitapa alakepa hutetapa ani kava heo.”

Ne'ya mosi au'ava yafe hu'ne.

¹⁴ Yoni ke ne'afea vaya'moki Yisasite e'a inake hu'a afine'kae "Lakaeya'ae Falasi mono ke ne'afea vaya'ae ne'ya mo'nesuna'maki na kava hike'a kakaeya ke ne'afea vaya'moki ne'ya mo'osi'a afa'a ne'nae?" hu'a afine'kae.

¹⁵ Afine'kakeno Yisasi'a inake he "A alikefe nehea ve'kamo'a a alikefe hisea afina vaya'a'ae mai'niske'a ani vaya'moki hapau hukafe? He'e hapau ohukaya'maki henaka alu kana va'yi hisike'a kame vaya'moki ani a'mo anau'amona atafa hu'a apa'kaeyapati avalesaya kanafi hapau hukae.

¹⁶ Mako ve'kamo'a saufa kenamo atupa alino atafa kena vala ai'nisea kate maleno ohatike. Maleno hatiseana saufa kenamo atupamo'a atafa kena ako alino vala aisikeno mako'ae ala huke.

¹⁷ Ani kava hu'a mako vaya'moki haekafa nofi alakamo li mememo akufaleti alo humale atafa kepi la'ki'a no'veaiye. La'ki'a vaisayana li'mo'a kala ateno alunu aisikeno li ke apalo huno la'ki lavino ani li ke alino haviya huke. Haekafa nofi alakamo li saufa mememo akufaleti alo humale kepi la'kino ne'veaiye."

Mako a'mafa'ne fali'nikeno Yisasi'a alino hetite'nea ke'ae mako kali a'mo'a kena'ale ame'ko ne-hikeno kali'a kanale hute'nea ke'aene.

¹⁸ Yisasi'a ani ke hapa'nepaikeno mako kava ve'kamo'a eno Yisasi aiyafi ape hu'neno Yisasife inake he "Ala Nenao a'mafa'ne'ni ako fali'niki kakaeya e'ka kaya akufale malesanakeno fali'neapati eteno hetike." nehe.

¹⁹ Nehikeno Yisasi'a makale hetino ne'vike'a akae ke ne'afea anaka'ae heti'a a'kame u'nae.

20 Ne'vakeno mako a'mo'a ayatala'a hano huteno aiyalekati aole uno alea kafu aiku ya akekeno maike maike huno ne'maiya a'mo'a Yisasi a'kamelekati eno kena atupa'ale ame'ko ne'ale.

21 Ani a'mo'a ina akufa akesa afi'ne "Kena'ale'ke ame ne'alisukeno kali'ni'a kanale hunatekaiye." huteno ame'ko ali'ne.

22 Ame'ko alikeno Yisasi'a maino yahae huno ani ana aketeno inake he "Mafa'ne'nimoka koli ohu'ka nakaeyafe afi'ka kaipafi male'nana ya'kamo'a meni kali'ka alino kanale hukate'ne." nehikeno makale'a ani kali hano hute'ne.

23-24 Hano hutekeno Yisasi'a kava ve'kamo note uno va'yi huno akeana mi'ko vaya'moki hapau nehu'a nama ali'a kayo ne'aiya vaya'ae avi nelaya vaya'ae ali'a atalu hu'ne'a kaleso ne'aiya ke Yisasi'a afiteno inake he "Lapa'kaeya mi'ko hatilaveo. Mani a'mafa'ne ofali'nifa afa'a havano mai'ne." huno hapapai'nea'maki ani ve a'nemoki ani a'mafa'ne ako falike'a ake'naya yafe Yisasi'a ofali'ne huno hea ke ne'afi'a kiki'a hute'nae.

25 Kiki hune'atakeno "Kumateka hatilaveo." huno hupatetenno Yisasi'a noipi haino ani a'mafa'nemo ayate atafa nehikeno makale'a heti'ne.

26 Hetikeno Yisasi'a alino hetitea avake'amo'a uneno hike'a mi'ko ani kote vaya'moki afi'nae.

*Yisasi'a aole ve'kala anaulaka apo'ka'nea
ve'kala'ani anaulaka alino kanale hunate'ne.*

27 Yisasi'a ani kuma ataleno ne'vike'ana aole ve'kala anaulaka apo ka'nea ve'kalana a'kame ne'u'ana ka ne'a'ana inake neha'ae "Kakaeya

Teviti akeho'amoka la'akaeya kalaki aila'ato." hu'ana ka ne'a'ae.

²⁸ Ka ne'a'akeno Yisasi'a nopi haino nefaleke'ana anaulaka apo'ka'nea ve'kala'mokani akaeyate a'akeno Yisasi'a ani ve'kalafe inake huno anafine'ke "Nakaeya lanaulaka ali'na kanale hulanatesoa lo'kiya'ni hane'nea yafe afitana lanaipafi ako male'na'afe?" hike'ana "He kakaeya ani kava hula'atanine Anumayati'amoka."

²⁹ Inake ha'akeno Yisasi'a anaulakale aya ne'maleno inake he "Lana'kaeya nakaeyafe afitana lanaipafi male'na'a yafe ani kava makale hulanatekauve." hu'ne.

³⁰ Nehike'ana ani ve'kala'ani anaulakamo'a halai huno kanale hunate'ne. Kanale hu'natekeno Yisasi'a ana'kaeyafe lo'kiya ke huno anaumomo maleno inake he "Mako vaya'aife mani hulanatoa ya hapa'opai'ao." he.

³¹ Hu'nea'maki ani ve'kala'mokani hatilavi'ana Yisasi'a hunate'nea avake'a hulitata ha'ake'a mi'ko ani kote vaya'moki afi'nae.

Yisasi'a mako ake no'aiya ve'ka alino kanale hute'ne.

³² Ani aole ve'kala ne'va'ake'a mako ve'ka Sata afe'mo'a aipafi mai'neno liko'ke'a alino a'kanile'nikeno ake no'aiya ve'ka Yisasite avale'a e'nae.

³³ Avale'a akeno Yisasi'a Sata afe aipafati alino ne'atalekeno liko'a hakalo hikeno avenafu'namo'a uno no'ale hikeno kanale'ya huno ake ne'aike'a afea vaya'moki lusi apamo'yo ne'ai'a inake nehae "Mani akufa kavana a'ke'ainaka Isaleli mopafi o'ake'nona kavane." hu'a nehae.

34 Nehaya'maki Falasi mono ke ne'afea vaya'moki inake hae "Sata afe'yaka'ai kava ve'ka'apimo lo'kiya'aleti mani Sata afe alino ne'atale." hu'a nehae.

Yisasi'a mi'ko vaya'aife hau hupate'ne.

35 Yisasi'a ala kumate'ae aise aise kumate'ae uneno nehuno mono no'apifi haino alino apaya nehuno Anumaya Koti kanale'ya huno yakaipatesea yafe kanale ke hap'a'nepaino mi'ko kali vaya alino kanale hune'apateno lo'kiya'api o'male'nea vaya'ae alino kanale hupate'ne.

36 Alino kanale hune'apateno mi'ko ali'a atalu hu'naya vaya apa'keteno kalaki aine'apateno inake huno akesa afi'ne "Ma vayana sipi sipi ana'aukana hu'nakeno apaipa apa'kesa'amo'a mako'ke kate male'a o'mai'naya yafe haviya hu'a mai'naya'maki kava yakaipatesea ve'ka o'mai'ne." huteno kalaki aine'apate.

37-38 Kalaki aipateteno Yisasi'a akaeya ke ne'afea anak'aife inake huno hapapai'ne "Nakaeya ke no'afea vaya'moki lusiya huno ne'ya'mo'a keteno avina aleteno maiya kava hu'naya'maki hoyanifi ali'ya vayana ho'ka'a o'mai'nayanaketapa lapa'kaeya lusiya hutapa hoyamo afo'amoteka ke hikeno ali'ya vaya'a hupatesike'a u'a ne'ya ali'a anupa hunatesae." huno hapapai'ne.

10

Yisasi ayatala'a hano huteno aiyalekati aole alea anak'aai apa'ki'ae.

1 Yisasi'a ayatala'a hano huteno aiyalekati aole alea anaka'aife ke hike'a akaeyate akeno Sata afe ali'a ne'atale'a ve a'nemoki aki'ae aka'ae kali'api ali'a kanale hupatesaya lo'kiya apami'ne.

2-4 Akai'a ayatala'a hano huteno aiyalekati aole alea anaka'moki akaeya ke ne'afikeno hupate'nea anaka'ai apa'ki male hane'ne. Hokote ve'kamo aki'a Saimoni'ae mako aki'a Pita'ae. Etalu'a Saimoni akana'amo'ae. Yemisi'ae akana'amo'a Yoni'ae Sepeti mafa'nela mai'na'ae. Filipi'aki Patalomiu'aki Tomasi'aki Matiu'a ta'kesi moni ne'alea ve'kaki Yemisi'a Alafiasi mafa'neki Tati-asi'aki Saimoni hamo'amo'a Seloti anaka nofipati ve'kae. Yutasi Isa'kalioti'a akaeya henaka'a Yisasingina akesi huno kame vaya'ai avaleno apamisea ve'kae.

Yisasi'a ayatala'a hano huteno aiyalekati aole alea anaka'a ali'ya apami'ne.

5 Yisasi'a ani ayatala'aki aiyalekati aole alea anaka'a ali'iate hune'apateno inake he lapa'kaeya Isaleli nofi o'mai vaya'aipi'ae Samelia vaya'ai kumapi'ae alaki o'veo.

6 O'utapa Isaleli nofi vaya'moki sipi sipi afu anaka'kana ohu'a afela he'nayanaki lapa'kaeya ani afela he'naya Isaleli vaya'aite veo.

7 Utapa make hutapa hapapaiyo "Anumaya Koti'a kava yakai lapatesea kanamo'a ako eno lavate'ne." hutapa hapapaiyo.

8 Nehutapa lapa'kaeya utapa kali vaya alitapa kanale hupateo. Fali'nisaya vayana alitapa heti ne'apatetapa fuko ya apa'ke'nisea vaya'ae alitapa kanale hune'apatetapa Sata afe vaya'moki apaipafati hapafaitaleo. Meni lapamuketapa

ne'alea lo'kiya yana afa'a ne'aleanaki apaya hisake'a kanale hisaya yateti miya o'alitapa afa'a apaya heo.

⁹ Lapa'kaeya moni haita'afi alaka'afi kutapifi o'alitapa afa'a lapa'kufa'ake veo.

¹⁰ Lapa'kaeya ka ukefe ku o'alitapa veo. Lapa'kufale aole siota o'alitapa mako'ke'ake vailitapa veo. Lapaiyale anona o'aleo. Ka malekefena ayomepa kayo o'aleo. Lapa'kaeya nakaeya ali'ya alikayanake'a vaya'moki ne'yatapile yakai lapatekae.

¹¹ Lapa'kaeya mako ala kumate'ae aise kumate'ae ne'utapa akesakeno mako ve'kamo'a kanale kava huno ne'maisea ve'ka aketapa aeto hisakeno kanale'ya huno yakai lapatesiketapaena alu vaya'ae havalitata ohutapa ani ve'ka'ae'ke nehavatapa ataletapa alu kumate veo.

¹² Lapa'kaeya mako no pi faletapa haikefe kipate kava nefaitapa ma ke hutapa heo "Lapa'kaeya ma no pi vayana Anumaya Koti'a falu lahapaisea ya lapamise." hutapa falu fala hupateo.

¹³ Hutapa falu fala hune'apatesake'a ani no pi vaya'moki kanale kava hulapatesayana apaipa apa'kesamo'a falu hapaisea ya alikaya'maki apa'kaeya hu'a falu fala hu olapatesayana apaipamo'a falu hapaisea yana eteno esiketapa lapa'kaeya alikae.

¹⁴ Inaki mako vaya'moki "Ketapi o'afikune." hute'a lapavale'a no'apifi ohaisaketapaena ani ala kumatetipi nopatipi ne'ataletapaena lapaiyale kama'nisea mumusopa alitapa fopo hune'ataletapa veo. Fopo hutalesaya yafe ina

akufa apa'kesa afikae “Anumayamo ke la'kame'ya ami'nona yafe Anumayamo'a lakaeya'ae ani kava huno a'kame'ya lamike.” hu'a ne'afisaketapa fate kumate veo.

¹⁵ Ma ke lamake lahapapauvanaki afeo. Anumaya Koti'a mi'ko ve a'ne apavaleno kake hupatesea afina Sotomu kumate vaya'ae Komola kumate vaya'moki'ae ali'naya apa'kafu yana aise'a ali'naya'maki lapa'kaeya lapavale'a no'apifaka o'visaya kumate vaya'moki Sotomu kumate vaya'ae Komola kumate vaya'moki ali'naya yana apa'kasekae huno hapapai'ne.

Yisasi ke hu'a fole ne'aisakeno aki'ae aka'ae kana yana fole aike.

¹⁶ Afeo. Lapa'kaeya sipi sipi ana'au'akana hu'na hulapatoketapa afela kala anaka mai'naya folakapi vayanaki veo. Ne'visake'aena ali'a haviya hulapate'yafenaki lapa'kaeya lapame maleta aketetapa veo. Lapa'kaeya ali'a haviya hulapatesaketapaena namamoki nehaya kava hutapa havi kava hisaya lapa'kesa o'afeo.

¹⁷ Lapa'kaeya hu'a haviya hulapatesaya vaya'aife maitapa halove hupateo. Ani vaya'moki lapavale'a kanisole vaya'apile kake hunelapate'a mono no'apifi sefu lapamikae.

¹⁸ Nakaeya ke hu'naya yafe ani vaya'moki lapa'kaeya lapatafa hu'a kamani vaya'apile'ae ala yahauve ve'ka'apile'ae lapavale'a haikaya'maki ani vaya'ai apaulakale nakaeyafe kanale ke hapa-paisake'a Isaleli nofi o'mai vaya'moki'ae afikae.

¹⁹ Lapa'kaeya kake hulapate ya hu'a lapavale'a u'a lapatesaketapaena koli ohutapa lapa'kesa lapa

o'aiyo. "Ke'apile anona'a na'yane ke hukune?" hutapa lapa'kesa o'afeo. Ani kanatofi Anumaya Koti'a "Inake hutapa heo." huno ke lapavayale malesiketapa ke'apile anona'a hukae.

20 Ani ke lapa'kaeyatapi ohukaya'maki Afo-tapimo'a Anumaya Koti Fate Akufa Avamu'amo'a ani ke lapavayafati huke.

21 Ani afina neputapimoki Yisasi ke a'kame male'naya yafe apakana'apimoki apavale'a kake hupatesaya yafe kame vaya'ai apayapi apatesake'a kake hune'apate'a mako'a apamaki'a kipatekae. Afo'apimoki mafa'neyaka'ape inake hu'a huke "Hapaake'a faleo." Mafa'neyaka'apimoki ita afo'apimokife ai'a yahae hu'a kame ya hune'apate'a kake hupate ve'kale apavale'a kake hupatesake'a hanaesake'ana falika'ae.

22 Lapa'kaeya nakaeya naki'ae ke'ni'ae afitapa a'kame ne'malaya yafe mi'ko vaya'moki apaipa kafa lahapakaya'maki mako vaya'moki nakaeya ke meni afina aepa he'a atafa hu'a lo'kiya vaime vaime u'a lo'kiya vaili'naya yafe Yisasi'na ete'na esoa afina nakaeya ke atafa huli'nisaya vaya'aina Anumaya Koti'a apaipa apame alino katike.

23 Mako kumateti vaya'moki lahapafai'a la-hapaesaketapaena lapaune hetapa alu kumate utapa maiyo. Nakaeya lamake lahaba'nepauve mi'ko Isaleli kuma'yakale uteta hutapa hano ohu'nisake'na ko'ku'napakati e'noa ve'ka vaya'mo alinate'nea mafa'ne ete'na ekauve.

24 Avo nopi mafa'nemo'a alino aya nehea nena ao'kase'ne. Ani kava huno mako ali'ya ve'kamo'a kava kano'a ao'kase'ne.

25 Avo noipi mafa'nemo'a alino aya nehea ve'ka'ae mako'ke aiyayi hu'ana maisa'ana kanalene. Ani kava huno ali'ya ve'ka'ae kava kano'ae mako'ke aiyayi hu'ana maisa'ana kanalene. Nakaeyafe "Pielisepuli Sata afe'mo kava ve'ka'a mai'ne." hu'a hu'nae. Nakaeya kava ve'kae hu'a haviya hu'naya yafe lapa'kesa afiketao lapa'kaeya'ae nakaeya anaka mai'nayanake'a ani kava hu'a hu'a haviya hulapate'a lapa'ki ali'a haviya hukae.

Vaya'moki Anumaya Kotife'ke koli hisae.

26 Ali'a haviya hulapatekaya'maki lapa'kaeya apa'kaeyafe koli oheo. Mi'ko fala'ki malesakeno hane'nisea yana Anumaya Koti'a vaya apaulakale alino fole aike. Mi'ko kesi ke hu'a fala ki-male'nisaya ke Anumaya Koti'a alino fole aisike'a mi'ko vaya'moki afikae.

27 Nakaeya hani'ainaka lahana'nepauva ke etetapa feluka mi'ko vaya hapapaiyo. Inaki lapa'kesafi sumi hu'na lahana'nepauva ke lapa'kaeya no'kato'mule haitapa heti'netapa ala kefati ka atapa hapapaiyo.

28 Lapa'kaeya ameka lapa'kuva lahanaesake-tapa falisaya vaya'aife koli oheo. Lapa'ku'ainaka mafa'ne ha'a ofalisaya yafe ani vaya'aife koli ohukaki lapa'ku mafa'ne'ae ameka lapa'kuva'ae ata leke leke nehea atafi hano kitesea ve'kae'ke lusiya hutapa koli'heo.

29 Mako'ke moni alakaletina aole aise nam-atolana miya nehaya'maki Afotapimo'a ohain-inana mako'ke nama eno ma mopafi ofalin-inamaki Afotapimo'a "Falise." hikeno fali'ne.

30-31 Lapa'kaeya lapa'kenopale hane'nea lapayo'ka Anumaya Koti'a aka le'kanapaino ake'ne. Ani yafe lapa'kaeya koli oheo. Aise aise nama miya nehaya miya lapa'kaeya akasetapa vaya aka ala ya mai'nae.

Vaya'mokita "Yisasina laipa ami'none." huta fole ai au'ava yafe hu'ne.

32 Yisasi'a inake he mako vaya'moki nakaeyafe "Yisasi'a naipafi mai'nike'na nakaeya naipa aka ami'noe." hute'a ve a'ne'ai apaulakale naki a'a fole ai'a hapapaisayana nakaeya'ae ko'ku'napi mai'nea Afo'nimo aulakale nakaeya'ae ani kava hu'na apa'kaeyafe "Nakaeya mafa'ne anaka mai'nae." hu'na fole aipatekauve.

33 Hu'na fole aikoa'maki mako vaya'moki nakaeyafe "Yisasina naipa o'ami'noe." hu'a ve a'nemoki apaulakale hisayana nakaeya'ae ko'ku'napi mai'nea Afo'nimo aulakale ani kava hu'na apa'kaeyafe "O'apa'ke'noa vaya mai'nae." hu'na hukoe.

Yisasi'a inake he "Nakaeya e'noana la hu ya fole aike." hu'ne.

34 Yisasi'a inake he "Lapa'kaeya inake hae 'Yisasi'a ma mopale e'neana ma mopafi vaya'mokita kame ya nehuna ya huno lakaulatekefe e'ne.' hutapa nehafe? He'e. Nakaeya e'noana mi'ko ma mopafi kame ya hu'a la nehaya ya ali'na o'atalekauva'maki nakaeya e'noana ave ne'nea hakina ali'na e'noanaketapa la hukayanaketapa yuna hetapa o'mikae.

35 Nakaeya mopafi e'noa yafe kame hu ya va'yi huke. Mako afamopati ve mafa'nemo'a

afo'amona kame ya hutesikeno atane ya fole aike. Ani kava huno a'mafa'ne'amo'a ita'amona kame ya hutekaiye. Mafa'ne'amo a'mo'a anofelo'amona kame ya hutekaiye.

³⁶ Hune'atesike'a mako vaya'moki nakaeyafe afi'a aipafi male'naya yafe ani afamo'ai folakapi kame ya hanekaiye."

³⁷ Yisasi'a inake huno hapa'nepaiye mako vaya'moki ita afo'apimokife nehapaisike'ae'maki Nakaeyafe lusiya huno ohapaiseana ani vaya Nakaeya'ae maimo ve'ka o'mai'neanakeno vaya'ni o'maike. Ne'mafa'ne a'mafa'ne'aena nehaisikeno'ae'maki Nakaeyafe lusiya huno ohaiseana Nakaeya'ae maimo ve'ka o'mai'neanakeno vaya'ni o'maike.

³⁸ Nakaeya nakafu ya alite'na falisoa yafe akesa afiteno "Ani kava hisoe." nehuno akai'a yofo yosa kofino na'kame malemo ve'ka o'mai'neanakeno vaya'ni o'maike.

³⁹ Nakaeyafe akesa o'afino akai'a maisea yafe'ke akesa afifi huno alino alaki hisea ve'kamo'a maike maike hu avamu alino mai ya'a atalekaiya'maki nakaeyafe lusi akesa afiteno "Kanale mai ya'ni'ae navamu'ae atalekauve." huno hisea ve'kamo'a henaka'a avamu alino katitesikeno maike maike hu avamu alino maike.

Kanale miya ali yafe hu'ne.

⁴⁰ Mako vaya'moki lapa'kaeya lapavale'a kanale kava hulapatesayana nakaeya'ke navale'a kanale kava hunatekae. Inaki nakaeya navale'a kanale kava hunatesayana ani kava hu'a nakaeya hunateke'na e'noa Anumaya Koti'ke avale'a kanale kava hutekae.

⁴¹ Mako vaya'moki Anumaya Koti ke huno fole ne'aiya ve'ka "Aya hisune." hute'a no'apifi avale'u'a kanale'ya hu'a yakaitesayana ani vaya'moki ani Anumaya Koti ke huno fole ne'aiya ve'kamo alisea miya mako'ke avamete alikae. Ani kava hu'a "Alakepa ve'ka aya hisune." hute'a avale'u'a no'apifi ate'ne'a kanale'ya hu'a yakaitesayana ani vaya'moki ani alakepa ve'kamo miya mako'ke avamete alikae.

⁴² Mako ve'kamo'a mako afa ve'kae "Yisasi ke ne'afea ve'kake'na aya hisoe." huteno litafa hefino amiseana ani ve'kamo miya'a afa'a hanekaiyanakeno henaka'a alike.

11

Yoni'a akaeya ke ne'afea anaka hupateke'a Yisasi te u'nae.

¹ Yisasi'a ayatala'a hano huteno aiyalekati aole alea anaka'a akaeya ke ne'afea anaka alino apaya huteno fate fate kumate uno mi'ko vaya Anumaya Koti ke hapa'nepaino alino apaya hu'ne.

²⁻³ Yoni'a li fare ne'apatea ve'ka nofi nopi mai'neno Kalaisi'a hu'nea avake afiteno mako akaeya ke ne'afea anaka'a hupateke'a e'a inake hu'a nehae "Kakaeya Anumaya Kotitekati e'nana ve'ka mai'napi alu ve'ka eseafe akeva maisune?" hu'a nehae.

⁴ Nehakeno Yisasi'a apa'kaeyafe inake he "Lapa'kaeya utapa ne'afea ya'ae ne'akaya ya'ae Yonina hapaiyo.

⁵ Ma ya ake'none hutapa heo. Apaulaka apo ka'nea vaya'moki ete'a ake'nae. Apaiya haviya hu'nea vaya'moki heti'a u'e'a nehae. Fuko'ya

apa'ke'nea vaya'moki ete'a kanale hu'nae. Apa'kesa a'kani'nea vaya ete'a ke ne'afe. Fali'naya vaya ete'a heti'a mai'nae. Afeno ya'api o'male'nea vaya'moki Anumaya Koti kanale ke'a ne'afe.

⁶ Nakaeya hu'noa kavafe aole akesa o'afino ya o'kalesea ve'kamo'a amuse huno maike."

⁷ Nehike'a ne'vakeno Yisasi'a anile mai'naya vaya'aife inake huno Yonife apafine'ke lapa'kaeya vaya o'mai ka'me koteka u'nayana na ya akekefe u'nae? Mako ve'ka hopakana huno yasimo'a alino fakake nepaiya ve'ka akekefe u'nafe?

⁸ Na ya akekefe u'nae? Kanale'nale kena havaili'nea ve'ka akekefe u'nafe? He'e kanale kena havaili'nisaya vaya ka'me koteka o'maikaya'maki ala yahauve ve'kamo nopi'ke ne'maiye.

⁹ Na ya akekefe u'nae? Anumaya Koti aune ve'ka akekefe u'nafe? Lamake lahana'nepauve mi'ko apaune vaya'aipati Yoni'ae ve'kamo'a apa'kaseno mai'ne.

¹⁰ Ani ve'kaena a'ke'ainaka Anumaya Koti avopi inake huno kamale'neane

"Afeo ke alino uno hapapaisea ve'ka'ni'a hokote'na hutesukeno visana ka valino kanale huke." huno kamale'neane.

¹¹ Nakaeya lamake hu'na lahana'nepauve Yoni'a li fale ne'apatea ve'ka mi'ko ma mopale mai'naya vaya'aina ako apa'kase'nea'maki mako aise ve'kamo'a Anumaya Kotife "Kava hunato." huno hu'nea ve'kamo'a Yonina ako akase'ne.

¹² Yoni'a li fale ne'apatea ve'kamo'a ke hapapai'nea kanafi'ae meni maime ne'ona kanafi lo'kiya apa'ku apa'kesa hane'nea vaya'moki aepa

he'a Anumaya Koti kava hupatesea kavafe lo'kiya vai'a "Ani yapi maikune." hu'a lusi kava nehu'a meni ani kava nehae.

¹³ Mosese'ae Anumaya Koti aune vaya'ae Anumaya Koti yakai lapatesea yafe lo'kiya vai'a lahapapaime ne'akeno anileti Yoni'a fole ai'ne.

¹⁴ "Ilaiya'a esiketa akekaune." hutapa hu'naya ve'ka aka Yoni'a ani ve'kakeno fole aino mai'nea'maki afisune hutapaena afikae.

¹⁵ Kakesa hanesea'moka mani ke afeo.

¹⁶⁻¹⁷ Meni kanafi mai'naya vaya'yaka hana akufa vaya mai'nae hu'na lahapapaisoe? Ma ke hisoa akufa mafa'neyu'kana hutapa mai'nae. Apa'kaeya ma'keti kuma folakapi mafa'nekana hu'a mai'nake'a mako fate mafa'ne'aife inake hu'a nehae "Lakaeya yave'ya ne'auna'maki lapaiya no'ae. Lakaeya avi yakame nehuta lahau nehuna'maki lapa'kaeya avi nolae."

¹⁸ Yoni'a li falepate ve'ka e'neana ne'ya'ae li'ae mosino maike'a "Sata afe'mo'a aipafi mai'ne." hu'a hu'nae.

¹⁹ Hu'naya'maki ko'ku'napakati e'noa ve'ka vaya'mo alinate'nea mafa'nemo'na e'na li ne'ne'na ne'ya ne'ne'na nehoanake'a nakaeyafe "Ne'ya'ae li'ae neke neke ve'ka mai'neno kumaya'ya nehu'a vaya apa'kufaleti ta'kesi miya ne'alea vaya'ae hao'otake kava nehaya vaya'ae vaya'a mai'nae." hu'a nehaya'maki Anumaya Koti ali'ya'mo'a akesafi hale'nea yana fole aiketapa ne'aketapa "Alakepa kava nehe." nehae.

*Mako kumate vaya apaipa ai'a yahae ohu'naya
yafe Yisasi'a "Nahau hupatoe." nehe.*

20 Mako kuma'ale Yisasi'a lusi kava huno o'ake'naya avame hu lo'kiya ya alo huno apaveli'nea'maki alaki lamake hu'a apaipa ai'a yahae ohu'a hao'otake ya'api o'atalakeno Yisasi'a lusiya huno ke hapau'ne.

21 Avo'neo Kolasini'ae Petasaita'ae mai'naya vaya'mokitapae lusiya hu'na nahau nehoe. Nakaeya lapa'kaeya kumate mai'ne'na o'ake'naya avame hu lo'kiya ya ako hu'noa'maki lapaipa aitapa yahae ohu'naya'maki Taiya'ae Saitoni kumatalate ani o'ake'naya avame lo'kiya ya mako ve'kamo'a alo hinake'a ake'nininana hao'otake kava nehaya yafe hapau nehu'a la'nefafi kasepu ne'ai'a lusi yate apaipa ai'a yahae hu'a hao'otake ya'api atalenine.

22 Anumaya Koti'a mi'ko ve a'ne apavaleno kake hupatesea afina Taiya vaya'ae Saitoni vaya'ae aise kana ya alikaya'maki Kolasini'ae Petasaita'ae mai'naya vaya'mokitapa ala kana ya apa'kasetapa alikae.

23 Lapa'kaeya Kapaneamu kumate vaya'mokitapa lapa'kufa alitapa "Ko'ku'napi haikune." hutapa nehafe? He'e ina kava ohukafa ata leke leke nehea kumapi afepakake lavikae. Nakaeya lapa'kaeya kumate mai'ne'na o'ake'naya avame hu lo'kiya ya ako hu'noa'maki lapaipa aitapa yahae ohu'nayanaki Sotomu kumate ani o'ake'naya avame lo'kiya ya mako ve'kamo'a alo hu'nininana hao'otake kava nehaya yafe hapau nehakeno kuma'api ataleno fanane ohuno meni afina afa'a hane'ninine.

24 Meni Nakaeya lahapa'nepauve Anumaya Koti'a mi'ko ve a'ne apavaleno kake hupatesea

afina Sotomu mai'naya vaya aise apa'kafu ya alikaya'maki Kolasini'ae Petasaita'ae mai'naya vaya'mokitapa apa'kasetapa ala lapa'kafu ya alikae.

²⁵ Ani afina Yisasi'a inake nehe Afo'nimoka mi'ko mopale ya'ae ko'ku'napi ya'ae kava yakai'nana Anumayamoka kanale kava nehane. Ma hapapai'noa ke "Nakaeya nakenopafi hale'nea ve'kamo'na mi'ko ya afi'noa ve'ka mai'noe." hu'a hisaya vaya'moki "O'afisae." hu'ka fala'kimale'nana'maki "Inamu mafa'ne mai'noe." hu'a hu'naya vaya ako hu'ka fole ai'ka apaveli'nana yafe lusiya hu'na amuse'ka nehoe.

²⁶ He Afo'nimoka kaipa kakesamo'a ina kava hu'nike'ka ani kava hu'nane.

²⁷ Anile ali'a atalu hu'naya vaya'aife inake he Afo'nimo'a mi'ko lo'kiya ya ako nami'ne. Nakaeya mafa'ne'amo'na aepa mi'ko vaya'moki o'afi'naya'maki Afo'nimo'a akai'ake Nakaeya aepa'a'ni afi'ne. Afi'nea'maki mi'ko vaya'moki Afo'nimo ne'maiya aepa'a o'afi'naya'maki Nakai'ni mafa'ne'amo'nake afi'noanake'na Nakaeya nahaisea vaya'ai hu'na apavelisuke'a Afo'nimo aepa'a afikae.

²⁸ Lapa'kaeya mi'ko vaya'mokitapa lusi kana'ake ali'ya ne'alikeno lapaipamo'a kana'ake hu'nea yafe nakaeyateka eke'na maitapa falu hisaya ya lapamino.

²⁹ Nakaeya ali'ya eta lo'kata aliketa vino. Nakaeya'ae lo'katapa maisayana Nakaeya ne'aloa aepa'ni akekae. Nakaeya vaya ali'na kanale hupatesoa ve'ka mai'noe. Nakufa ali'na hai ve'ka o'mai'noanake'na maitapa falu hisaya ya

lapamikoe.

³⁰ Lapa'kaeya nakaeya'ae lo'katapa visayana yo'yo hutapa ukae. Ani lapamoaa ali'ya alisayana kana olahapauke.

12

Sapati kanafi ali'ya alisaya yafe Yisasi'a hapa-pai'ne.

¹ Mako Sapati afina Yisasi'ae akaeya ke ne'afea anaka'ae mako kile hoyafi ne'u'a akaeya ke ne'afea anaka'moki apa'kateke'a ani kile hoyafati kile atakate'a kale'a ne'nae.

² Ne'nake'a mako Falasi mono ke ne'afea vaya'moki apa'kete'a Yisasife inake nehae "Ake'nape Sapati kanafi he'e humale'nea kava kakaeya ke ne'afea vaya'moki ani ke ali'a ne'atakae."

³ Nehakeno Yisasi'a apa'kaeyafe inake huno ke anona'apile apafine'ke lapa'kaeya a'ke'ainaka Teviti'ae a'kame u'naya vaya'ae apa'katekeno Teviti'a hu'nea kavafe kamale'naya ke hapalitapa o'ake'nafe?

⁴ Apa'ka nelekeno Teviti'a Anumaya Koti nopi hai'neno ke male male'nea kemo'a "Afa vaya'moki o'nesafa mono nopi kava vaya'mokike nekae." hu'a Anumaya Koti aulakale male'naya kai hame'ya Teviti'a ne'neno akaeya a'kame u'naya vaya'ae apamike'a ne'nae.

⁵ Lapa'kaeya Mosesee kamale'nea avopi hane'nea ke hapalitapa o'afi'nafe? Ani ke inake huno kamale'neane mono nopi ali'ya vaya'moki mi'ko Sapati kanafi Sapati afina "Ina kava oheo." hu'nea ke ali'a ne'ataka'a ali'ya'api ali'nae. Ali'a

ne'atakaya'maki Anumaya Koti'a "Hao'otake kava
nehaya vaya mai'nae." ohu'ne.

⁶ Yisasi'a inake he "Lahapa'nepauve Anumaya
Koti'a ala mono no akase'noa ve'ka nakaeya
mai'noe.

⁷ A'ke'ainaka Anumaya Koti avopi inake hu'a
kamale'nayane

'Nakaeya Anumaya Koti'na afu he'a kola'a la'ki'a
ne'namea kavafe no'nahaiya'maki vaya
kalaki aipate kavafe ne'nahaiye.' huno
hu'ne hu'a kamale'nayane.

Kamale'naya'maki lapa'kaeya ani ke afitapa
alakepa hu'nininana hao'otake kava ohu'naya
vayafe 'Hao'otake kava nehae.' hutapaohanine.

⁸ Ko'ku'napakati e'noa ve'ka vaya'mo alinate'nea
ve'kamo'na Sapati kana kava yakai'noe."

*Sapati kanafi Yisasi'a aya fali'nea ve'ka alino
kanale hute'ne.*

⁹ Ani aupalika ne'ataleno eno mono nopi haino
mai'ne.

¹⁰ Akekeo mako ve'ka aya fali'nea ve'ka anile
mai'nike'a mako vaya'moki Yisasi'a hao'otake
kava nehe hu'a hisaya kafe kahau a'a akekefe
Yisasife inake hae "Sapati kanafi kali ve'ka alino
kanale hutesea yana kanale yape?" hu'a Yisasina
afine'kae.

¹¹ Afine'kakeno Yisasi'a apa'kaeyafe inake he
"Lapa'kaeyapati mako ve'kamo afu Sapati afina
kelifi asakau lavisiketapaena ako avayu hutapa
mopale atekafe? He ani kava hukae.

¹² Vaya'moki afu akase'a ala ya mai'nae. Ala
ya mai'naya yafe ke male male'nea ke a'kame

ne'maleta Sapati afina vaya alita kanale hupatekaune."

¹³ Inake huteno ani aya fali'nea ve'kae inake huno hapai'ne "Kaya ali'ka api aiyo." hikeno aya alino api ne'aikeno ako kanale hutekeno mako afa'a hane'nea aya'ae mako'ke kava hikeno kanale hu'ne.

¹⁴ Kanale hute'nea'maki Falasi mono ke ne'afea vaya'moki mono nopati hatilavi'a ali'a anupa hu'ne'a "Yisasina hana'ya huta haesunakeno falise." hu'a veke nehae.

Yisasina lamake Anumaya Koti ali'ya mafa'ne mai'ne.

¹⁵ Yisasina hakefe veke haya ke akai'a afiteno ani kumana ne'ataleno u'ne. Ne'vike'a mi'ko vaya'moki a'kame ne'vakeno Yisasina mi'ko ani vaya'ai kali'api alino kanale hupate'ne.

¹⁶ Kanale hupateteno inake he "Nakaeya hulapate'noa kavafe mako ve'ka ha'opaiyo."

¹⁷ Yisasina alino kanale hupate'nea kali vaya'aife "Nakaeya hulapate'noa kavafe hapa'opaiyo." huno nehea kavafe a'ke'ainaka Aisaiya'a Anumaya Koti aune ve'kamo hu'nea ke fole aino ne'ya'a alitekeno lamake hu'neane.

¹⁸ Inake hu'neane "Anumaya Koti'a inake huno nehe 'Akekeo mani ve'ka nakaeya ali'ya ve'ka maisea yafe ako hapalimale'noe. Ani ve'kae amuse hu'na lusiya huno nahau'nea ve'kae. Nakaeya Fate Akufa Avamu'ni'a amitesukeno nakaeya alakepa kava hu'na yakailapatesoa yafe mi'ko Isaleli nofi o'mai vaya hapapaike.

¹⁹ Akaeya hai o'vaino ala ke ohuno ka ka huno ke ohukeanake'a vaya'moki katekati o'afikae.

²⁰ Mako falupa le'nea hopa alino alo o'akaiye. Ani kava huno fulu fulu nehaya vaya kayo o'apamike. Asu hesea ata kanina ako asu ohekaiya'maki fu huno kakaiyanakeno ani kava huno fulu fulu vayana kayo o'apamike. Akaeya alakepa kava'ake huke huke hiseana ani alakepa kava'mo'a hao'otake kavana akaseno haiseana.

²¹ Haiseana mi'ko Isaleli nofi o'mai vaya'moki apaipa amite'a akai'a akile apame'atiti hukae.' huno hu'neane."

"Yisasi'a Pielisipuli'ae lo'kano ali'ya ne'ale." ne-hae.

²² Mako ve'kamo aipafi Sata afe mai'nikeno liko'ke'a a'kanile'nikeno ake no'aino aulaka'ae fali'ka'nea ve'ka Yisasite avale'a ne'ae. Ne'akeno Yisasi'a ani Sata afe aipafati alino ne'atalekeno liko'a hakalo hikeno avenafu'namo'a no'ale vikeno kanale huno ake ne'aikeno aulakamo'a halai hikeno ake'ne.

²³ Alino kanale hune'ateke'a ake'a mai'naya vaya'moki lusi apamo'yo ne'ai'a inake hu'a nehae "Mani ve'ka Teviti akeho'amo'a mai'nife? Akaeya Anumaya Koti'a lakufa alino katikefe hute'nea ve'ka mai'nife?" hu'a nehae.

²⁴ Nehake'a Falasi mono ke ne'afea vaya'moki afite'a inake nehae "Sata afe'yaka'ai kava ve'ka'api Pielisipuli'a Yisasi aipafi mai'neno lo'kiya amikeno ani Sata afe alino ne'atale." hu'a nehae.

²⁵ Nehakeno Yisasi'a apaipafi nehaya ke afiteno apa'kaeyafe inake he mako ala kote vaya'moki ali'a fa'ko hute'a la hisayana ani ko'apimo'a uno

haviya huke. Mako kumateno mako anak'aeno folaka'apifati ali'a fa'ko fa'ka hute'a la hisayana ani kuma'ae ani anak'aae fali'a hano hukae.

²⁶ Sata'a akai'a Sata afe vaya'ai apaipafati alino ataleseana akai'a nofi vaya alino fa'ko hisike'a "Fate fate nofi vaya mai'none." hu'a hisayana Sata'a kava yakai'nea ya'a afa ya'kana hisikeno uno haviya huno hano huke.

²⁷ Hano hukea'maki nakaeyafe "Sata afe'yaka'ai kava ve'ka'api Pielisipuli'a lo'kiya amikeno mani Sata afe alino ne'atale." hutapa nehaya'maki nakaeya Pielisepuli lo'kiyaleti ali'na ne'ataleninana nala'a hapa'mano lapa'kaeya mafa'neyakamoki "Sata afe'yaka ali'a ne'atalae." hutapa haya afina Sata'a apa'kaeya apaya nehife? Ani mafa'netapimoki havi lapa'kesa ne'afea ya hu'a lapavelikae.

²⁸ Nakaeya Anumaya Koti Fate Akufa Avamu'amo lo'kiyaleti ani Sata afe ali'na atalesoana Anumaya Koti'a kava yakai lapatesea kana'a lapa'kaeyate ako e'ne.

²⁹ Mako lo'kiya ve'kamo'a no'alena kava yakaino alakepa hiseana mako ve'kamo'a "Kumaya'ya hukefe visoe." huno'aena hokoteno ani note yakai'nisea ve'ka atafa huno nofiteti aiya ayate kite'neno henaka'a afeno ya'a alike. Nakaeya ani ya hu'na Satana aiya ayate nofi kite'ne'na akaeya afe anakana hapafaitale'noe.

³⁰ Mako ve'ka nakaeya vaya'ni o'mai'niseana kame ve'ka'ni mai'ne. Mako ve'kamo'a nakaeya'ae sipi sipi afu anak'a alino atalu ohiseana hapafaitalekaiye.

31 Nakaeya lahana'nepaufe mi'ko ve a'nemoki hao'otake kava nehu'a fate fate hao'otake kava'ae mi'ko hu'a haviya hutesaya hao'otake ya'ape Anumaya Koti'a lahanaove lapatove nehuno aipa falu yapati alino atalelatekaiya'maki Anumaya Koti Fate Akufa Avamu'amofe hu'a haviya hutesaya ya'api Anumaya Koti'a alaki lamake huno lahanaove lapatove nehuno aipa falu yapati alino o'atalekaiye.

32 Mako ve'kamo'a ko'ku'napakati e'noa ve'ka vaya'mo alinate'nea ve'kae hu'a haviya hunatesaya hao'otake ya'api Anumaya Koti'a lahanaove lapatove nehuno aipa falu yapati alino atalelatekaiya'maki Anumaya Koti Fate Akufa Avamu'amofe hu'a haviya hutesaya ya'api Anumaya Koti'a alaki lamake huno lahanaove lapatove nehuno aipa falu yapati alino o'atalekaiye. Meni'ae henaka va'yi hisea kana'ae akola alino o'atalesikeno alaki haneke haneke huno hanekaiye.

Havi yosamo'a havi alaka ne'aye.

33 Yisasi'a mako'ae inake he kanale yosamo'a kanale alaka'a akaiya'maki havi yosamo'a havi alaka'a akaiye. Kanale yosafi havi yosafi hutapa akesune hutapaena alaka'ale aketapa aeto heo.

34 Lapa'kaeya Falasi vayana osifa'vemo mafa'ne mai'netapa lapa'kaeya havi vayanaketapa hana kava hutapa kanale ke hukae? Vaya'moki apaipafi ke havaite'nea yapati ke nehaki lapaipafati lapa'ke'atike ke alitapa fole ne'aiye.

35 Kanale aipa akesa'ae ve'kamo'a kanale aipa akesa hane'nea yapati kanale ke nehea'maki havi

aipa akesa'ae ve'kamo'a havi aipa akesa hane'nea yapati havi ke fole ne'aiye.

³⁶ Nakaeya lahapa'nepauve Anumaya Koti'a henaka'a vaya kake hupateno alino fa'ko hisea afina mi'ko vaya'moki havikopa apa'kesa afike kanale ke huke hao'otake ke'ae nehaya au'ava'api Anumaya Koti'a ani ke ke huno apafikekaiye.

³⁷ Mako nehana keleti Anumaya Koti'a "Alakepa ve'ka mai'nane." huno hukatekaiya'maki mako nehana keleti ani kava huno "Havi ve'ka mai'nane." huno hukatekaiye.

Mako vaya'moki Yisasife "No'akona avame hu lo'kiya ya alo huketa akeno." hu'a nehae.

³⁸ Mono hapali'a hapa'nepaiya vaya'ae Falasi mono ke ne'afea vaya'moki'ae Yisasife inake nehae "Ali'ka apaya nehana Nenao no'akona avame hu lo'kiya nehana ya'ka alo hu'ka laveliketa akeno." hu'a nehae.

³⁹ Nehakeno Yisasi'a inake huno hapapai'ne meni mai'naya vaya hao'otake ve a'ne mai'netapa "O'ake'nona avame hu lo'kiya'ka laveliketa akeno." hutapa ke nehaya'maki Anumaya Koti'a alu mako'ae o'ake'naya lo'kiya avame hu yana lapave olikea'maki mako'ke avame hu lo'kiya ya'ake Anumaya Koti aune ve'ka Yona'a a'ke'ainaka mai'neno hu'nea avame hu lo'kiya ya'ake lapavelisiketapa akekae.

⁴⁰ Yona'a aole'ae mako'ae hani'ae yake'ae ala faya'mo aipafi mai'nea kava hu'na ko'ku'napakati e'noa ve'ka vaya'mo alinate'nea ve'ka nakaeya'ae kelifi ki natesake'na aole'ae mako'ae hani'ae yake'ae mopafaka maikoe.

41 Ninive kumate mai'naya vaya'moki Yona'a hu'nea ke afite'a apaipa ai'a yahae nehu'a hao'otake ya'api atale'naya'maki Yonana akase'nea ve'ka meni male mai'nea'maki lapa'kaeya hao'otake yatape lapa'kesa afitapa lapaipa aitapa yahae nohae. Ani yafe Anumaya Koti'a mi'ko vaya kake hupatesea afina Ninive kumate vaya'moki heti'a meni afina mai'naya vaya'aife "Hao'otake kava hu'nae." hu'a ali'a fole ailapatekiae.

42 Mako kaya (sauti) aupalika mai'nea yahauve a mopamo haneme uno atale'nea mopalekat eno Solomoni'a akenopafi hale'nea ve'kamo ke afi'nea'maki akekeo Solomonina akase'nea ve'ka ma mai'nea'maki lapa'kaeya akaeya ke no'afe. Henaka'a Anumaya Koti'a mi'ko vaya kake hupatesea afina ani kava a'mo'a hetino meni afina mai'naya vaya'aife "Hao'otake kava hu'nae." huno alino fole ailapatekaiye.

Sata afe halate eteno e'ne.

43 Sata afe mako ve'kamo aipafi haino mai'neapati ataleno uno maino falu hisea kumafe li o'male yapaka uneno nehuno lusi kahau ano uneno huketeana maisea ya'a alaki o'ake'ne.

44 O'akeno inake he "Halate ete'na hokote'na maike'noa nopi visoe." huteno eteno uno akeana ani ve'kamo aipafi ako no'ya alino vaki huno kanale kava humale'nikeno mako vaya o'mai'nakeno ake'ne.

45 Aketeno vea'ya'mo'a naya mako kaya hano huteno naya mako kayati aole alea afe anaka apaveleteno e'neana akaeya hao'otake kava nehea kava akase'a mako'ae lusi hao'otake kava

nehaya afe anaka apavaleno eke'a ani ve'kamo aipafi hai'a mai'nakeno ani ve'ka hokoteno aise ya'a alino haviya hute'nea'maki meni mako'ae lusi kava hu'a ali'a haviya hute'nae. Meni mai'netapa hao'otake kava nehaya vaya'mokitapa ani havi kava hulapatekaiye. Hokotetapa aise'a hao'otake kava hu'naya'maki meni mako'ae lusi hao'otake kava hukae.

Yisasi ita'amo'ae akana'amoki'ae e'nae.

⁴⁶ Yisasi'a ani ke vaya hapapaino mai'nike'a ita'amo'ae akana'amoki'ae "Ke hapaisune." hu'a e'a ma'aileka mai'nae.

⁴⁷ Mai'nakeno mako ve'kamo'a eno akaeyafe inake nehe "Ita'kamo'ae kakana'kamoki'ae e'a ma'aileka mai'ne'a kakaeyafe ke nehae." nehe.

⁴⁸ Nehikeno Yisasi'a ani ke hapai'nea ve'kae ke anona'ale inake he "Nalaki ita'nimo'ae nakana'nimoki'ae mai'nae?" huno afine'ke.

⁴⁹ Akaeya ke ne'afea anaka'aite aya ha'ko'ya nehuno inake he "Nakaeya ita'nimoki nakana'nimoki male mai'nae."

⁵⁰ Ko'ku'napi mai'nea Afo'nimo ke afi'a a'kame ne'male'a ha'ye hea kava nehaya vaya nakana'nimoki nasa'nimoki ita'nimoki mai'nae."

Mako ve'kamo'a avina ya hoyafi ha'kale'ne.

13

¹ Ani afina Yisasi'a nopati hatilavino li kotu aki'nale uno faitopale mai'ne.

² Faitopale mai'nike'a nesu ve a'ne akaeyate ali'a veko nehaya yafe Yisasi'a lipi kalefi haino faitopale mai'nike'a ali'a atalu haya vaya li kotu'mo aki'nale heti'a mai'nae.

³ Heti'a mai'nakeno Yisasi'a fate fate ke avoya kefati alino apaya nehuno mako ke inake he mako ve'kamo'a uno avina ya hoyafi ha'kale'ne.

⁴ Ha'kaleme ne'vikeno mako avina ya'a kateka asaka hunelavike'a namayakamoki e'a ne'nae.

⁵ Mako avina ya'a yafa akofetule asaka hulavi'nea'maki mopamo'a alapa o'ai'nea yafe makale'a hake'ne.

⁶ Hake'nea'maki hafu'ya'a olavi'nea yafe yake haino ne'keno amu'ko'amo'a haya'a leno asaka-likeno vai'ne.

⁷ Mako avina'a aufe kahau hane'nea yapi ha'kale'nikeno aufe kahau'ae makopi hakete'ana aufe kahaumo'a ano latota ne'ne.

⁸ Mako avina'a kanale mopafi asaka hulaviteno hakeno haiteno nesu yate ne'ya alite'ne. Ne'ya'a aliteateka mako'ke avinafati nesu yate naya mako kaya vaya'ai apaiya apaya hano hea avamete alaka'a (100 alaka'a) a'ne. Mako avina yapati aole'ae mako'ae vaya'ai apaiya apaya hano hea avamete alaka'a (60 alaka'a) a'nae. Mako avina yapati mako ve'kamo aiya aya hano huno mako ve'kamo ayatala'a hano hea avamete alaka'a (30 alaka'a) a'nae.

⁹ Kakesa hane'nisea ve'kamoka mani ke afeo.

Hana ya huno Yisasi'a avoya ke nehe?

¹⁰ Nehike'a akaeya ke ne'afea anaka'moki inake hu'a afine'kae "Na ya hike'ka ke avoya kefati hapapai'nane?"

¹¹ Afine'kakeno Yisasi'a apa'kaeyafe inake he Anumaya Koti'a kava alino yakai lapatesea yafe fala'kino hane'nea ke Anumaya Koti'a lapa'kaeyea lahana'mano lahapapaiketapa afi'naya'maki

nakaeya ke no'afea vaya hapa o'makayanake'a
apa'kesa afi'a alakepa ohukae.

¹² Afino alakepa huno afi'nea ve'ka Anumaya
Koti'a mako'ae afisea akesa amisikeno lusiya
huno afino alakepa hukea'maki "Hai afi'noe."
huno hisea ve'ka Anumaya Koti'a ani afi'nea ya'a
alino hafalekaiye.

¹³ Ani vaya'moki akeme hai'naya'maki ake'a
alakepa hu'a o'akesaya yafe nakaeya avoya ke
hana'nepauve. Afime nehaiya'maki afi'a alakepa
ohisaya yafe nakaeya avoya ke hana'nepauve.

¹⁴ Ani kava nehaya yafe Aisaiya'a Anumaya Koti
aune ve'kamo hu'nea kemo'a ako fole aino ne'ya'a
alitekeno lamake nehe. Inake hu'neane

"Lapa'kaeya lapa'kesa afime haikaya'maki ani
kemo aepa'a afitapa alakepa ohukae.
Lapaulaka akeme haikaya'maki aketapa
alakepa ohukae.

¹⁵ Kemo aepa'a afisaya yafe nohapaiya yafe
apaipa apa'kesa o'male vaya mai'nae. Ani
ke o'afisea yafe apa'kesa a'kanile'ne. Ani ya
o'akesaya yafe apaulakamo'a ako fali'ka'ne.
Haviku ake'a alakepa huke apa'kesa afi'a alakepa
huke apaipa apa'kesa afi'a alakepa huke hute'a
apaipa ai'a yahae hisake'na hao'otake ya'api
ali'na atalesoa yafe o'nahaiye." huno hike'a
kamale'naya ke.

Ani yafe avoya ke'ake hana'nepauve.

¹⁶ Anumaya Koti'a lapa'kaeya lusi kanale ya
lapaulakamo ne'akea ya'ae lapa'kesamo ne'afea
ya'ae lapami'nea yafe lusiya hutapa amuse hisaya
ya lapami'ne.

17 Lamake hu'na lahana'nepauve mi'ko a'ke'ainaka mai'naya apaune vaya'ae alakepa kava hu'a mai'naya vaya'ae lapa'kaeya meni ne'akaya ya "Akesune." hu'a hu'naya'maki o'ake'nae. Meni ne'afea ke "Afisune." hu'a hu'naya'maki o'afi'nae.

Avina yate avoya ke humaleno hu'nea kemo aepa'a aino yahae hu'ne.

18 Lapa'kaeya afeo avina ya ha'kale'nea ve'kamo avoya ke ai'na yahae hukefe hoe.

19 Kate lavi'nea avina ya'mo kemo'a ina kava hu'ne. Mako vaya'moki Anumaya Koti'a kava yakaipatesea ke afi'naya'maki afi'a alakepa ohu'nakeno Sata'a eno apaipafati ani ha'kalemale'nea ke alino atale'ne.

20-21 Yafa mopafi lavi'nea avina ya'mo kemo'a ina kava hu'ne. Mako ve'kamo'a Anumaya Koti ke afiteno makale alino aipafi maleteno amuse ne-hea'maki alike ataleke ve'ka mai'nikeno hafu'ya'a mopafi olavi'nea yafe aise kanato afino aipafi male'nikeno havi kana va'yi nehikeno Anumaya Koti ke ne'afea yafe vaya'moki ali'a haviya hupate kana akaeyate va'yi neheana makale'a Anumaya Koti ke ne'atale.

22 Mako avina'amo'a aufe kahau hane'nea mopafi lavi'nea avinamo'a ina kava hu'ne. Mako ve'kamo'a Anumaya Koti ke ne'afino'ae'maki ma mopale aki'ae aka'ae kana ya'ae mi'ko moni afeno alisea yafe amuse nehuno akesa ne'afea ya'ae Anumaya Koti ke ano ati kaekeno alaka'a o'a'ne.

23 O'a'nea'maki kanale mopafi lavi'nea avina ya'mo'a ina kava hu'ne. Mako ve'kamo'a

Anumaya Koti ke afino alakepa huno aipafi maleteno alaka'a aeyateka mako'ke avina yapati naya mako kaya hano hea vaya'ai apaiya apaya hano hea avamete lusi alaka'a (100 alaka'a) a'ne. Mako avina yapati aole'ae mako'ae vaya'ai apaiya apaya hano hea avamete alaka'a (60 alaka'a) a'ne. Mako avina yapati mako ve'kamo aiya aya hano huno mako ve'kamo ayatala'a hano hea avamete alaka'a (30 alaka'a) a'ne.

Hoyafi kahau foie ai'nea avoya ke.

²⁴ Yisasi'a mako avoya ke inake huno hapapai'nne. Anumaya Koti'a kava alino yakai lapatesea kava'mo'a ina akufa avamete hane'ne. Mako ve'kamo'a kanale avina ya'a hoyo'afi ha'kalemale'e.

²⁵ Ha'kalemaleke'a mi'ko vaya apau kale'nakeno kame ve'ka'amo'a eno kahau avina ani hoyafi alino ha'kalemaleno u'ne.

²⁶ U'nikeno henaka'a ani kanale avina'ae kahau avina'ae makopi hake'ana hai'na'ae.

²⁷ Hai'na'ake'a ali'ya vaya'moki akete'a hoyamo afo'amote u'a inake hae "Ala Nenao lakaeya lakesa afunana kanale avina ya hoyo'kafi ha'kale'napi hutae huna'maki na ya hikeno kahau'ae anifati nehake?" hu'a afine'kae.

²⁸ Afikakeno hoyamo afo'amo'a apa'kaeyafe inake huno hapapai'nne "Mako kame ve'kamo'a mani kava eno hu'ne." huno hike'a ali'ya vaya'moki inake hu'a afine'kae "Lakaeya kanale uta kahau apu'kaitalekaupe?" hu'a afine'kae.

²⁹ Afine'kakeno ani hoyamo afo'amo'a inake he "He'e utapa apu'kaisayana haviku kanale avina ya'ae apu'kaitalekayanaki ataleo.

30 Lapa'kaeya ina kava ohutapa ana-tale'nike'ana makopi lo'ka'ana hai'ao. Ne'ya'a ali kana fole aisea afina ani hoyale ali'ya vaya'ni'ae inake hu'na hapapaikoe 'Hokotetapa kahau alitapa haya vaitetapa atafi kane'ataletapa kanale avinama'a ne'ya no'ni'afi maleo.' hu'na hukoe." huno hu'ne.

Masatati yosale humaleno avoya ke hu'ne.

31 Yisasi'a mako avoya ke inake he Anumaya Koti'a kava alino yakai lapatesea ya'mo'a ma akufa ya hane'ne. Mako avinamo'a nalepa yosamo alakakana huno aise aise alakatato hane'ne. Ani alakamo aki'a masatati hu'a nehae. Mako kanomo'a ani alakatato alino uno hoyafi ha'kale'ne.

32 Ani masatatimo alakamo'a aise huma'aleka ma mopafi alaka'a akaseno mako aise alakatato hane'nea'maki ha'kalemale'nikeno ani alakatatomo'a mi'ko aki'ae aka'ae yosayaka apa'kaseno lusi yosa nehaiyanakeno ala ala a'kopa hane'neanake'a aki'ae aka'ae namamoki e'a neha'kalae.

Kai hame'ya hale ne'kea yafe avoya ke hu'ne.

33 Yisasi'a mako avoya ke inake huno hapapai'ne Anumaya Koti'a kava alino yakai lapatesea kava'mo'a kai hame'yapi yisi malakeno hale ne'kea yisi'kana hu'ne. Mako a'mo'a ani kai hame'ya alino hale kisea ya yisi alino aole'ae mako'ae la'nefa falaova havaite'nea lapepi maleteno alino aku naku hikeno henaka'a mi'ko ani la'nefa falaova'mo'a halekino ala hu'ne. Anumaya Koti'a kava alino yakai lapatesea kava'mo'a ani hale kisea yisi'kana huno hane'ne.

Yisasi'a ke avoya ke'ake hapapai'ne.

³⁴ Ali'a atalu hu'naya vaya'aife Yisasi'a ani mi'ko ke hapapai'neana avoya ke'afati'ke hapapai'ne. Alaki mako ke'a huno fole aino hapa'opai'nea'maki alaki avoya ke'ake hapapai'ne.

³⁵ Ani avoya ke'ake a'ke'ainaka mako Anumayamo aune ve'kamo hu'nea kemo'a fole aino ne'ya alitekeno lamake hu'ne. Ani kemo'a make hu'neane

“Nakaeya navaya a'ka hu'na mi'ko avoya ke'ake hukoe. Nakaeya a'ke'ainaka ma mopa alo ohu'nea kanafi fala'kino haneme e'nea ke meni hapapaikoe.” huno hu'neane.

Yisasi'a hoyafi kahaumo avoya ke aino yahae hu'ne.

³⁶ Yisasi'a ani ali'a atalu hu'naya ve a'ne appetaleno nopi haino mai'nike'a akaeya ke ne'afea anak'a'moki akaeyate e'a inake hae “Ala Nenao kahau hoyafi laki'nea avoya kemo'a na'mone kemofe hu'napi ai'ka yahae hu'ka lahapaiyo.”

³⁷ Nehakeno Yisasi'a inake he ani kanale avina ya ha'kale'nea ve'ka ko'ku'napakati e'noa ve'ka vaya'mo alinate'nea ve'ka mai'noe.

³⁸ Ani hoyae hu'na hoana mi'ko ma mopale kuma'yakae hu'noe. Kanale avina yane hu'na hoana Anumaya Kotife “E'ka yakailato.” hu'a hu'naya vaya'aife hu'noe. Sata kele a'kame ne'malaya vaya kahaukana hu'a mai'nae.

³⁹ Kahau avina ya ali'neno ha'kale'nea ve'ka Sata'a ha'kale'ne. Ne'ya ali kanae hu'na hu'noana ma mopa hano hisea kanae hu'noe. Ali'ya vayane hu'noana ko'ku'napi kayo kayo vaya'aife hu'noe.

40-41 Kahau ali'a anupa hute'a atafi katalaya kava hu'a henaka'a ma mopa hano hisea afina ko'ku'napakati e'noa ve'ka vaya'mo alinate'nea ve'kamo'na kayo kayo anaka'ni hupatesuke'a Anumaya Koti'a kava alino yakai'nea vayapatina "Mi'ko hao'otake kava ho." hake'a apa'ku apame alino ya ne'kalea vaya'ae mi'ko hao'otake kava nehaya vaya'ae apasakau'a yaka hutalekae.

42 Lusiya huno leke leke nehea atafi apasakau'a yaka hutalekae. Ani atafina lusiya hu'a avovo vava nehu'a avi nele'a apave kemo'a lusi kava hukae.

43 Nehisake'a ani afina alakepa hu'a ne'maisaya ve a'ne'moki Afo'apimo ne'yakaiya kumate hai'a yakekana hu'a a'a halekae. Ani yafe kakaeya kakesa hane'nisike'kaefena mani ke afi'ka alakepa hu'ka afeo.

Moni peni mopafi ano ati'kamale'nea avoya ke.

44 Anumaya Koti'a kava alino yakai lapatesea kava'mo'a ma kava hu'ne. Mako ve'kamo'a moni peni hoyo'afi ano ati'kamale'nikeno fate ve'kamo'a ani moni peni akeno fole aiteno halate ano ati'kateno lusi amuse huteno "Ma mopa miya hisukeno nakaeya'ni ya hamalese." huteno uno mi'ko afeno'a mako vaya'aife "Miya heo." hike'a miya hetakeno ani miya alineno ani moni peni fala'kimale'nea hoyo hane'nea mopa miya he'ne.

Mako ve'kamo'a kanale taimoni kinikana ya miya fai'nea avoya ke.

45-46 Anumaya Koti'a kava alino yakai lapatesea kava'mo'a ma kava hu'ne. Lusi afeno male'nea

ve'kamo'a kanale'nale taimoni kinikana ya ka-hau ne'aeye. Kahau ame veateka mako kanale taimoni kinikana ya aketeno eteno uno mi'ko afeno ya'a mako vaya'aife "Miya heo." hike'a miya faitakeno ani miya haya moni alino uno ani kanale taimoni kinikana ya miya he'ne.

Lu'konako kute humaleno hu'nea avoya ke

⁴⁷ Anumaya Koti'a kava alino yakai lapatesea kava'mo'a ma kava huno hane'ne. Lu'konako ku li kotupi atalakeno lavike'a aki'ae aka'ae faya ani lu'konako kupi mai'naya akufa kava hu'ne.

⁴⁸ Ani lu'konako kuna havaiteke'a li kahaepateka avayu hu'a e'a malete'a mopale mai'ne'a kanale faya'a mako lapepi ne'male'a haviya hu'nea faya'yaka'a ali'a yaka hutale'nae.

⁴⁹ Henaka'a ma mopa hano hisea afina ani akufa kava ve a'ne'aite va'yi huke. Ko'ku'napi kayo kayo vaya'moki e'a fa'ko hu'a alakepa kava nehaya vaya'ae hao'otake apa'ku apa'kesa'ae vaya'ae fa'ko hukae.

⁵⁰ Fa'ko hute'a mi'ko afina lusiya huno ata leke leke nehea atafi ani hao'otake kava nehaya vaya apasaka hu'a yaka hutalesake'a lavi'a ani kumapi lusiya hu'a avovo avava nehu'a apave kemo'a lusi kava huke.

⁵¹ Yisasi'a inake huno apafine'ke "Ani ke ako afitapa alakepa hu'nafe?" huno apafikeke'a inake hae "He lakaeya kanale huta ako aff'none." hu'a nehae.

⁵² Nehakeno Yisasi'a make huno hapapai'ne "Ala afeno no male'nea ve'kamo'a ani afeno no'affati atafa ya'ae saufa ya'ae alino vaya apamike. Lapa'kaeya mono hapalitapa

hana'nepaiya vaya meni nakaeya hoa ke afi'naya
yafe ani kava hutapa a'ke'ainaka lahapapai'naya
Anumaya Koti ke'ae meni lahap'a'nepauva
Anumaya Koti'a kava alino yakai nelapatea ke'ae
afitapa a'kame malesayana hokote ke'ae meni
saufa ke'ae hutapa fole aitapa hapapaiyo."

*Nasaleti vaya'moki Yisasina apa'kame'ya
ami'nae.*

⁵³ Yisasi'a ani avoya ke huno avaya ateno ani
kuma ataleno u'ne.

⁵⁴ Kuma aepa'ale Nasaleti uteno apa'kai'api
mono noipi haino Anumaya Koti ke
hana'nepaike'a ani kumate vaya'moki atali atalu
nehu'a make hu'nae "Mika akenopafi hale'nea
ya'ae o'ake'nona avame hu lo'kiya ya'ae mikani
ve'kamo'a hanateti ali'ne?"

⁵⁵ Mikani ve'ka no ki ali'ya ne'alea ve'kamo
mafa'ne o'mai'nife? Hifi Malia'a akaeya ita'amo
o'mai'nife? Yemisi'ae Yosefe'ae Saimoni'ae Yu-
tasi'ae akana'amoki o'mai'nafe?

⁵⁶ Akaeya asa'amoki lakaeya'ae lo'ka'a
o'mai'nafe? Mi'ko lo'kiya ali'ya ne'alea ya'ae
nehea ke'ae hanateti ali'ne?"

⁵⁷ Inake hu'a hute'a Yisasife apaipa kafa
ha'nae. Apaipa kafa ha'naya'maki Yisasi'a
inake huno hapapai'ne "Anumaya Koti ke huno
fole ne'aiya ve'ka alu kumateka aki hane'nea
ve'ka mai'nea'maki akai'a afamo'ae no kuma'ale
vaya'ae aki ali'a asaka nohae."

⁵⁸ Inake huteno akaeyafe afi'a apaipafi
o'male'naya yafe ani kumate o'ake'naya lo'kiya
ya ho'kano huno apave oli'ne.

*Yoni li fale ne'apatea ve'kamo ake'ya hataka
hakeno fali'ne.*

14

¹ Ani kanafi mako ala kava ve'kamo aki'a Heloti'a Yisasi hu'nea kava'mo avake'a afi'ne.

² Afiteno Heloti'a akai'a ali'ya vaya'aife inake huno Yisasife hapa'nepaiye "Ma ve'ka Yoni'a li falene'apatea ve'ka aka fali'neapati heti'ne. Heti'nea yafe lusi lo'kiya'a hane'nikeno lo'kiya ali'ya akaeaya ayapati fole ne'aiye." huno hapa-pai'ne.

³⁻⁴ Heloti akana'amo aki'a Filipi'ae. Ani Filipi ana Helotiasina Heloti'a kumai kava hute'nikeno Yoni'a Helotife inake hu'ne "Anumaya Koti ke ali'ka ataka'ka kakana'kamo ana a'ka kapele'ka ali'nane." huno hu'nea yafe Heloti'a ali'ya vaya'a hupateke'a Yonina atafa hu'a nofi hute'nae.

⁵ Nofi hute'nakeno Heloti'a "Yonina haesukeno falike." huno hu'nea'maki mi'ko vaya'moki Yonife "Aune ve'ka mai'ne." hu'a apa'kesa afi'naya yafe koli huno oha'ne.

⁶ Oha'nea'maki Helotina alite'nea kana va'yi hike'a vaya'moki Heloti'ae ali'a atalu hu'a mai'nakeno Helotiasi a'mafa'ne'amo'a eno folaka'apifi aiya ne'aekeno Heloti'a ne'akeno amuse hu'ne.

⁷ Amuse nehuno Heloti'a ani a'mafa'ne inake huno hapai'ne "Anumaya Koti aulakale kaha'nepauve kakaeya mako kahaisea yafe ke hisanana kamikoe."

⁸ Hu'nikeno ani a'mafa'nemo ita'amo'a mako aipa akesa amitekeno eteno eno inake he "Kakaeya Yoni'a li fale ne'apatea ve'ka hakeno

falitesike'ka akenopa'a lapepi malete'ka ali'ke'ka nameo." hu'ne.

⁹ Hikeno ala kava ve'kamo aipamo'a lusi kana nehikeno Anumaya Koti aulakale huno lo'kiya vai'nea ya'ae mai'naya vaya'ae akesa afino "Ani a'mafa'ne hu'nea ya amikoe." nehe.

¹⁰ Mako ati ve'ka hune'ateno inake huno hapai'ne "Yonina hakeno falino." he.

¹¹ Hikeno nofi nopi uno ake'ya hataka huteno akenopa'a lapepi maleteno ali'neno ani a'mafa'ne amikeno ita'amona alino uno ami'ne.

¹² Yoni ke ne'afea anaka'moki e'a Yoni akufa hipo'ya hu'a ali'u'a kitete'a Yisasiteka u'a hapai'nae.

Yisasi'a laya mako kaya tauseni vaya (5,000 vaya) ne'ya apami'ne.

¹³ Hapaitakeno Yisasi'a ani ke afiteno ani kuma ataleno akaeya ke ne'afea anaka'ae lipi kalefi vaya o'mai kote ka u'nae. Apa'kaeya apaote ani kote ka u'naya'maki anile ali'a atalu hu'naya vaya'moki Yisasi'a vaya o'mai kote ka vea ke afite'a kuma'apileti mopafi a'kame hafai'a u'nae.

¹⁴ U'nakeno Yisasi'a lipi kalefati asaka hunelavino akeana nesu ve a'ne mai'nakeno apa'keteno lusiya huno hautakipateteno mi'ko kali vaya alino kanale hupate'ne.

¹⁵ Unetike'a akaeya ke ne'afea anaka'moki Yisasite e'a inake hae "Ma kote alaki vaya o'mai kotenaki ako hani kikefe nehiki ma vaya'kona hupateke'a u'e'a hu'a ne'ya'api kahau a'a kuma kote kat ne'ya miya he'a neo." hu'a nehae.

¹⁶ Nehakeno Yisasi'a inake huno hapapai'ne "Hana ya hu'a visae? Lapa'kaitapike mani vayana ne'yana apamisaya'mae." nehe.

¹⁷ Nehike'a akaeya ke ne'afea anaka'moki inake hae "He'e lakaeya ne'ya ho'kata o'ali'nona'maki laya mako kaya kai hame'ya maya'ae aole'ko faya'ae ali'none." hu'a nehae.

¹⁸ Nehakeno "Ani ya nakaeyate alitapa eo." nehe.

¹⁹ Yisasi'a ani ali'a atalu hu'naya vaya'aife "Hafepale maiyo." hike'a mai'nakeno Yisasi'a mani naya mako kaya kai hame'ya mayaki aole fayatalanaki aliteno ko'ku'napaka aulu he'neno Anumayamoteka ke huno amuse huteteno a'kaya heno akaeya ke ne'afea anaka apamike'a ali'u'e'a hu'a mi'ko vaya apami'nae.

²⁰ Apamike'a mi'ko vaya'moki ani ne'ya ne'a apamu hutake'a neke'a atalaya atupa atapa ne'ya ali'a anupa hayana nayatala'a hano huteno naiyalekatiaole ku (12 ku) ai'a havaite'nae.

²¹ Ani ne'ya ne'naya ve laya mako kaya tauseni vemoki (5,000) ne'naya'maki a'ne mafa'ne'a le'kana opaika'a o'afunama'amoki ne'nae.

Yisasi'a li ameka u'nea ke.

²² Ne'ya netakeno Yisasi'a akaeya ke ne'afea anaka'aife inake nehe "Nakaeya nataletapa hokotetapa lipi kalefi haitapa ala li kotu la'ka hetapa li'mo mukakaya aupalika utapa hoko neteke'nao. Nakaeya ma vaya'yaka hupatesuke'a visae." nehe.

²³ Mi'ko vaya hupateke'a utakeno Yisasi'a akai'ake Anumayamoteka ke huno afikekefe avimapi haino mai'nikeno hani ki'ne.

24 Avimapi mai'nike'a akaeya ke ne'afea anaka u'naya lipi kale ako uno li folakapi ne'vekeno aukosalekati lo'kiya yasi ekeno li'mo'a anilipi kale alino aino yahae hutale ya hu'ne.

25 Ko alino fanufane nehikeno Yisasi'a li ameka akaeya ke ne'afea anaka'aite u'ne.

26 Ne'eke'a akaeya ke ne'afea anaka'moki Yisasi li ameka ne'eke'a "Afe kano ne'e." hute'a lusi koli nehu'a kalafa hu'a avovo nehae.

27 Avovo nehakeno Yisasi'a makale inake he "Lapa'kaeya koli oheo. Nakaeya'ke ne'oanaki lapaipamo'a lo'kiya vainaketapa vase hutapa maiyo."

28 Nehikeno Pita'a anona'a ke'ale inake he "Anumayamoka kakaeya ne'e'kaefena ke huke'na nakaeya'ae kakaeya mai'nanate li ameka vino." nehe.

29 Nehikeno Yisasi'a Pitafe "Eno." hikeno Pita'a lipi kalefati hati lavino li ameka Yisasi'a ne'eateka ukefe ne've.

30 Ne'eno akeana lo'kiya yasimo'a lo'kiya vaino ea yate aketeno Pita'a koli nehuno makale'a lipi lavino nelapa'kaneno inake he "Anumayamoka nakufa ali'ka kateo." nehe.

31 Ke hikeno Yisasi'a makalema'a ayate atafa huteno heno avayu huteno inake he "Kakaeya nakaeyafe aise ya'a afi'ka kaipafi male'nane. Na'ya hike'ka kame aole aole nehane?"

32 Ina kava hute'ana lipi kalefi asakau ne'mai'akeno ani lo'kiya yasi ma'nete.

33 Mateke'a lipi kalefi mai'naya vaya'moki akete'a Yisasi aki ali'a asaka nehu'a inake hae "Lamake kakaeya Anumaya Koti Mafa'ne mai'nane." hu'a nehae.

Yisasi'a Kenesaleti kumate kali vaya alino kanale hupate'ne.

³⁴ Ani li kotu la'ka he'a Kenesaleti kumate ne'vae.

³⁵ Ne'vake'a ani kumate vaya'moki "Yisasi'a ne'e." hu'a haya ke afite'a ani kuma'mo haute hane'nea kuma'yakale vaya'aife ke hu'a hapa-paike'a kali vaya apavale'a ete ete hu'nae.

³⁶ Ani kali vaya'moki e'a Yisasife inake hu'a afine'kae "Afa'a kena'kamo atupale ame'ko ne'alisinakeno kaliti hano hise." hu'a hute'a Yisasi kenale ame'ko ne'alikeno kali'api hano hikeno eteno apa'kufamo'a kanale hu'ne.

Isaleli vaya'ai apa'kinakomoki mono apami'naya ke Anumaya Koti kemo'a akase'ne.

15

¹⁻² Mako Falasi mono ke ne'afea vaya'ae mono hapali'a hapa'nepaiya vaya'ae Yelusalemu kuma atale'a Yisasite e'a inake hae "Na'ya hike'a kakaeya ke ne'afea anaka'moki lakaeya lakinakomoki hu'naya ke ali'a ne'ataka'a ne'ya nekefe apaya sese ohu'a afa'a ne'nae?" hu'a afine'kae.

³ Yisasi'a anona'a ke'apile inake hu'ne lapa'kaeya na'ya hiketapa lapa'kinakomoki ke'ake a'kame ne'malaya yafe Anumaya Koti ke alitapa ne'atakae?

⁴ Anumaya Koti avopi inake hu'ne
"Lapa'kaeya ita afotapimoki apa'ki alitapa
asaka nehutapa ke'api kanale'ya
hutapa ne'afitapa a'kame ne'maletapa
vekano'kano huo'apateo. Mako ve'kamoka

ita afo'kamokanife hu'ka haviya
hunatesanana falikane." huno hu'neane.

5-6 Hu'nea'maki lapa'kaeya make hutapa nehae.
"Mako ve'kamo'a ita afo'amokani hana'maesea
miya ali'neno'ae'maki hana'o'maesoe huteno
make nehe 'Ma moni Anumaya Koti amisoa
moni ali'noe.' huno hiseana Ita afo'amona
ha'mano ana'ki alino asaka ohise." hutapa
nehae. Ina kava nehaya kava'mo'a Anumaya
Koti ke male male'nea ke alitapa ne'atakatapa
lapa'kinakomoki ke'ake alitapa yosa vaitapa
a'kame ne'malae.

7-8 Ina kava nehayana lapa'kaeya alaki lapa'ke'ati
ke'ake vaya mai'nae. Aisaiya'ae aune ve'kamo'a
alaki lamake huno lapa'kaeyafe huno make
hu'neane

"Ani vaya'moki afa'a ameka apavayaleti'ke
nakaeya naki ali'a asaka nehay'a'maki
apaipamo'a ako alu'ale hane'nike'a ani
kava nehae.

9 Ani vaya'moki apavayafati hu'naya ke inake
hu'nae 'Ani ke Anumaya Koti ke hane'niki a'kame
maleo.' hu'a nehay'a'maki inani akufa kava
nehu'a nakaya naki ali'a asaka nehay'a kavana afa
kava mai'a nehae." huno kamale'neane.

Vaya'moki apaipa alino honi'ya nefaiya yane.

10 Yisasi'a ve a'ne'aina ke hike'a akaeyate akeno
inake he "Lapa'kaeya mani ke ne'afitapa lapa'kesa
afitapa alakepa heo.

11 Mi'ko ne'ya lapavayafati nakedo lapaipafi
nelavea ne'ya'mo'a vaya alino honi'ya
nofaiya'maki vaya'mokita lavayafati'ke hatilavea
ya'mo'ke vaya alino honi'ya'ake huke."

¹² Hu'nike'a akaeya ke ne'afea anak'a'moki e'a inake hu'a Yisasina hapai'nae "Falasi mono ke ne'afea vaya'moki mani ke ne'afi'a apaipa afi'a haviya hune'kataya'maki ake'napi o'ake'nane?" nehae.

¹³ Nehakeno anona'a ke'apile Yisasi'a inake he "Ko'ku'napi mai'nea Afo'nimo'a akai'a hoy'a hane'neanakeno mi'ko ne'ya akai'a ofai'nea ne'yama'a alaki akola hafu'ya'ae alino va'kaitalekaiye.

¹⁴ Afa'a apataleke'a maiyo. Apaulaka apo ka'neanake'a vaya'aina ka apavelikefe nehaya'maki apaulaka apo ka'nisea vaya'moki aulaka apo ka'nisea afalu'amona 'Ka male hane'niki eno.' hisakeno viseana mi'ko'a kelifi asaka hu'a aikae."

¹⁵ Hikeno Pita'a Yisasife inake he "Inani meni hana kemo aepa'a hu'ka fole aiketa afita haleno."

¹⁶ Nehikeno Yisasi'a inake he "Lapa'kaeya'aeti afita ha oletapa afitapa alakepa ohu'nafe?

¹⁷ Mi'ko ne'ya lapavayafati nakedo lapaipafi lavitekeno lapaipamo'a alino atalekeno yolakafi nelavikeno afa ya'kana nehea'maki lapa'kaeya o'afi'nafe?

¹⁸ Afa ya'kana nehea'maki mi'ko ke lapavayafati eno hati lavea ke alaki lapaipafati ne'eanakeno vaya alino honi'ya nefaiye.

¹⁹ Lapaipafati hati nelavea yana ma akufa ya hane'ne. Hao'otake lapaipa lapa'kesa afi ya'ae vaya apamakita kipate ya'ae alu ve'kamo a avayu hu ya'ae a'ne a'mafa'nele kumai kava'ae kumaya'ya hu ya'ae apa'ke'atike ke failitata nehea ya'ae vayatapimokife kamuke hatake ya'ae la-

paipafati hati nelave.

²⁰ Ina akufa kava'mo'a lapaipafati hati lavino vaya alino honi'ya nefaiya'maki vaya'moki apaya sese ohu'a ne'ya ali'a ne ya'mo'a lapaipa alino honi'yanofaiye."

Kenani nofi a'mo'a Yisasife afino aipafi maleno lo'kiya vai'ne.

²¹ Yisasi'a ani kuma ne'ataleno Taiya'ae Saitoni'ae hane'nea aupalika u'ne.

²² Uno mai'nikeno mako Kenani a Isaleli nofi o'mai a'mo'a ani aupalika ne'maiya a'mo'a no kuma'leti akaeyate eno inake huno ke nehe "Anumayamoka Teviti akeho'amoka kalaki ainato. Sata afe'mo'a a'mafa'ne'nimo aipafi mai'neno lusiya huno alino haviya hune'ateke'nae nehoe."

²³ Nehea'maki Yisasi'a akele o'alike'a akaeya ke ne'afea anaka'moki e'a Yisasife inake nehae "Ala Nenao ma a'mo'a la'kame lahafaino ne'eno lusiya huno ke hume hume ne'eki 'Ete'ka uvo.' hu'ka hutekeno vino." hu'a nehae.

²⁴ Nehakeno Yisasi'a apa'kaeyafe inake huno anona'apile hapapaiye "Isaleli sipi sipi afu anaka'alefe'ke Anumaya Koti hunateke'na nakaeya apa'kaeya'alefe'ke e'noe."

²⁵ Nehikeno ani a'mo'a Yisasi aiyafi eno ale'ya lo'a'neno inake he "Anumayamoka kakaeya naya ho."

²⁶ Nehikeno Yisasi'a inake he "Haviku mafa'ne'ai ne'ya hapafale'a kalayaka apamisayana kanale ohukeanake'na nakaeya Isaleli nofi vaya apatale'na alu vaya apaya hisoana kanale ohuke."

²⁷ Nehea'maki ani a'mo'a inake he "Anumayamoka lamake nehana'maki kalamoki afo'apimoki hipa kapakake mai'nake'a alakepa ne'ya ne'nakeno atupa atapa ali lavea ne'ya'ake mopafati kahalita hu'a ne'nae. Nakaeya ani kava hu'na Isalelinofi a o'mai'noki afa'a aise'a naya ho."

²⁸ Inake hikeno Yisasi'a ani afe inake he "Ma ana afeo nakaeyafe afi'ka kaipafi male'nana ya'kamo'a lo'kiya vai'nea yafe kahau'nea ya fole aikeanaki uvo." huno ha'nepaikeno ani kanatole ani a'mafa'ne'a eteno kanale hute'ne.

Yisasi'a lusi kali vaya alino kanale hupate'ne.

²⁹ Yisasi'a ani kuma ataleno Kalili li kotu aki'naleka uteno inaleti avimapi haino faitopale mai'ne.

³⁰ Mai'nike'a lusi ve a'nemoki akaeyate ali'a atalu nehu'a apaiya avayu hu'nea vaya'ae apaya-mufamo'a kelokalo hu'nea vaya'ae apaulaka apo ka'nea vaya'ae apa'ke no'aiya vaya'ae mi'ko aki'ae aka'ae kali ali'naya vaya'ae apavale'a e'a Yisasi aiyafi apate'nakeno Yisasi'a ani kali vaya'yaka alino kanale hupate'ne.

³¹ Kanale hupate'nike'a mi'ko ve a'nemoki akayana apa'ke no'aiya vaya'moki apa'ke ne'ai'a apayamufa kelokalo hu'nea vayana ete'a kanale nehu'a apaiya haviya hu'nea vaya'yaka ka ne'male'a apaulaka apo ka'nea vaya'yaka ete'a ne'ake'a haya yafe lusi apamo'yo aite'a Isaleli vaya'ai Anumaya Koti aki ali'a asaka nehae.

Yisasi'a fo tauseni'a vaya (4,000 vaya) ne'ya apamike'a ne'nae.

³² Yisasi'a akaeya ke ne'afea anaka'aife ke hike'a akeno inake huno hapapai'ne "Mi'ko vaya'moki aole'ae mako'ae afina nakaeya'ae maikeno ne'ya'api o'male'nea yafe lusi nahau nehoe. Haviku afa'a apatalesuke'a apa'kateme visayateka kateka u'a apaune'ka'ka ailavisafi hu'nae nehoe."

³³ Nehike'a akaeya ke ne'afea anaka'moki inake hae "Vaya o'mai kote mai'nonanaketa hanateti ne'ya alita ma akufa vayapi apamisunake'a nekae?"

³⁴ Nehakeno Yisasi'a inake huno apafine'ke "Lapa'kaeya kutapifina na'maki kai hame'ya maya ali'nae?" huno hike'a apa'kaeya inake hae "He'e lakaeya kaya mako kaya hano huteno kaya mako kayati aole alea (7) kai hame'ya maya aliteta aise aise faya mako'ke mako'ke ali'none." hu'a hapai'nae.

³⁵ Hapaikenno Yisasi'a ani ve a'ne'aife "Mopale maiyo." hike'a faitopale mai'nae.

³⁶ Faitopale mai'nakeno Yisasi'a ani aya mako kaya hano huteno aya mako kayati aole alea (7) kai hame'ya maya'ae ani aise aise faya'ae aliteno Anumaya Kotiteka ke huno amuse hutetenno a'kaya heno akaeya ke ne'afea anaka'a apamike'a ali'u'e'a hu'a ani ve a'ne'ai apami'nae.

³⁷ Mi'ko vaya'moki ne'a apamu hute'a neke'a atalaya atupa atapa ne'yama'a ali'a anupa hu'a apaya mako kaya hano huteno apaya mako kayati aole alea kupi (7 kupi) aikeno havaite'ne.

³⁸ Ani ne'ya ne'naya ve fo tauseni'a vemoki (4,000 vemoki) ne'naya'maki a'ne mafa'ne le'kana opai'nae.

39 Apamike'a netakeno Yisasi'a hupateke'a utakeno mako lipi kalefi haino maiteno Makatani koteka u'ne.

Mako vaya'moki Yisasife "O'ake'nona avame hu lo'kiya ya alo huketa akeno." hu'a nehae.

16

1 Mako Falasi mono ke ne'afea vaya'ae Satiyusi mono ke ne'afea vaya'ae e'a a'a avataka hukefe Yisasife inake hae "Ko'ku'napakati mako o'ake'nona avame hu lo'kiya ya laveleo." hu'a nehae.

2 Nehakeno Yisasi'a apa'kaeyafe inake huno hapapai'ne "Lapa'kaeya une akakeno yakemo'a ko'ku'nate alino haesa hiketapaena 'Eka'a kanale kotike.' hutapa nehae.

3 Nehaya'maki natepi inake nehae 'Ko'ku'nate hiya'mo'a alino anupa'ake nehuno ko'ku'na'mo'a haesa'ake nehea yafe meni yasi ne'alino ko ne'aino huke.' hutapa nehae. He lamake lapa'kaeya ko'ku'nate alino aeto hea ya ne'aketapa 'Ina kava huke.' hutapa nehaya'maki meni kanafi fole ne'aiya ya aketapa aeto nohayanaketapa afitapa fa'ko nohae.

4 Fa'ko nohaki meni afina mai'naya ve a'nemokitapa hao'otake ve a'ne Anumaya Kotina a'kame'ya ami'naya vaya'mokitapa inake nehae 'O'ake'nona avame hu lo'kiya'ka laveliketa akeno.' hutapa ke nehaya'maki Anumaya Koti'a alu mako'ae o'ake'naya lo'kiya avame hu lo'kiya ya lapaveolikea'maki mako'ke'ake Yona'a a'ke'ainaka mai'nea Anumaya Koti aune

ve'kamo'a hu'nea avame hu lo'kiya ya'ake alo huno lapavelisiketapa akekae."

Falasi mono vaya'ae Satiyusi mono vaya'ae kai hame'ya maya halekisea ya'mo avoya ke hu'ne.

⁵ Yisasi ke ne'afea anak'a'moki li kotu la'ka he'a u'naya'maki kai hame'ya maya apa'ke'kani'a o'ali'a mukakaya falika la'ka he'a u'a va'yi hu'nae.

⁶ Va'yi hakeno Yisasi'a inake huno hapapai'ne "Falasi mono ke ne'afea vaya'ae Satiyusi mono ke ne'afea vaya'ae apaipafi hane'nea ya ake'a alakepa ohu'ne'a ameka apavayaleti apa'ke'atike haya ya apa'ketapa alakepa heo. Vala kai hame'ya maya alo hukefe yisi malete'a ali'a akunaku hakeno hale ne'kea ya'kana kava hu'a halekino ala nehea kava hu'naya yafe maitapa halove heo."

⁷ Hike'a apa'kai'api apavepi sumi ke hu'u'e'a nehu'a inake hae "Vae lakaeya kai hame'ya maya mako alita o'me'nona yafe mani ke nehe." hu'a nehae.

⁸ Nehaya ke Yisasi'a aipafi ako maleno afiteno inake he "Lapa'kaeya aise'ato'ake nakaeyafe afitapa lapaipafi male'naya vaya na'ya hiketapa kai hame'ya maya alita o'me'nona yafe nehe hutapa nehae?

⁹ Hifi lapa'kaeya mako ya o'ake'nafe? Laya mako kaya kai hame'ya mayafati laya mako kaya tauseni'a vaya'moki (5,000 vaya'moki) netaketapa na'maki kupi neke'a atalaya atupa'a alitapa aikeno havaite'ne?

¹⁰ Lapaya mako kaya hano huteno lapaya mako kayati aole alea (7) kai hame'ya mayafati fo

tauseni'a vaya'moki (4,000 vaya'moki) netake-tapa na'maki kupi neke'a atalaya atupa'a alitapa aikeno havaite'ne?

¹¹ Nakaeya mako kai hame'ya mayae nohoa'maki na ya hiketapa no'afe? Nakaeya make hu'na nehoe lapa'kaeya Falasi mono ke ne'afea vaya'ae Satiyusi mono ke ne'afea vaya'ae apaipafi hane'nea ya ake'a alakepa ohu'a ameka apavayaleti'ke apa'ke'atike haya ya apa'ketapa alakepa heo. Vala kai hame'ya maya alo hukefe yisi malete'a ali'a akunaku hakeno hale ne'kea ya'kana kava hu'a halekino ala nehea kava hu'nea yafe maitapa halove heo." hu'nae nehoe.

¹² Nehike'a afite'a "Kai hame'ya mayafi yisi malete'a ali'a akunaku hakeno hale ne'kea yafe nohea'maki Falasi mono ke ne'afea vaya'ae Satiyusi mono ke ne'afea vaya'moki ke hisaya ke yakai'neta maita halove hisuna yafe nehe." hu'a nehae.

Pita'a Yisasife "Kalaisika mai'nane." huno fole ai'ne.

¹³ Yisasi'a Sisalia Filipai kumate uno lava'neteno akaeya ke ne'afea anaka'aife inake huno apafine'ke "Mi'ko ve a'nemoki nakaeya ko'ku'napakati e'noa ve'ka vaya'mo alinate'nea ve'kamo'naena nala'a mai'ne hu'a hune'natae?"

¹⁴ Huno apafine'keke'a anona'a ke'ale inake hae "Mako'amoki kakaeya 'Li falene'apatea ve'ka Yoni'a mai'ne.' hake'a mako'amoki 'Ilaiya'a mai'ne.' hake'a mako'amoki 'Yelemaeya'ao mako a'ke'ainaka mai'nea Anumayamo aune ve'ka mai'ne.' hu'a nehae."

15 Nehakeno inake he “Lapa'kaeyatapi nakaeyafe nalaka mai'nane hutapa nehae?”

16 Apafine'kekeno Saimoni Pita'a inake nehe “Kakaeya Kalaisika Anumaya Koti lakufa alino katisea yafe hukate'nea ve'ka mai'nane. Kakaeya lo'kiya avamu'a hane'nea Anumaya Koti Mafa'n'e mai'nane.”

17 Yisasi'a Pitafe inake he “Saimoni Yona mafa'nemoka ani ke hana yafe Anumaya Koti'a amuse hisana ya kami'n'e. Mako mopafi ve'kamo'a inani hana ke kahapaike'ka ohana'maki ko'ku'napi mai'nea Afo'nimo'a kahapaike'ka ani ke hu'nane.

18 Nakaeya kaha'nepauve kakaeya Pitakae kakimo aepa'a yafane. Ani hu'nana kemo'a yafa'kana nehike'na nakaeya mi'ko apaipa nami'naya vaya mani yafa'mo akofetule no'kana hu'na kimale'nisuke'a hani kumapi ata leke leke nehea kelifati lo'kiya ya'mo'a ani kimale'nisoa nona alino kape olekaiye.

19 Nakaeya Anumaya Koti kava ya alino ne'yakaiya kumate ya'kisana ki kamitesuke'ka mopale mai'ne'ka ‘Ma ya atafa hutapa alaki heo.’ hisanana Anumaya Koti'ae ani kava huno ko'ku'napaka mai'neanakeno ani hu'nana ya ‘Atafa hutapa alaki heo.’ huno lo'kiya ke huke. Kakaeya mopafi mai'ne'ka mako yafe ‘Afa'a ataleo.’ hu'ka hisanana Anumaya Koti'ae ani kava huno ko'ku'napaka mai'neanakeno ani yafe ‘Afa'a ataleo.’ huno lo'kiya ke huke.”

20 Yisasi'a akaeya ke ne'afea anaka'aife lo'kiya ke inake hu'ne “Lapa'kaeya utapa mako ve'kae nakaeyafe ‘Akaeya Kalaisi Anumaya Koti lakufa

alino katiseafe hute'nea ve'kae.' hutapa ha'opaiyo huno apa'kesa ali'ne."

Yisasi'a fali'niseapati eteno hetisea yafe hu'ne.

²¹ Ani afina Yisasi'a akaeya ke ne'afea anaka'ae henaka'a fole aisea yafe aepa heno hapapai'ne. Inake huno nehe "Nakaeya Yelusalemu visuke'a ani kumate ala ala vaya'ae mono nopi kava vaya'ae mono hapali'a hapa'nepaiya vaya'ae lusi nakafu kisea kava hunatete'a nahaesake'na falikoe. Falitesuke'a kelifi kinatesake'na aole'ae mako'ae alisea kanafi fali'nisoapati ete'na hetikoe."

²² Hikeno Pita'a Yisasina avaleno alu'ale ate'neno aepa heno Yisasife inake he "Anumaya Koti'a ani kava ohisaya apaipa apa'kesa apamise. Anumaya'nimoka kakaeya ani kava huo'katesae."

²³ Nehikeno Yisasi'a aino yahae huno Pitafe inake nehe "Sataka e'ka na'kamelaka uvo kakaeya nakaeya naipa ali'ka haviya hukefe nehanaki Anumaya Koti afi'nea aipa akesa kanale hu'ka no'afinaki vaya'moki kahapaiya kaipa kakesa ne'afine."

Yisasi'a akaeya a'kame visaya yafe hu'ne.

²⁴ Yisasi'a akaeya ke ne'afea anaka'aife inake huno hapapai'ne "Mako ve'kamo'a nakaeyafe afiteno na'kame malesuno'aena akai'a akufae akesa o'afino nakaeya nakufa nakafu kisike'na falisoa kava hisea akesa afiteno yofo yosa'a amete amete aki'nale kofi'neno na'kame eno.

²⁵ Mako vaya'moki apavamu hanesike'a kanale mai ya'a atafa hu'a alaki huli'a maisayana ani apavamu hano hukea'maki mako vaya'moki nakaeyafe apa'kesa afi'a kanale mai ya'api'ae

apavamu'ae atalesayana ani kanale mai ya'api alaki ali'na katisuke'a akola maikae.

²⁶ Inaki mako vaya'mokitapa lapavamu alitapa mai yafe lapa'kesa o'afitapa mi'ko mopafi yafe'ke lusiya hutapa lahapaisiketapa ne'alisyateti falisayana ani afeno ya'mo'a hana ya huno lahana'mano mai yana lapamike? Falite'aena ani vaya'moki hana akufa miya ali'u'a maike maike hu'a mai avamu miya he'a alikae? He'e akola fali'a fanane hukaiyanake'a akola maike maike hisaya apavamu ete'a o'alikae.

²⁷ O'alikaya'maki henaka'a nakaeya ko'ku'napakati e'noa ve'ka vaya'mo alinate'nea ve'ka afo'nimo ano hale lo'kiya himamu ya'ae ko'ku'napi kayo kayo vaya'n'i'ae ete'na esoa afina mi'ko vaya'moki mopale hu'naya kavateti anona'apile apamikoe.

²⁸ Lamake hu'na lahana'nepauve meni nakaeya'ae male mai'naya vayapati mako vaya ofali'a afa'a mai'nisake'na nakaeya ko'ku'napakati e'noa ve'ka vaya'mo alinate'nea ve'kamo'na kava yakaisoa yafe va'y'i hisuke'a nakete'a falikae." hu'ne.

Yisasi akufamo'a alino fate akufa kava hike'a ake'nae.

17

¹ Apa'kaeya naya mako kaya hano huteno naya mako kayati mako'ke alea afina (6 afina) maite'a Yisasi'a Pita'ae Yemisi'ae akana'amo'a Yoni'ae apavaleno mako hanafi hai'nea avimapi atulu hu'a hai'a apa'kai'apike mai'nae.

² Mai'nakeno apaulakale Yisasi akufamo'a alino fate kava nehuno aukosamo'a yakekana nehuno ano ha nelekeno kena'amo'a yave yave nehuno alave alave nehe.

³ Alave alave nehike'a akayana aole ve'kala a'ke'ainaka fali'na'a ve'kala Mosese'ae Ilaiya'ae fole ai'ana Yisasi'ae kake neha'ake'a apa'ke'nae.

⁴ Apa'ke'nakeno Pita'a Yisasife inake huno hapai'ne "Anumayamoka male maunana kanale kava heanaketa kakaeya kahaiseana aole'ae mako'ae amoke no kikune. Mako nona kakai'ka none. Mako nona Mosese none. Mako nona Ilaiya none."

⁵ Ani ke nehikeno alave alave'ake hiya'mo'a eno aino susu lepate'nikeno ani hiyapati mako ake ne'aino inake he "Ma Mafa'ne alaki nakai'ni lusiya huno nahau nayamopafati ne'nahaiya mafa'neke'na lusi amuse'a nehoa ve'ka mai'neanaki ke'a kanale'ya hutapa afeo." huno ake aiya akemo'a ake aino hapapai'ne.

⁶ Hapapai'nike'a Yisasi'ae lo'ka'a mai'naya anaka'moki ani ke afite'a lusi apamo'yo ne'ai'a apaukosalekatia pa'ko'ya fai'a mopafi mai'nae.

⁷ Apa'ko'ya fai'nakeno Yisasi'a eno apame'ko ne'alino inake he "Koli ohutapa heteo." huno hu'ne.

⁸ Hike'a ake'a asaka hu'a akayana Yisasi'a akai'ake mai'nike'a ake'nae.

Yisasi'a Ilaiyafe hapapai'ne.

⁹ Ani avimapati atale'a u'a nelavi'a Yisasi'a apaumomo maleno inake he "Lapa'kaeya mako ve'ka mani akaya yafe alaki ha'opaitapa afa'a mai'nike'na ko'ku'napakati e'noa ve'ka vaya'mo

alinate'nea mafa'ne kelifati ete'na heti'nisoa afina
ani ke hutapa fole aitapa hapapaiyo." huno
apa'kesa ali'ne.

¹⁰ Apa'kesa aliteke'a akaeya ke ne'afea
anaka'moki inake hu'a afine'kae "Na'ya hike'a
mono hapali'a hapa'nepaiya vaya'moki Ilaiya'a
hokoteno etesikeno Anumaya Koti'a lakufa alino
katisea ve'ka henaka ekaiae hu'a hu'nae?" hu'a
afine'kae.

¹¹ Afine'kakeno Yisasi'a inake huno hapapai'ne
"He lamake Ilaiya'a e'neno mi'ko ya alino alakepa
huno no'ale no'ale maleno avatati huke.

¹² Avatati hukea'maki nakaeya lahana'nepauve
ani Ilaiya'a ako e'nea'maki vaya'moki akaeya
ake'a alakepa hu'a o'ake'nayanake'a apa'kai'api
afea apa'ku apa'kesa afea kate a'kame ne'male'a
aki'ae aka'ae kava hu'a ali'a haviya hutakeno
akufa akafu kino fali'ne. Fali'neanake'a
nakaeya'ae ani kava hu'a ko'ku'napakati e'noa
ve'ka vaya'mo alinate'nea ve'ka ali'a haviya
hunatesakeno nakufa nakafu kike."

¹³ Yisasi'a ani ke huno hapapaike'a akaeya ke
ne'afea anaka'moki Yoni'a li falene'apatea ve'kae
nehe hu'a afi'a hale'nae.

Yisasi'a hafosa ya ne'akea mafa'ne alino kanale hute'ne.

¹⁴ Lusi vaya ali'a atalu hu'a mai'nake'a Yisasi'a
akaeya ke ne'afea anaka'ae u'a va'yi nehakeno
mako ve'kamo'a Yisasi aiyafi eno ape huno ale'ya
alo ne'ano inake he.

¹⁵ "Anumayamoka mafa'ne'ni kalaki aito.
Lusiya huno hafosa ya ne'akeno atafi'ae lipi'ae
asaka huno ne'atekeno akufa akuya ne'veaiye.

16 Ina kava nehike'na kakaeya ke ne'afea anaka'aite avale'na e'noa'maki mafa'ne'ni ali'a kanale hutesaya lo'kiya'api o'male'ne."

17 Nehikeno Yisasi'a mi'ko vaya'aife inake huno hapapai'ne "Lapa'kaeya meni afina mai'naya vaya hao'otake vaya mai'netapa nakaeyafe afitapa lapaipafi o'male'nakeno lapaipamo'a kanale ohu'nea yafe nakaeya alaka ne'nahaeye. Na'maki afina lapa'kaeya'ae mai'nisuketapa nakaeyafe afitapa lapaipafi malekae? Na'maki afina mako'ae nahau hulapatesoe? Ani mafa'ne male avaletapa nakaeyate eo."

18 Huteno Yisasi'a ani aipafi mai'nea Sata afe ke ne'ama'kikeno ani ke ama'kea afina ani mafa'nemo aipafati ataleno vikeno hafosa ya ne'akea ya' a kanale hute'ne.

19 Yisasi ke ne'afea anaka'moki apa'kai'apike Yisasite e'a inake hae "Na'ya hiketa lakaeya ani mafa'nemo aipafati Sata afe alita atalesuna lo'kiyati o'male'ne?" hu'a afike'nae.

20 Afine'kakeno Yisasi'a inake huno hapapai'ne "Nakaeyafe afitapa lapaipafi male'naya yatapimo'a aise hu'nea yafe ani akufa kava hisaya lo'kiyatapi o'male'ne. He nakaeya lamake lahaba'nepauve aise avina alakamo aki'a masatati alakakanā hutapa lapa'kaeya nakaeyafe afitapa aise'a lapaipafi male'nininana ma avimafe 'Heti'ka mukaleka uvo.' hininana afa'a hetino vinine. Nakaeyafe afitapa lapaipafi male'naya yafenaketapa lapa'kaeya 'Mako ali'yafe lo'kiyati o'male'ne.' hutapa ohukaki afa'a mi'ko lo'kiya kava afa'a hukae.

21 Hukaya'maki   ne'ya   mosi'netapa

Anumayamoteka afikesaya ya'mo'ke ani Sata
afe alitapa atalesaya lo'kiya yatapi alikae."

Yisasi'a aole afina "Fali'nisoapati ete'na hetikoe." ke hapapai'ne.

²² Akaeya ke ne'afea anaka'ae Kalili kote ka makopi ne'u'a Yisasi'a inake huno hapapai'ne "Aise kana mai'nisunake'a ko'ku'napakati e'noa ve'ka vaya'mo alinate'nea ve'ka navale'a kame vaya'moki apayapi natekae.

²³ Natesake'a nahaesake'na falikoe. Falitesuke'a kelifi kinata'nisake'na aole kana maite'na kotiseama'a fali'nisoapati ete'na hetikoe." huno hapapaike'a akaeya ke ne'afea anaka'moki apaipamo'a kana'ake nehe.

Yisasi'a mono no ali'a alakepa hisaya miya male'ne.

²⁴ Henaka'a Kapaneamu kumate u'a va'yi hake'a ala mono no ali'a alakepa hisaya moni ne'alea vaya'moki Pitate e'a inake hae "Lapa'kaeya alino lapaya nehea ne'mo'a ala mono no ali'a alakepa hu moni ne'malefe?" hu'a afine'kae.

²⁵ Afine'kakeno Pita'a inake he "He ne'male." huteno no'ale uno haikeno Yisasi'a hokoteno mako ke inake huno afine'ke "Saimoni Pitaka kakaeya ma yafe na'yane hu'ka kakesa ne'afine? Mopafi ala kava vaya'moki vaya apa'kufaleti ne'alea moni hana vayateti ne'ale? Apa'kai'api nofi vaya'leti'ke aeto hu'a ne'alifi fate nofi vayateti'ae ne'ale?"

²⁶ Afikekeno Pita'a inake he "Fate nofi vaya'alekat'i'ke ne'ale." huno hikeno Yisasi'a akaeyafe inake he "Lamake hane. Apa'kai'api nofi vayateti ta'kesi moni no'alisayana lakaeya'ae ani

kava huta Anumaya Koti anaka mai'nonanaketa lakaiti moni lakaeyateti'ae ta'kesi moni malesuna ali'ya o'male.

²⁷ O'malekaiya'maki haviku ina akufa kava hisuna yafe apaipamo'a haviya hisaki kakaeya li kotute u'ka faya he nofi atale'nekeno hokoteno eno nesike'ka avayu hisana faya'mo avaya ali'ka a'ka huli'ne'ka mako moni akekane. Ani alisana moni ali'ka e'ka ani vaya apamisanakeno la'akaeya la'akufale moni atale kate aino a'kanise."

Anumaya Koti'a kava yakaisea kumate nala'a ala ve'ka maike?

18

¹ Ani afina Yisasi ke ne'afea anaka'moki Yisasite e'a inake hu'a afine'kae "Hana ve'kamo'a mi'ko vaya apa'kaseno Anumaya Koti'a kava yakaisea kumate ala ne maike?"

² Hu'a afine'kakeno Yisasi'a mako aise mafa'ne ke hikeno eno mi'ko vaya'ai folaka'apifi hetite'ne.

³ Heti'nikeno inake he nakaeya lamake lahapapauve lapa'kaeya lapaipa aitapa yahae nehutapa lapa'kufa alitapa hai kava ataletapa ma akufa mafa'nemo nehea akufa kava ohisayana Anumaya Koti'a kava yakaisea kumate ohaikae.

⁴ Mako ve'kamo'a akai'a akufa avaleno ohaino mi'ko afina aise mafa'nekana huno maiseana ani ve'kamo'a mako vaya apa'kaseno Anumaya Koti'a kava yakai'nisea kumate haino ala ve'ka maike.

⁵ Inaki mako ve'kamo'a nakaeyafe akesa afiteno ani akufa aise mafa'ne avaleno aya hiseana ani ve'kamo'a nakaeya'ke navaleno naya nehe.

Hao'otake au'ava ya'mo'a Yisasife afi'a apaipafi male'naya vaya apavaleno yane'kale.

6 Nakaeyafe afi'a apaipafi male'naya mafa'ne anakapati mako ve'kamo'a mako mafa'ne'ne "Hao'otake kava ho." huno avaleno yakalesikeno hao'otake au'ava yapi asaka hulaviseana ani ve'kamo'a lusi hao'otake kava hukeanake'na lusi hanake'ke ya ani ve'ka amikoe. Ala yafa ali'e'a ani ve'kamo ake'yale male'a nofiteti kitete'a avale'u'a hake lipi yaka hutalesakeno faliseana aise hanake'ke ya hane'nea'maki inaya akase'na nakaeya mako'ae ala hanake'ke ya amikoe.

7 Avo'neo mopafi vaya'moki nakaeyafe afi'a apaipafi male'naya vaya apavale'a yane'kalaya vaya'aife lusiya hu'na nahau hune'apatoe. Ani "Hao'otake kava heo." hu'a a'a apavataka hisaya ya va'yi hukea'maki ani kava aepa he'a ali'a fole ai'naya vaya'aife lusiya hu'na nahau hupatoe. Ani vaya'aife "Avo'neo." hu'na "Hanake'ke ya lapa'kaeyate fole aike." hu'na lusi nahau hulapatoe.

8 Inaki kaiyamopi kaya'mopi "Hao'otake kava ho." huno kavaleno yakaleno havi kapi katesike'kaena ako ani kaiya'ae kaya'ae he'ka hataka hu'ka yaka hutalo. Hataka hu'ka yaka hutalesanakeno mako'ke kaiya'ae mako'ke kaya'ae hane'nisake'ka kanale'ya hu'ka maike maike hu kavamu alisane. Haviku aole kaiyala'ae aole kayatala'ae hane'neno kavale'a ata leke leke nehea atafi yaka hutale yafe mako'ke kaiya kaya'ake hane'nisike'ka kanale'ya hu'ka maike maike hu kavamu alikane.

9 Ani kava huno mako'ke kaulakamo'a akea

ya'mo'a kavaleno yakaleno havi kapi visana kakesa kamisike'kaena ani kaulaka ali'ka kati'ka atalo. Haviku aole kaulakala hane'neno kavale'a ata leke leke nehea atafi yaka hutalesea yafe mako'ke kaulaka'ake hane'nisike'ka maike maike hu kavamu alisane.

10 Lapa'kaeya maitapa halove hu'netapao. Haviku ma mai'naya vaya'mokitapa mako ve'kae "Ina akufa ya mai'ne." hutapa hisaki. Ani yafe nakaeya make hu'na lahapa'nepauve ko'ku'napi akaeyate kava hu kayo kayo vaya'amoki mi'ko afina ko'ku'napi mai'nea Afo'nimo aukosafi ake'a ne'maiye.

11 Na'yafenomaki ko'ku'napakati e'noa ve'ka vaya'mo alinate'nea mafa'nemo'na mopafi e'noana mako yatefe o'me'noki yakale'naya vaya hani yapi leke leke nehea atafi visaya vaya apa'ku apame ali'na katisoa yafe e'noe.

Sipi pipi afu fanane hu'nea afumo avoya ke.

12 Lapa'kaeya na'yane hutapa lapa'kesa ne'afe? Mako ve'kamo'a nayama'a kayo afu vani hataleti'a (100) afuyaka ate'niseapati mako'ke afu'a fanane hu'nisikeno'aena ani afumo afo'amo'a ani afue kahau akaifi o'akaiye? He mi'ko afuyaka'a avimate apate'neno ani mako'ke fanane hu'nisea afu'aena uno kahau akaifye.

13 Nakaeya lamake lahapa'nepauve ani ve'kamo'a ani fanane hu'nea afu'a kahau ano akeno fole aiseana fanane ohu'a afa'a mai'naya afu anaka'amokife amuse nehea amusena akaseno mako'ae lusi amuse huke.

14 Ani kava huno ko'ku'na kumate mai'nea Afotapimo'a nakaeyafe afi'a apaipafi male'naya

mafa'ne anakapati mako'ke'a yakalesea yafe alaki lamake huno nohaiye.

Nepu lapasaki hao'otake kava hulate'nisaketaena hana'ya huta lahapaone lapatone nehuta laipa yuna hepatesune?

¹⁵ Mako nepu kasaki kakaeya yate atalave ali'nisike'kaena lana'kaitotanike mai'netana "Ina akufa kava hana kava hao'otake kava hananaki atalo." hu'ka hapaiyo. Hapaisanakeno ani ke afiteno ani au'ava kava atalesike'kaena "Nepu nasa'ni ako ete'na avaloe." hu'ka hukane.

¹⁶ Inaki kakaeya ke ani ve'kamo'a o'afisike'kaena aolefi aole'ae mako'ae vayapi apavalete'ka ani ve'kale uvo. Visanake'a ani apavale'ka visana aolefi aole'ae mako'ae vaya'moki'ae kaha'ma'a ake'ne'a hukate'nea kava hu'a fole ai'a hu'a fa'ko hu'a ani ve'ka aumomo malekae.

¹⁷ Aumomo malesaya ke o'afisike'kaena u'ka Anumaya Koti ke ne'afisaya vaya ali'a atalu hu'a ne'maisaya nopi avale'ka uke'a akesa ne'ali'a aumomo maleo. Aumomo malesaya ke o'afisike'kaena kakaeya make hu'ka huto "Atalave kava hana yafe lakaeya'ae e'ka lo'ka'ka o'mai'ka kaote u'ka Yisasi ke o'afi vaya'ae vaya apa'kufaleti kumaya'ya hu'a ta'kesi miya ne'alea vaya'ae u'ka lo'ka'ka maiyo." hu'ka hapaiyo.

¹⁸ Ani ke hutesayana nakaeya lamake lahapa'nepauve mopale mai'netapa "Ma ya atafa hutapa alaki heo." hisayana Anumaya Koti'ae ani kava huno ko'ku'napi mai'neanakeno ani hu'naya ya "Atafa hutapa alaki heo." huno lo'kiya ke huke. Inaki mopale mai'netapa "Ma ya ataleo."

hutapa hisayana Anumaya Koti'ae ani kava huno ko'ku'napi mai'neanakeno ani hu'naya yafe "Afa'a ataleo." huno lo'kiya ke huke.

¹⁹ Inaki mako'ae mako ke lahapapaikoe mako aole ve'kala'mokani mako ya alikefe mako'ke anaipale mai'ne'ana ani yafe Anumaya Kotiteka afikesa'ana ko'ku'napi mai'nea Afo'nimo'a anamike.

²⁰ He aolefi aole'ae mako'ae vayapi nakaeyafe afi'a naki ali'a asaka hukefe mako kumate ali'a anupa hu'a mai'nisake'na nakaeya ani folaka'apifi mai'nekauve hu'neane.

Ali'ya ve'kamo'a afalu'amofe "Ete'ka namisana ya'ka o'atalekauve." huno hu'nea avoya ke.

²¹ Pita'a Yisasite eno inake he "Anumayamoka na'maki afina nafu'nakana'a hao'otake kava hunatesike'naena ani hao'otake kava hunate'nea kavafe kahaove katove nehu'na naipa falu yapati ali'na ataletesoe? Mako naya hano huteno mako nayatekati aole alisea afina hao'otake kava hunatesike'naena kahaove katove nehu'na naipa falu yapati ali'na ataletesufe?" huno afine'ke.

²² Afikekeno Yisasi'a inake huno hapaiye "Kakaeyafe mako naya hano huteno mako nayatekati aole uno alea afina ani kava ho hu'na nohoa'maki nakaeya inake hoe lakesa afiketa atalona avamete hao'otake kava hukatesike'kaena ani kava hu'ka lakesa afiketa atalona avamete kahaove katove nehu'ka kaipa falu yapati ali'ka ataleto hu'nae nehoe."

²³ "Anumaya Kotika kava yakailato." hu'a ne-haya vaya'moki ma akufa kava nehae. Mako kumate kava yakai'nea ve'kamo'a akai'a ali'ya

vayafe inake he “Yo'ka lapami'noa miya'ni etetapa mi'ko nameo.”

²⁴ Huteno alino avatati hukefe nehuno mako ve'ka avalekeno eteno amisea miya'a o'afunama'a moni mako ve'kamo ayatala hano huteno aiya mako kaya'a hano hea kafu (15 kafu) ali'ya ne'alino miya alino ne'nea avamete miya eteno amisea miya hane'ne.

²⁵ Hane'nea'maki amute o'male ve'kakeno ala kava yakai'nea ve'kamo'a inake he “Kakai'ka'ae a'ne mafa'ne'ka'ae afenoya'ka'ae alu ve'kamo'a miya hutesike'ka miya'nile ete'ka namikane.”

²⁶ Nehikeno ani ali'ya ve'kamo'a kava ve'kamo aiyafi ape hu'neno make huno hapaiye “Ina kava ohu'ka kahau hunatete'ka vase hu'ka nakeva mai'neke'nao. Nakaeya henaka'a mi'ko nami'nana miya'ka ete'na kamikoe.”

²⁷ Nehikeno ala kava ve'kamo'a ali'ya ve'ka'a lusiya huno hau hutetenno ete'ka namikane hu'nea ya ne'ataleno kahauve katove nehuno aipa falu yapati alino atalete'ne.

²⁸ Ako alino atalete'nea'maki ani ali'ya ve'ka hatilavino kumateka lavino akeana ali'ya lo'ka'ana ne'ali'a ve'ka aketeno ani ve'ka mako afina akaeyafe inake he “Mako'ke Sotapi ali'ya alineke'a miya ne'kamea akufa miya yo'ka nameo.” huno hikeno ami'nea'maki eteno o'ami'ne. O'ami'nea yafe ani kava ve'kamo'a hau hute'nea ve'kamo'a afalu'amo ake'yafi atafa nehuno make he “Kakaeya yo'ka kami'noa miya ete'ka mi'koma'a'ni makale nameo.”

²⁹ Nehikeno ali'ya lo'ka'ana ne'ali'a ve'kamo'a ape hu'neno inake he “Ina kava ohu'ka atalo. Afa'a kahau hunate'ka kaipa falu hu'ka nakeva

mai'neke'na henaka'a ete'na kamikoe."

³⁰ Nehikeno ani ve'kamo'a inake he "He'e ina akufa ke no'nahaiye. Nofi nopi hukate'nisuke'ka mai'ne'ka ete'ka namisanake'na ani nofi nopati atale'ka uvo hu'na hukatekaove."

³¹ Nehike'a mako lo'ka'a ali'ya ne'alea vaya'moki ani kava hea ya akete'a apaipa haviya nehike'a kava ve'kale u'a mi'ko hu'nea kava hu'a fole aine'atae.

³² Hu'a fole aine'atakeno ala kava ve'kamo'a aipa falu hute'nea ali'ya ve'kae ke hikeno akaeyate ekeno make huno hapaiye "Kakaeya lusi havi ali'ya ve'ka mai'nane. Hokote'ka nakaeyafe e'ka avi lanake'na mako yo'ka kami'noa miya ete'ka o'naminake'na kahaove katove nehu'na naipa falu yapati ali'na atalekate'noe.

³³ Nakaeya kakaeyafe nahau hukate'noa'maki na'ya hike'ka lo'katana ali'ya ne'ali'a ve'kae kahau hu'ka no'atane?"

³⁴ Huteno ala kava ve'kamo'a lusi hai vaiteno nofi nopi avaleno uno kayo amisaya vaya'moki apayapi atekeno lusi akafu ya ali'ne. Ala kava ve'kamo'a inake huno hapapai'ne "Henaka'a mi'ko yo'ka ami'noa miya'ni eteno namitesiketapa atalekeno vino." huno hapapai'ne.

³⁵ Yisasi'a inake huno hapapai'ne "Lapa'kaeya lapaftupapa'kanaki atalave kava hulapatesaketa-paena ameka lapaipaleti ohutapa lamake hutapa atalave ya'ape lahanaone lapatone nehutapa lapaipa falu yapati alita atale o'apatesayana ko'ku'napi mai'nea afo'nimo'a ani kava huno lapa'kaeya'ae nofi hute'naya kava huno nofi hulapatekaiye."

Yisasi'a ve alave atane yafe hu'ne.

19

¹ Yisasi'a mi'ko mani ke huno hano huteno Kalili ko ataleno Yotani li'mo mekakaya aupalika uno Yutia koteka ukefe u'ne.

² Ne'vike'a mi'ko vaya'moki hafai'a Yisasi a'kame vakeno ani aupalika kali'api alino kanale hupate'ne.

³ Kanale hune'apateke'a mako Falasi mono ke ne'afea vaya'moki Yisasite e'a hao'otake ke hisea'aene hu'a a'a avataka nehu'a inake hu'a afine'kae "Mako ve'kamo'a a'a ataleseana ke male male'nea ke alino atakaesifi afa'a kanale huke?" hu'a afike'nae.

⁴⁻⁵ Afine'kakeno Yisasi'a anona'a ke'apile inake he "Lapa'kaeya Anumaya Koti avopi hapalitapa o'ake'nafe inake hu'a kamale'nayane

'Anumaya Koti'a hae afina aepa heno ve'ae a'ae
alo humale'neane.' huno hu'neane.
Mako ke inake hu'a kamale'nayane

'Ve'ae a'ae alo humale'nea yafe mako ve'kamo'a
ita afo'amokani anataleno a'amo'ae
aino lo'kakaiye. Ai'ana lo'kaesa'ana ani
aolemokani ana'kufamo'a mako'ke'ake
alino hapakaiye.' huno hu'neane.

⁶ Ina kava hinakeno mako'ae aole kanola
o'maika'a'maki meni mako'ke ana'kufa
hapaeki'ana mai'na'anakeno ani yafe Anumaya
Koti'a ana'kaeya ako alino hapainate'neanakeno
mako mopale kanomo'a ani alavela mai ya'ani
alino atane o'anatese."

⁷ Nehike'a Falasi mono ke ne'afea vaya'moki Yisasiife inake hu'a afine'kae "Na ya hikeno Moses'e'a

mako ke male male'nea kefi inake huno lahapai'ne 'Vemo'a a'a avo kano ne'amino hutesikeno hano huke.' huno hu'neane?"

⁸ Nehakeno Yisasi'a inake huno hapapai'ne "A'ke'ainaka ma mopa alo hu'nea afina mani kava ohane'nea'maki lapa'kaeya ke o'afitapa vekano'kano haya yafe Mosese'a a'ne apatalesaya ke kamale'ne.

⁹ Nakaeya inake hu'na lahapa'nepauve mako ve'kamo a'mo'a kumai ohe'nisikeno anau'amo'a ataleno alu a aliseana ani ve'kamo'a kumai kava hu'ne."

¹⁰ Hike'a akaeya ke ne'afea anak'a'moki Yisasife inake hae "Alave lo'ka'a mai au'ava yana lusi lo'kiya ke hane'nea'maki ana o'alita afa'a me'ku'ake maisune."

¹¹ Nehakeno Yisasi'a inake huno hapapai'ne "Ani haya ke lamake nehaya'maki mi'ko vemoki a o'alisaya lo'kiya'api o'male'nea'maki Anumaya Koti'a a o'alisaya lo'kiya apami'nea vaya'moki ani kava hu'a a o'alikae.

¹² Mako vaya'moki a alikaya'maki mako vaya'moki a alisaya lo'kiya'api o'male'ne. Ani vayapati mako vaya'a ita'apimoki alipataya afina ve kahauma a kahauma mai'naya yafe a o'ali'nae. Ani kava hu'a mako vaya'aina apa'kayamo afaya'aitale'nisayana a o'alikae. Mako vaya'moki 'Anumaya Koti'a kava yakainatesike'na akaeya ali'ya ali'na Yisasi ke hapapaisoa yafe a o'alikoe.' hu'a hu'nae. 'Ani ke afi'na a'kame malesoa lo'kiya'ni hane'ne.' huno hisea ve'kamo'a ani kava hise."

Yisasite aise aise mafa'ne apavale'a e'nae.

13 Vaya'yakamoki mafa'ne'api Yisasi'a aya male ne'apateno Anumaya Kotiteka ke huno afikesesea yafe apavale'a ne'ae. Apavale'a ne'ake'a akaeya ke ne'afea anaka'moki inake hae "Ina akufa kava oheo." hu'a ke apama'ki'nae.

14 Ke ne'apama'kikeno Yisasi'a ani ya aketeno inake hu'ne "Afa'a ka o'a'kanitapa afa'a apataleke'a ani aise aise mafa'ne nakaeyate eo. 'Inamu mafa'ne mai'none.' hu'a 'Lo'kiyati o'male'ne.' hu'a nehaya vaya'mokike 'Anumaya Kotife yakailato.' hu'a nehaya vaya mai'nae."

15 Ani ke huteno Yisasi'a mafa'ne'api aya apa'kufale malepateteno ani kuma ataleno aluleka u'ne.

Lusi afeno male'nea ve'ka Yisasite e'ne.

16 Mako ala ve'ka lusi afeno'ya male'nea ve'kamo'a Yisasite eno inake he "Vae ali'ka apaya nehana Nenao nakaeya hana kanale kava hute'na maike maike hisoa navamu alikoe?"

17 Afine'kekeno Yisasi'a akaeyafe inake he "Na ya hike'ka kanale kavafe nafike'nane? Mako'ke ve'ka Anumaya Koti'a kanale ve'ka mai'nea'maki maike maike hu'ka maisana kavamu alisu'kaena Akaeya ke male male'nea ke a'kame malo."

18 Nehikeno Yisasife inake huno afine'ke "Hana akufa ke male male'nea ke nehane?" Nehikeno Yisasi'a inake he "Ke male male'nea kemo'a inake hu'ne kakaeya vaya hakeno ofalino. Kumai kava oho. Kumaya ya oho. Ma ve'ka hao'otake kava nehe hu'ka kake'atike ke fai'ka mako ve'ka ha'opaiyo.

19 Ita'kafo'kamokani ke kanale'ya hu'ka a'kame malo. Kakai'kae ne'kahaiya avamete male'ka alu vayafe kahaino."

20 Hapaikeno ani lusi afeno male'nea nahaeya ve'kamo'a inake he "Vae ali'ka apaya nehana Ne-nao nakaeya mi'ko ani ke a'kame male'noa'maki nakaeya hana akufa kava'ae hisoa yafe nehane?"

21 Hikeno Yisasi'a ani ve'kae inake huno hapai'ne "Kakaeya alaki alakepa ve'ka maisoe hu'kaena mako kava'ae hisanana ho'ka katesike'ka alakepa ve'ka maikane. Kakaeya u'ka mi'ko afeno ya'ka apamisanake'a miya faitesake'ka ani miya ali'ke'ka afeno'api o'male vaya fa'ko fa'ka hu'ka apameo. Ina kava hu'ka apamisanana Anumaya Koti ko'ku'na kumate mi'ko kanale'nale afeno katekaiki meni apamite'ka e'ka na'kame malo."

22 Nehikeno ani ve'kamo'a ani ke afiteno lusi moni afeno male'neno o'atalesea yafe aipamo'a lusiya huno kana hikeno ataleno u'ne.

23 Utakeno Yisasi'a akaeya ke ne'afea anaka'ae inake huno hapapai'ne "Lamake lahana'nepauve lusi moni afeno male'naya vaya'moki lusiya hu'a kasake'ke ne'ai'a Anumaya Kotife kava yakailato hu'a hukae.

24 Mako ke'ae lahapapaisoe puluma'kakana afu aki'a kamoloe hu'a aki ne'aya afumo'a kena nefakanea ne'kayamo kapi faleno a'kayopa lavino viseana afa'a vakayo huno ukife? He'e faleno a'kayopa lavino o'vinine. Ani kava hu'a lusi moni afeno male'naya vaya'moki Anumaya Kotife 'Kava yakailato.' hu'a ke hu'a afike yafe lusiya hu'a kasake'ke ne'ai'a afino'kae."

25 Nehike'a Yisasi ke ne'afea anaka'moki ani ke afite'a lusiya hu'a atali atalu hu'a halake'a ne'mai'a inake hu'nae "Ina kava hisike'aena nalaki'ke maike maike hisaya apavamu alikae?"

26 Nehakeno Yisasi'a aulu hapalitata nehuno make he "Vaya'moki apa'kai'api lo'kiya'api o'male'neanake'a ohukaiya'maki Anumaya Koti'a lo'kiya'a hane'neanakeno mi'ko ya afa'a alo huke."

27 Hikeno Pita'a inake nehe "Akeko lakaeya mi'ko yati ataleteta ka'kame ne'onana lakaeya na ya alikune?"

28 Nehikeno Yisasi'a inake huno hapapai'ne "Lamake lahana'nepauve mi'ko ya alino haekafa hisike'na ko'ku'napakati e'noa ve'ka vaya'mo alinate'nea ve'ka ala naki hanesike'na kava ali'na yakaisoa yafe ano hale'nea fai mai yate fai maikoanaketapa ani kanafi nakaeya na'kame ne'malesaya vaya'mokitapa nayatala'a hano huteno naiyalekati aole alea (12) ala kava vaya fai ne'maiya yate nahaopa'ale fai mai'netapa Isaleli nofi vaya nayatala'a hano huteno naiyalekati aole alea nofi vaya'aite kava ya alitapa yakaikae.

29 Yakaikayanake'a mi'ko vaya'moki nakaeyafe afi'a apaipafi male'naya yafe apa'kesa afite'a no'api'ae nepu'apimoki'ae apasa'apimoki'ae ita afo'apimoki'ae mafa'ne'apimoki'ae mopa'api'ae atale'a visayana Anumaya Koti'a ani ya huno atale'naya no'api'ae nepu'apimoki'ae apasa'apimoki'ae ita afo'apimoki'ae mafa'ne'apimoki'ae mopa'api'ae atale'a nakaeya kele e'naya yafe atale'naya yate halate mako'ke hataleti mi'ko apamisuke'a maike maike hu apavamu'ae alikae.

30 Meni kanafi ala vaya mai'naya vayana henaka'a aise vaya maisake'a meni kanafi aise vaya mai'naya vayana henaka'a u'a hokote'a ala vaya maikae."

Mako nofi alakamo hoyafi ali'ya vaya'ai avo yake.

20

1 Anumaya Koti'a kava alino yakaipate'nea kava'amo'a ma kava hu'ne. Lusi mopa'a hane'nea ve'kamo'a vaini nofi alaka hoy'aafi ali'ya vaya apavalekefe natepati u'ne.

2 U'neno ali'ya alisaya vayafe inake he "Hoya'nifi mako'ke afina ali'ya alisaya yatena mako'ke kina lapamite lapamite hukoe." hike'a mi'ko'amoki "Kanalene." hakeno hoy'aafi hupateke'a u'nae.

3 Utakeno ani hoyamo afo'amo'a yake haineno naini kilo'ki nehikeno vaya ali'a atalu hu'a ne'maiya kumate uno akeana mako fate vaya ali'ya o'ali'a afa'a heti'a mai'nakeno apa'ke'ne.

4 Apa'keteno ani vaya'aife "Hoya'nifi utapa ali'ya alisake'na kanale hu'na miya lapamikoe." hike'a u'nae.

5 Utakeno yake haineno folaka nalakate maite lavino unetino tali kilo'ki huke hea kanale'ae ani kava huno mako'ae ali'ya vaya apavaleke'a hoy'aafi u'nae.

6 Utakeno ani kava huno yake lavino nefalekeno uno mako vaya apa'keteno inake he "Ma vayana hana ya hutapa ali'ya kanamaki afa'a felu mai'nakeno unetino hani kisea kava nehe?"

⁷ Nehike'a ani vaya'moki inake hu'a hapai'nae "Mako ve'kamo'a 'Ma ali'ya aleo.' huno huolate'niketae afa'a mai'none." hu'a hakeno "Kanalenaki lapa'kaeya'ae utapa nakaeya hoyafi ali'ya aleo." huno hupate'ne.

⁸ Une velo amakike'anofi alaka hoyamo afo'amo'a ali'ya kava ve'ka'aena inake huno hapai'ne "Mi'ko ali'ya vaya'aife ke huke'a esake'ka miya'api apameo. Aepa he'ka henaka e'a ali'ya ali'naya vayatekati apamime u'ka natepati hokote'a e'a ali'ya ali'naya vayana henaka'a apameo."

⁹ Hikeno une faefu kilo'ki aepa he'a ali'ya ali'naya vaya akeno vani kina apamite apamite hu'nike'a ali'nae.

¹⁰ Alitake'a ali'ya natepati aepa he'a ali'naya vaya'moki "Ako ala moni alikune." hu'a apa'kesa afi'naya'maki mi'koma'a alaki vani kina vani kina'ake apami'ne.

¹¹⁻¹² Apamike'a alite'a ani hoyamo afo'amofo lusi ke ne'ama'ki'a inake hae "Lakaeya natepati eta alaka ali'ya ne'alunakeno yakemo'a laleno lasakali'neanakeno miya mako'ae ala huno laminina'maki hana ya huno'ae hae une'ato mako'ke aova'ake e'a ali'ya ali'naya vaya'ae mako'ke avamete ne'alune?"

¹³ Hu'naya'maki ani hoyamo afo'amo'a hetino ani vaya'ai folakapi mako ve'kae inake he "Vae vaya'nimoka afeo. Nakaeya kumaya'ya hu'na kaipa ali'na haviya ohu'noe. Nate'mo 'Vani kinale kanale mako'ke afina ali'ya alikape.' huke'kae'mo 'Kanalene.' ohu'ne'kae ani ke nehape?

¹⁴ Hai anima'a alite'ka no'kaleka uvo. Hokote

ali'ya vaya'ni apamo a avamete henaka ali'ya
vaya'ni'ae mako'ke kava hu'na nakai'ni yanake'na
hai lapami'noe.

¹⁵ Ani miya nakai'ni ya hane'ne. Nakai'ni
moni'nileti hoa kavafe oho hutapa nehafe?
Nakaeya vaya kai'na'kai kava nehoa'maki na
kava hike'ka kaipa afi'ka haviya hune'natane?"

¹⁶ Ani akufa avamete henaka vaya'moki hokote-
sake'a hokote vaya'moki henaka ekae. Meni
afina ala vaya mai'naya vaya'moki henaka'a aise
vaya maisake'a meni afina aise vaya mai'naya
vaya'moki henaka'a u'a hokotekae huno hu'nea
avoya ke Yisasi'a hu'ne.

*Yisasi'a aole'ae mako'ae afina "Nahaesake'na
fali'nisooapati ete'na hetikoe." ke huno fole ai'ne.*

¹⁷⁻¹⁸ Mi'ko vaya Yelusalemu nehaikeno Yisasi'a
aiyalekat i aole alea anaka'ae akai'a'ae apaote
lo'ka'a kateka ne'u'a inake huno hapapai'ne "Afeo
meni Yelusalemu haisunake'a ko'ku'napakati
e'noa ve'ka vaya'mo alinate'nea ve'ka natafa hu'a
navale'a mono no pi kava vaya'ae mono hapali'a
hana'nepaiya vaya'ai apayapi'ae natekae.
Natesake'a kake hunatete'a nahaesake'na falisoa
ke hu'a hayakae.

¹⁹ Ke hu'a hayate'a navale'a Isaleli nofi
o'mai vaya'ai apayapi natesake'a hu'a haviya
hune'nate'a aufe nofi kayoteti sefu namakite'a
yofo yosale nasaimale'ne'a nahaesake'na falikoe.
Falitesuke'a kelifi kinate'nisake'na aole kana kelifi
mai'nisooapati kotiseama'a Anumaya Koti'a eteno
alino hetinatekaiye."

Yemisi'ae Yoni'ae ana'kaeya “Kava maisu'ae.” neha'ae.

20 Ani afina Sepeti a'a'ae mafa'nela'a'ae Yisasite e'a ita'animo'a Yisasi aiyafi ale'ya lo'a'neno mako yafe afikekefe nehe.

21 Afikekefe nehikeno Yisasi'a ani afe inake he “Kakaeya na ya hunato hu'kae nehane?” huno hikeno ani a'mo'a inake he “Kakaeya kava ali'ka yakaisana kumate u'ka mai'ne'ka ke huke'ana aole mafa'nela'nimokani mako'mo'a kaya lamaka maisikeno mako'mo'a kaya haoka maise.”

22 Huno afi ne'kekeno Yisasi'a inake he “Lapa'kaeya nafine'kaya ya afitapa ha ole'nae. Falisoa ya atu'ake nehea li'kana nehea'maki ani li hane'nea kepati nakaeya nekefe nehuki lana'kaeya'ae kanale ani li neka'afe?” huno anafikeke'ana “Afa'a nekau'ae.” neha'ae.

23 Neha'akeno Yisasi'a ana'kaeyafe make huno hanapai'ne “He nakaeya nesoa kepati li neka'a'maki ala vaya ne'maiya yana naya lamaka'ae haoka'ae maisa'a ve'kalana nakaeya ya o'male'niki Anumaya Koti'a akai'a yanakeno ani naya lamaka'ni'ae haoka'ni'ae maisaya vaya apa'keteno ako alino avatati huteno alino kanale hupate'ne.” nehe.

24 Nehike'a laya aole hano hea anaka'moki ani ke afite'a ani konakala'anife apaipa afi'a haviya hune'anataae.

25 Afi'a haviya hune'anatakeno Yisasi'a apa'kaeyafe ke hike'a akaeyate akeno inake huno hapapai'ne “Mopale ala kava vaya'moki ‘Lakaeya ako ala kava vaya mai'none.’ hute'a Isaleli nofi o'mai vayafe ke ne'apama'ki'a lo'kiya ali'ya ke

hune'apatake'a ke'api afi'a a'kame ne'malae.

26 Ina kava nehaya'maki lapa'kaeya folakapi ina akufa kava o'malesikeno mako ve'ka 'Nakaeya kava ve'katapi maikefe nehoe.' hisea ve'kamo'a mi'ko vaya'ai kayo kayo ve'ka maise.

27 Inaki 'Nakaeya hokote kava ve'katapi maisoe.' hisea ve'ka afa'a miya o'ali ali'ya ve'katapi maise.

28 Nakaeya ko'ku'napakati e'noa ve'ka vaya'mo alinate'nea ve'ka vaya'moki naya hu'a kanale naha'maesaya yafe o'me'noa'maki nakaeya vaya apaya hu'na ali'ya ve'ka'api maisoa yafe e'noe. E'ne'na nesu ve a'ne hao'otake ya'apimo'a nofi kipate'nea yapati kalu he'na apavalesoa miya hepatesoa yafe nakai'ni falikefe e'noe."

Yisasi'a anaulaka apo ka'nea ve'kala alino kanale hunate'ne.

29 Yisasi'a akaeya ke ne'afea anaka'ae Yeli'ko kuma atale'a ne'vake'a lusi vaya'moki Yisasi a'kame u'nae.

30 A'kame ne'vake'a aole anaulaka apo ka'nea ve'kala kate mai'na'ake'a "Yisasi'a lana'kaseno ne've." haya ke afite'ana inake hu'ana ke neha'ae "Teviti akeho'amoka amuse'ka nehu'aki la'akaeya kalaki aila'ato." hu'ana ka ne'a'ae.

31 Ka ne'a'ake'a vaya'yakamoki ke ne'anama'ki'a inake hae "Ke ohutana lanavaya atana a'kanilitana mai'ao." hu'a lo'kiya kefati hanau'naya'maki mako'ae ani ke neha'ae "Anumayamoka Teviti akeho'amoka amuse'ka nehu'aki la'akaeya kalaki aila'ato."

³² Neha'a ke Yisasi'a afiteno anile heti'neno inake he "Nakaeya na kava hulanatesoa yafe nela-hanaiye?"

³³ Hike'ana ani netala'mokani inake ha'ae "Anumayamoka amuse'ka nehu'aki la'aulakati'a ali'ka kanale hula'atesanaketa'a aketa'a halai hisu'ae huta'ae nehu'ae."

³⁴ Neha'akeno Yisasi'a ani netala hau hunateteno anaulakale aya ne'malekeno makale ani anaulaka halai hike'ana akete'ana Yisasi a'kame u'na'ae.

Yisasi'a ala kava ve'kakana huno Yelusalemu hai'ne.

21

¹⁻² Yelusalemu kumate ukefe Petafasi ne'u'a Yelusalemu haute hane'nike'a ake'nae. Petafasi kuma Olivi yosa'ake hane'nea avima'mo aki'nale hane'ne. Anile mai'ne'a Yisasi'a aole akaeya ke ne'afi'a ve'kala hune'anateno inake huno hanapai'ne muka kumate ne'utana atupale note utana hosikana afu ita'amo'ae ana'au'a'ae ate'nayanaketana akeka'ae. Aketetana kalu hetana avaletana male e'ao.

³ Mako vaya'moki lanafikesaketanaena inake hutana hi'ao "La'akaeya kava ve'kamo'a mako ali'ya alikefe nehuno 'Avaletana e'ao.' hiketa'ae ne'avaloa'ae." hutana hapapaisa'ake'a "Afa'a avaletana vi'ao." hulanatekae."

⁴ Ani afina hu'naya kava'mo'a Anumaya Koti aune ve'kamo hu'nea ke ako fole aino ne'ya'a alitekeno lamake hu'ne. A'ke'ainaka make huno kamale'neane

⁵ Yelusalemu vaya'aife inake heo "Meni lapa'kaeyate kava yakailapate'nea ve'ka

akufa alino ohai ve'ka hosikana afumo akofetule fai mai'neno ekaiye. Hosikana afumo ana'au'amo akofetule fai maino ekaiye." huno kamale'neane.

6 Akaeya ke ne'afi'a ve'kala'mokani u'ana Yisasi'a hanapai'nea ke hu'na'ae.

7 Ani hosikana afu ana'au'ae ita'amo'ae Yisasite avale'ana ete'ana ana'kufaleti yasi kena'ani asaki'ana ani afumo akofetule maleta'akeno Yisasi'a anile fai mai'ne.

8 Fai mai'neno kate ne'vike'a mi'ko vaya'moki "Ala ve'ka ne'e." hu'a mako'amoki apa'kufaleti kena'api asaki'a kate ne'ya'kaike'a mako'amoki yosa haita hane'nea a'kopayaka alo a'a kate ya'kaimale'nakeno e'ne.

9 Aukosaleka'ae a'kameleka'ae ne'vaya vaya'moki inake hu'a nehae "Ala ve'ka lakufa ali'ka katisana ve'ka kanale'ya hu'ka ne'ane. Teviti akeho'amoka kanale'ya hu'ka ne'ane. Anumayamo ali'ya alisanafe hukate'nea ve'ka Anumaya Koti kanale manu kamin kaya hu'ne. Hanafaka mai'nea Anumaya Koti lakufa alino katiseafe hukate'nea ve'kae amuse'a hisune." hu'a nehae.

10 Nehakeno Yisasi'a Yelusalemu kumapi ne-haike'a mi'ko vaya'moki atalitalu nehu'a inake nehae "Vae mani ve'ka nala'a ne'e?"

11 Nehake'a anile atalu hu'naya vaya'moki inake hae "Yisasi'a Nasaleti kumateti ve'ka Kalili kotekat Anumayamo aune ve'ka ne'e." hu'a hu'nae.

*Ala mono no pi moni afeno male'a ne'alea vaya
Yisasi'a hapafaitale'ne.*

12 Yisasi'a ala mono nopi hai'neno mi'ko moni afeno male'a ne'alea vaya'ae anifati miya nehaya vaya'ae aepa heno hapafai ne'ataleno alu kotekati moni ali'e'a ne'atalake'a ani kote moni ete'a yahae hu'a ne'apamea vaya'ae hipa'api'ae mi'ko namayaka apate'a mai'nake'a miya nehaya fai mai ya'ae alaki alino ako'ya faitale'ne.

13 Yisasi'a inake he "Anumaya Koti avopi make hu'neane

'Nakaeya nofe mi'ko vaya'moki Anumaya
Kotiteka afikesaya no hane'ne.' huno
kamale'neane.

Ani no hane'nea'maki lapa'kaeya mani nofe afitapa afa ya hutetapa afeno no maletapa kumaya vaya'moki no'kana nehiketapa kumaya kava ne-hae." hu'ne.

14 Yisasi'a ani mono nopi mai'nike'a mako apaulaka apo ka'nea vaya'ae apaiya haviya hu'nea vaya'ae akaeyate akeno alino kanale hupate'ne.

15 Alino kanale hupate'nea'maki ala mono nopi kava vaya'ae mono hapali'a hapa'nepaiya vaya'ae e'a akayana Yisasi'a o'ake'naya avame lo'kiya ya nehike'a ne'ake'a afi'nayana mako mafa'nemoki ala mono nopi mai'ne'a Yisasife ala kefati inake hae "Teviti mafa'nemoka lakufa ali'ka katisanafe hukate'nea ve'ka mai'nananaketa lusi amuse'ka hisune." hu'a haya ke afite'a ani vaya'moki apaipamo'a haviya hu'ne.

16 Apaipa haviya nehike'a inake hae "Haya ke afi'nape?" hu'a afikakeno Yisasi'a inake he "He afi'noe. Lapa'kaeya ma ke hapalitapa afi'nafi o'afi'nae? Mani ke Anumaya Koti avo'mo'a inake

hu'neane

'Inamu mafa'ne'ae nu ne'nesaya mafa'ne'ae
apavayafati kanale'ya hu'a Anumaya
Koti aki ali'a asaka hukae.' huno
kamale'neane."

¹⁷ Ina ke huteno apataleno Yelusalemuti ani
hani'ainaka lavino mako aise kumate Petani
hava'ne.

Yisasi'a fiki yosa ke ama'kikeno vai'ne.

¹⁸ Havate'a natepati Petani kuma atale'a halate
ete'a Yelusalemu ukefe kateka ne'vakeno Yisasi'a
aka nele.

¹⁹ Aka nelekeno ka aki'nale mako yosa ake'ne.
Ani yosamo aki'a fiki. Yisasi'a aketeno uno
ani yosa aepale heti'neno akeana alaka'a o'ano
haitayaka'ake hane'nikeno Yisasi'a ani yosaena
inake he "Kakaeya alaka'a o'a'nana yafe alaki
mako'ae alaka'a o'akane. Alaka'a o'ae yosa heti'ka
maikane." huno nehikeno makale'a vai'ne.

²⁰ Vai'nike'a Yisasi ke ne'afea anak'a'moki
akete'a lusi apamo'yo aite'a inake hae "Na ya
hikeno ani fiki yosa makale'a ako vai'ne?"

²¹ Nehakeno Yisasi'a inake huno hapa'nepaiye
"Lamake hu'na lahaba'nepauve lapa'kaeya 'Anu-
maya Koti'a mi'ko ya afa'a alo huke.' hutapa
afitapa lapaipafi maletapa lo'kiya vai'netapa aole
lapa'kesa o'afisayana fiki yosa hute'noa kava'ae
mako kava'ae hukae. Ma avimafe 'Kalafa lavi'ka
ala li kotupi laveo.' hutapa hapaisakeno'aena ani
ke a'kame maleno lavike.

²² Ani yafe Anumaya Kotiteka afikesayana 'Anu-
maya Koti'a kanale huno afikesuna ya lamike.'
hutapa afitapa lapaipafi malesayana ani afike-
saya ya lapamike."

Yisasife “Nala'a lo'kiya ali'ya alisana yafe hukate'nike'ka ani ali'ya ne'aline?” hu'a afine'kae.

23 Yisasi'a eteno ala mono nopi uno alino apaya nehike'a ani mono nopi kava vaya'ae mono hapali'a hapa'nepaiya vaya'ae ani kumate ala ala vaya'ae akaeyate e'a inake hu'a afine'kae “Kakaeya hana akufa kaki hane'nea ve'kake'kae mani ali'ya ne'aline? Hana ve'kamo'a ‘Inani akufa ali'ya aleo.’ huno kahapaiteno lo'kiya kami'nike'ka mani ali'ya alime u'ke'ka nehane?”

24 Nehakeno Yisasi'a apa'kaeyafe inake he “Nakaeya'aeti mako ke lapafikesuketapa lapa'kaeya ani lapafikesoa kemo aepa'a nahapaisake'naena nakaeya'ae ani ali'ya ne'aloa lo'kiyamo aepa'a lahapapaikoe.

25 Inake hu'na lapafine'koe Yoni'a li fale nelapatea yana Anumaya Koti'a ko'ku'napakati lapami'nea yapi vayatafa'moki lapami'naya yane? Ani yafe hutapa fole aitapa nahapaiyo.” Hike'a apa'kai'api sume ke hu'a mikafi mafi nehu'a inake hae “Anumaya Koti'a ko'ku'napakati lami'nea yane huta hisunana halate lakaeyafe na'ya hike-tapa afitapa lapaipafi o'male'nae huno huke.

26-27 Hukea'maki mi'ko vaya'moki ‘Yonife Anumaya Koti aune ve'ka mai'ne.’ hu'a hu'naya yafe ‘Lakaeya vaya'moki hute'naya ve'ka mai'ne.’ huta hisunake'aena ani vaya'moki ke lama'kikae.” hu'a apa'kesa afite'a ani vaya'aife koli nehu'a Yisasife inake hae “Nala'a hute'nifi? Lakaeya o'afi'nonanaketa huta fole aita kaha'opaikaune.” hu'a hakeno Yisasi'a apa'kaeyafe inake he “Lapa'kaeya naha'opaisayana nakaeya'ae ani

kava hu'na ali'ya ne'aloa lo'kiyamo aepa'a lahapa'opaikoe."

Mako ve'kamo aole mafa'nela'amokani avoya ke hu'ne.

28 Na lapa'kesa ne'afe? Mako ve'kamo'a aole mafa'ne'ala mai'na'akeno afo'a'nimo'a uno hokote mafa'ne'aena inake he "Mafa'ne'nimoka meni afina u'ka nofi alaka hoyafi ali'ya aleo."

29 "Ali'ya aleo." huno ha'nepaikeno mafa'ne'amo'a inake he "O'ukoe." huteno'ae'maki henaka'a aipa aino yahae huteno uno ali'ya ali'ne.

30 Afo'animo'a uno henaka mafa'ne'ae ani ke huno ha'nepaikeno inake he "Nakaeya u'na alikoe." huteno'ae'maki o'u'ne.

31 "Hana mafa'nemo'a afo'amo ke a'kame male'ne?" huno apafikeke'a "Hokote mafa'ne'amo'ae." hakeno Yisasi'a apa'kaeyafe inake he "Lamake hu'na lahapa'nepauve kumaya'ya nehu'a vaya apa'kufaleti ta'kesi miya ne'alea vaya'ae kumai kava hulitata nehaya a'ne'ae lapa'kase'a hokote'a Anumaya Kotife 'Kava yakailato.' hu'a nehae.

32 Yoni'a va'y'i hu'neno alakepa hutapa maisaya ka lapaveliketapa lapa'kaeya akaeya ke afitapa lapaipafi o'male'naya'maki kumaya'ya nehu'a vaya apa'kufaleti ta'kesi miya alilitata nehaya vaya'ae kumai kava hulitata nehaya a'ne'ae akaeya ke afi'a apaipafi male'nae. Apaipafi male'naya'maki lapa'kaeya ani haya kava ake'naya'maki lapaipa aitapa yahae ohutapa hao'otake yatapi o'ataletapa akaeya ke afitapa lapaipafi o'male'nae."

Hao'otake kava vaya'moki nofi alaka hoyale yakai'naya avoya ke.

33 Yisasi'a inake he mako avoya ke afeo. Mako ve'kamo'a nofi alaka hoyo vaimaleteno keki'ya huno veko humaleteno ani hoyo vekofi nofi alakayaka alaki'e'a havaitemale'ne'a apaiyaleti a'a latikeno lima'a lavisea keli'ae kfimaleteno hoyale yakaino maisea ve'kamo nona kino asaka huno kimale'ne. Kimaleteno no'apa'kea vaya'aife "Etapa hoyo'nile yakaitapa maiyo. Ani nofi alakafati fa'ko fa'ka hutapa mako aleo." huteno mako alu koteka u'ne.

34 Henaka'a nofi alaka afu nelesifi kanale hoyamo afo'amo'a ali'ya vaya'a hoyo'ale ne'yakaiya vaya'aiteka hune'apateno inake hu'ne "Ne'ya mako alitapa eo." huno hupateke'a ani hoyaleka u'nae.

35 U'nake'a ani hoyafi ali'ya vaya'moki kayo ali'e'a ani hupateke'a e'naya ali'ya vaya'aipati mako ve'ka ne'amaki'a mako ve'ka amaki'a kine'ate'a mako ve'ka yafa kayoteti amaki'nae.

36 Hapatakeno hoyamo afo'amo'a hokoteno aise'a hupate'nea'maki meni mako'ae nesu ali'ya vaya hupate'nea'maki hoyale kava vaya'moki ani kava'ke hupate'nae.

37 Ani kava'ke hakeno hoyamo afo'amo'a mafa'ne'a hutekefe nehuno inake he "Nakai'ni mafa'ne'ni hutesukeno viseana hoyafi ali'ya vaya'moki nakai'ni mafa'nemo keke'a afikae." huno akesa afiteno mafa'ne'a hutekeno u'ne.

38 U'nea'maki ani hoyafi ali'ya vaya'moki make hu'a hu'nae "Ma mafa'nemo'a ani hoyamo afo'amo mafa'ne henaka'a mi'ko afo'amo ya

alikeanaketa ako haeketao. Haesunakeno falisiketa mani hoyae mi'ko ya'ae lakaiti ya hamalekaiye." hu'a nehae.

39 Hute'a ani mafa'ne atafa hute'a ani hoyafati ma'aileka avale'a yaka hutale'ne'a hakeno fali'ne.

40 Ani kava hu'naya yafe lapa'kaeya na lapa'kesa ne'afe? Henaka'a ani hoyamo afo'amo'a esea afina ani hoyafi ali'ya vaya'aina na akufa kava hupatekaiye?

41 Yisasi'a ina ke hike'a apa'kaeya inake hae "Hao'otake ali'ya vayanakeno hoyamo afo'amo'a esea afina alaki lesate hapaesike'a falitesakeno ani nofi alaka hoyo alino mako vaya apamisike'a ali'ya ne'alisakeno ne'ya afulesea afina ne'ya kanale'ya hu'a fa'ko fa'ka hu'a amisaya vaya'aife 'Etapa ani hoyale kava yakaiyo.' huno huke." hu'a nehae.

42 Nehakeno Yisasi'a inake he "Lapa'kaeya mani Anumayamo avopi hane'nea ke hapalitapa ake'nafe o'ake'nae? Ani kemo'a make hu'neane 'Vaya'moki yafa no ne'kea'maki mako yafafe haviya he hute'a ne'atalaya'maki ani yafa'mo'a henaka'a mi'ko yafa apa'kase'nea yafana atakonale ne'malaya yafa hane'ne. Anumayamo'a akai'a ani ya alino fole aiketa ake'nonana kanale ya nehe huta nehune.' huno kamale'neane.

43-44 Kamale'nea'maki ani yafe lahapa'nepauve ani yafa akofetule asaka hulavisaya vaya ai'api aino latino aise aise humalekaiye. Inaki ani yafa aino ha'kailavino mako ve'ka amakiseana alaki akola amakino mi'ko akufa aino atalaka atalako hutalekaiye. Inaki Anumaya Koti kava

yakaisea ya'a lapamiketapa ali'naya ya alakepa hutapa a'kame o'malesayana lapa'kaeyapati lahapafaleno mako kanale'ya hu'a a'kame male'ne'a ne'ya ali'a fole aisaya vaya apamike."

⁴⁵ Hike'a mono noipi kava vaya'ae Falasi mono ke ne'afea vaya'ae ani ke afite'a "Lakaeyafe ani avoya ke nehe." hu'a afi'nae.

⁴⁶ Afite'a Yisasina atafa hu'a nofi hutekefe hu'naya'maki mi'ko vaya'moki Yisasife Anumayamo "Aune ve'ka mai'ne." hu'a nehaya yafe apaulaka koli hute'a atale'nae.

A ali ne'ya'mo avoya ke.

22

¹⁻² Yisasi'a mako'ae mi'ko vaya'aife avoya ke inake hu'ne Anumaya Koti'a kava yakailapate-sea kava'mo'a ina kava hu'ne. Mako ala ya-hauve ve'kamo'a akai'a mafa'ne a alikefe hikenofo'amo'a ala ne'ya ka'ne.

³ Akai'a ali'ya vaya hune'apateno inake he "Ke hu'noa vaya'aife utapa ke hisake'a mafa'ne'nimo'a a alisea ne'ya e'a nesae." hunohupateke'a u'a ke haya'maki ani vaya'moki ani ne'yate o'mesaya apaipa kali'nae.

⁴ Ani kava hu'naya'maki eteno mako'ae alu ali'ya vaya'a hune'apateno inake hunohapapai'ne "Lapa'kaeya utapa ke hu'noa vayafe inake hutapa hapapaiyo 'Lapa'kaeya afeo nakaeya ako ve puluma'ka afaya'ake afu'ni ako hete'na mako ya'ae ako ali'na avatati humale'noanaki lapa'kaeya a ali ne'yate eo hu'ne.' hutapa hapapaiyo."

⁵⁻⁶ Nehike'a ani ali'ya vaya'moki u'a ani ke hapapai'naya'maki ani vaya'moki ne'afi'a

no'afi'a nehu'a atale'a ute ete hu'nae. Makoma'a hoya'apileka ne'veke'a makoma'a afeno no'apileka ne'veke'a makoma'amoki ani hupate'nea ali'ya vaya apatafa hu'a ali'a haviya hune'apate'a hapake'a fali'nae.

⁷ Ina kava hutakeno ani ala yahauve ve'kamo'a ali'ya vaya'a hapaya yafe aipamo'a haviya hikeno akai'a ati vaya hupateke'a u'a hapa'a hano hutalete'a no kuma'api ata avekave hutale'nae.

⁸ Ina kava hutakeno ala kava ve'kamo'a ali'ya vaya'aena inake huno hapapai'ne "A ali ne'ya ako ali'na avatati humale'noa'maki eo hu'na ke hu'noa vaya apa'kai'api haya kava'mo'a o'apateanake'a o'mekae.

⁹ O'mekaya'maki lapa'kaeya utapa mi'ko ala ka atakunele utapa apa'kesaya vaya ke hike'a a ali ne'yate eo."

¹⁰ Hike'a ali'ya vaya'a ani kate ute ete nehu'a haviya hu'naya vaya'ae kanale vaya'ae ali'a atalu hake'a mi'ko ala kava ve'kamo mafa'nemo a ali'nea ne'yate e'a ani nopi hai'a havaite'nae.

¹¹ Hai'a havaitetakeno ala yahauve ve'kamo'a apa'kekefe ani nopi haino akeana mako ve'kamo'a a ali afina nehavaiya akufa kena ohavai'nikeno ake'ne.

¹² Aketeno ala ve'kamo'a inake huno hapai'ne "Vaya'nimoka na'ya hike'ka a ali afina nehavaiya kena ohavai'ka ma nopi e'nane?" huno afikekeno ani ve'kamo'a mako hisea ke o'male'ne.

¹³ O'malekeno ala ve'kamo'a akai'a ali'ya vayafe inake huno hapapai'ne "Aiya ayatenofi kitetapa asaka hutapa hani kumapi avi nele'a apave'kemo'a nehisea hani kumapi yaka hutalekeno maise."

¹⁴ Yisasi'a inake he "Anumaya Koti'a mi'ko vaya'aife ke nehea'maki mi'ko vaya o'makeno Anumaya Koti'a mako'ke mako'ke apa'keno le'kanapai'nea vaya e'a nefalae."

Sisateka ta'kesi moni ne'amea yafe Yisasina afke'nae.

¹⁵ Falasi mono ke ne'afea vaya'moki u'a inake hae "Hana ya huta Yisasina akai'a hisea keleti atafa huta nofi hutesune?" nehu'a ke hu'a haya-male'nae.

¹⁶ Falasi mono ke ne'afea vaya'ae Heloti ke ne'afea vaya'ae hupatake'a Yisasite u'n'e'a make hae "Ali'ka apaya nehana Nenao lakaeya afunana kakaeya alaki alakepa ve'kake'ka alaki lamake ke'afati'ke mi'ko ve a'ne Anumaya Koti ke hapa'nepaine. Kakaeya alaki mako ve'kaena ala kakesa afi'ka no'amina'maki kava vaya'ae afa vaya'ae kakesa afi'ka ala vaya mai'nae hu'ka hu no'apatana'maki mi'ko vaya'aina mako'ke akufa ya'ake hune'apatane.

¹⁷ Ani kava hune'apatana yafe kakaeya na'yane kakesa ne'afine? Kanalenaketa ta'kesi moni Lomu kava ve'ka Sisana amisupi atalesune? Kakaeya lahapaiyo." hu'a afine'kae.

¹⁸ Afine'kakeno a'a avataka hisaya apa'ku apa'kesa Yisasi'a ako afiteno apa'kaeyafe inake huno apafine'ke "Lapa'kaeya ameka lapaipaleti lapa'ke'atike'ake vayana lapa'kaeya etapa mafi na'mofe ake navatakauke nehae?

¹⁹ Mako ta'kesi moni ali'nafi naveleo." hike'a ani ta'kesi moni ali'e'a aveli'nae.

²⁰ Avelikeno aketeno Yisasi'a inake huno apafine'ke "Mani monile nala ame'ae aki'ae hane'ne?"

²¹ Hike'a "Sisa ame'ae aki'ae hane'ne." hakeno Yisasi'a inake he "Sisa ya'a Sisana ne'amitapa Anumaya Koti ya'a Anumaya Kotina ameo." huno hapapai'ne.

²² Hapapaike'a kesi kava hu'a Yisasina hakefe haya'maki apamo'yo aiya ke hike'a haleke'a maite'a atale'a u'nae.

Vaya fali'nisayapati ete'a hetisaya yafe Yisasina afike'nae.

²³ Ani mako'ke afina Satiyusi mono ke ne'afea vaya'moki fali'naya vaya ete'a he'otikae hu'a ne-haya vayanake'a Yisasite e'a inake hu'a afine'kae.

²⁴ "Ali'ka apaya nehana Nenao Mosese'a in-ake huno avopi kamale'ne 'Mako ve'ka mafa'ne ali o'ate ve'ka falisikeno'aena akana'amo'a ani ve'kamo a aliteno fali'nea ve'kamo no alisea yafe ani a ali'neno mafa'ne alitese.' huno kamale'ne.

²⁵ Kamale'niketa ake'nona yafe mako ke kafikesune lakaeya folakapi seveni'a (7) konaka mai'nayapati yake ve'kamo'a a aliteno mai'nea'maki mafa'ne ali o'ate ve'ka ako fali'ne. Falitekeno akana'amo'a ani a ali'ne.

²⁶ Aliteno mai'neapati mafa'ne ali o'ate ve'ka falita'ake'a ani konakayumoki mako'ke kava'ke hume vakeno henaka ve'ka'ae ani kava huno ani a ali'neno fali'ne.

²⁷ Mi'ko ani konakayu falitakeno henaka'a ani a'ae fali'ne.

²⁸ Ani seveni'a konakamoki (7 konaka) mako'ke a'ke alite'a falite falite hutakeno ani a'ae fali'neanake'a henaka'a mi'ko fali'naya vaya

ete'a hetisaya afina ani ana hana ve'kamo a maike hutae nehunaki kakaeya lahapaiyo." hu'a Yisasina afine'kae.

²⁹ Afine'kakeno Yisasi'a apa'kaeyafe make huno hapapai'ne "Lapa'kaeya Anumaya Koti avopi kamale'naya ke'ae Anumaya Koti lo'kiya'ae o'afi'netapae lapa'kaeya havikunaku ke nehae.

³⁰ Nehaya'maki mi'ko vaya falinisayapati hetisayana ko'ku'napi kayo kayo vaya'kana hu'a maikayanake'a a'nemoki vele o'maisake'a vemoki a'o'alikae.

³¹ Fali'naya vaya ete'a hetikae hu'na hu'noa ke ete'na lapafikekefe hoe. Anumaya Koti'a lapa'kaeyafe hu'nea ke afi'nafi o'afi'nae? Ani ke make huno hu'neane.

³² 'Nakaeya Epalahamu'aki Aisa'ki'aki Ye'kopu'aki apa'kaeya Anumaya Koti'apimo'na mai'noe.' huno hu'neane.

Ani anaka fali'naya'maki 'Apa'kaeya Anumaya Koti'api mai'noe.' huno hu'nea kemo'a fali'naya vaya'ai Anumaya Koti'api o'mai'nea'maki ani vaya'moki apa'ku apame ofalino afa'a mai'nea yafe ani ke nehe. Lapa'kaeya 'Fali'naya vaya he otikae.' hutapa nehaya ke lapa'ke'atike nehae." huno hu'ne.

³³ "Ete'a hetikae." huno hea ke mi'ko anile mai'naya vaya'moki afite'a lusi apamo'yo ai'nae.

Anumaya Koti ke male male'nea kefati uno hokote'nea ke.

³⁴ Yisasi'a hea ke Satiyusi mono ke ne'afea vaya'moki ke ohu'a maiya yafe Falasi mono ke ne'afea vaya'moki afite'a Yisasite ali'a atalu hu'nae.

³⁵ Ali'a atalu hu'a mai'naya vaya'ai folakapati mako mono alino apaya nehea ve'kamo'a Yisasina ano avataka hu ke inake huno afine'ke.

³⁶ "Ali'ka apaya nehana Nenao ke male male'nea kefati hana kemo'a mi'ko ke male male'nea kemona apa'kaseno uno hokote'nea ke hane'ne?" huno afine'ke.

³⁷ Afikekeno Yisasi'a akaeyafe inake he "Anumaya Koti'kamofe kahau kayamopafati lo'kiya vaino kahaino. Mi'ko kakesa afi ya'ae kaipa kame afisana ya'ae Anumaya Koti ameo.

³⁸ Inani kemo'ke ala huno apa'kase'nea ke hane'ne.

³⁹ Ani'ale ke hokote kemo hu'nea kava huno mako'ke ya hu'na'ae. Inake hu'neane 'Kakai'ka kakufae ne'kahaiya avamete mi'ko vaya'aife lusiya huno kahau kayamopafati kahaino.'

⁴⁰ Mani aole kemo'a mi'ko Anumaya Koti aune vaya'moki ke'ae Mosesu hu'nea ke'ae aepa'ani mani aole kefi hane'ne."

"Kalaisi'a nala mafa'ne mai'ne?" huno apafine'ke.

⁴¹⁻⁴² Falasi mono ke ne'afea vaya ali'a atalu hu'nakeno Yisasi'a apa'kaeyafe inake huno apafine'ke "Kalaisife na lapa'kesa ne'afe? Nala mafa'ne mai'ne?" huno hike'a apa'kaeya "Teviti mafa'ne mai'ne." hu'a nehae.

⁴³⁻⁴⁴ Nehakeno Yisasi inake he "Na kava hikeno Anumaya Koti'a Fate Akufa Avamu'amo'a Tevitina aku akesa amikeno Tevitи avayafati 'Anumaya'ni mai'nane.' huno inake hu'neane

'Anumaya Koti'a Anumaya'nimofe inake huno hu'ne kakaeya naya lamaka'a hokote vaya mai'nayateka e'ka faitopale

mai'nisanake'na kame vaya'ka apavale'na
kaiyafi apatesuke'a mai'ne'a kakaeyafe ako
lakase'ka ala kava ne mai'nane hu'a hukae.'
huno kamale'neane.

45 Lapa'kaeya akekeo Teviti'a Kalaisife
'Anumaya'ni mai'nane.' huno hu'nea'maki na
ya hikeno Teviti'a henaka alitesea akeho'amofo
'Anumaya'ni mai'nane.' huno hu'ne?" huno
apafine'ke.

46 Apafine'keke'a ani vaya'moki ke anona'ale
mako ke ohu'a ani afina aepa he'a koli hute'a
mako yafe ke hu'a afio'ke'nae.

*Mono hapali'a hapa'nepaiya vaya'ae Falasi
mono ke ne'afea vaya'ae hao'otake kava nehaki
maitapa halove heo.*

23

1-2 Yisasi'a ali'a atalu hu'naya vaya'ae akaeya
ke ne'afea anaka'ae inake huno hapapai'ne mono
hapali'a hapa'nepaiya vaya'ae Falasi mono ke
ne'afea vaya'ae Moses ke ali'a lapaya nehae.

3 Ali'a lapaya hu'a lahapapai'naya ke
a'kame malekaya'maki hao'otake ya nehaya
kava lapa'kame'ya ameo. Apa'kaeya ala
ke nehaya'maki apa'kai'api haya ke a'kame
no'malae.

4 Vaya'aife "Ke male male'nea ke a'kame ma-
leo." hu'apa mi'ko vaya'moki apa'ki'nale kana
ya ali'a kofipatake'a lusi kana ya ali'a ko nefo.
Ko nefea'maki apa'kaeya mako afina mako apaya
male'a ani kana ya'api ali'a hapa'no'make'a lusi
kana ya ali'nae.

5 Mi'ko nehaya kava'api "Vaya'moki lakesae." hute'a Anumayamo kamale'nea ke ala ke'kola alo hu'a apayapi ne'vei'a Anumayamo kamale'nea ke hane'nea asa hapanile male'nae. Kena'apile yatala konakali nofi male'a kine'malae.

6 Emule'ae mono nopi'ae kava vaya'moki ne'maiya yate maisaya yafe lusiya huno nehapaiye.

7 Apa'kaeya mi'ko vaya anupa hu kumate u'a ve a'nemoki hu'a falu fala hupatesaya yafe'ke neha-pauno "Nakaeyafe inake hisae 'Ala ve'ka mono ke ali'ka laya hu ve'ka'nimokae.' hisae." hu'a nehae.

8 Nehaya'maki lapa'kaeyafe "Mono ke ali'ka apaya hu ve'kamokae." ohisae. Lapa'kaeya mako'ke'ake mono alino lapaya hu ve'katapi mai'niki lapa'kaeya mako'ke avamete mai'netapa mako'ke konaka'ake maiyo.

9 Mopale mai'netapa mako mono alino lapaya hu ve'kae "Afotimokae." oheo. Lapa'kaeya Afotapimo'a mako'ke'ake ko'ku'napi mai'ne.

10 Mako vaya'moki lapa'kaeyafe "Ala mono ali'ka laya hu ve'ka'nimokae." hu'a oheo. Kalaisi'a akai'ake ala mono alino lapaya hu ve'katapi mai'ne.

11 Lapa'kaeyapi "Mako ala ve'ka maisoe." hisea ve'kamo'a ali'ya ve'katapi maise.

12 Mako ve'kamo'a "Ala ve'ka mai'noe." huno akai'a "Nakufa ali'na asaka hukoe." huno hiseana Anumaya Koti'a "Afa ve'ka mai'nane." huno hutekaiya'maki mako ve'kamo'a "Aise ve'ka mai'noe." huno hiseana Anumaya Koti'a ani ve'kamo aki alino asaka huke.

Ameka apa'kufaleti apa'ke'atike kava'ake

vaya'aife Yisasi'a “Hao'otake kava nehae.” hu'ne.

¹³ Avo'neo. Lapa'kaeya mono hapalitapa hapa'nepaiya vaya'ae Falasi mono ke ne'afea vaya'ae ameka lapa'kufaleti lapa'ke'atike kava'ake vaya'mokitapa mi'ko Yisasi ke afi'naya'maki “Mako vaya'moki o'afisae.” hutetapa Anumaya Koti yakaisea kuma'mo kita kimale'netapa lapa'kaeya “Ani kumate ohaikune.” nehaya'maki mako vaya'moki “Ani kumate haikune.” hu'a nehaya'maki “He'e.” hutetapa ka a'kani ne'apatae.

¹⁴ Avo'neo. Lapa'kaeya mono hapalitapa hapa'nepaiya vaya'ae Falasi mono ke ne'afea vaya'ae ameka lapa'kufaleti lapa'ke'atike kava'ake nehaya vaya'mokitapa kaite a'ne'aife “Mono nopi atale moni nesu'yate lameo.” nehutapa no'apifi hane'nea ya'yaka kumaya'ya hakeno moni'api hano hike'a ani kumaya vaya'mokitapa ve a'ne atapa apavataka hutapa “Kanale ve'ka mai'nane.” hu'a hulatesaya yafe yatala kefati Anumaya Kotiteka ke hutapa afi ne'kae. Ani kava hu'naya vayana Anumaya Koti'a kake hulapatesea afina havi anona'a lusi lapa'kufa lapa'kafu kisea ya mako'ae ala'a alikae.

¹⁵ Avo'neo. Lapa'kaeya mono hapalitapa hapa'nepaiya vaya'ae Falasi mono ke ne'afea vaya'ae ameka lapa'kufaleti lapa'ke'atike kava'ake vaya'mokitapa lapa'kaeya maitapa halove hu'netapao. Lapa'kaeya hake li aki'naleka'ae mopafi'ae ute ete nehutapa mako'ke ve'ka Yuta vaya'ai mono ke afisea yafe mono ke alitapa aya nehaya'maki havi kava hutapa alitapa aya nehaya ya'mo'a havi kapi

avaletapa ate'nayanakeno lapa'kaeya nehaya kava lapa'kaseno lusi hao'otake kava hu'nea yafe hani yapi ata leke leke nehea atafi lapa'kaeya'ae uke.

¹⁶ Lapa'kaeya lapaulaka apo ka'nea vaya mai'nayanaketapa a'a apavataka hisaya yafe vaya'aife "Ka lapavelikune." hutapa nehaya vaya'mokitapa lapa'kaeya maitapa halove hu'netapao. Make hutapa nehae "Mako ve'kamo'a ala mono no'mo aki ne'ano 'Lamake nehoe.' hiseana afa ya'kana ke nehea'maki mako ve'kamo'a kolimoni yafateti alo humale ya'yaka ani mono nopi hane'nea ya'mo aki ne'ano 'Lamake nehoe.' hiseana ani ke hisea ve'kamo'a ani 'Hukoe.' huno hisea ke huno alakepa huno hise." hutapa nehae.

¹⁷ Lapa'kaeya anekinaki nehutapa lapaulaka apo ka'nea vaya mai'nae. Na ya'mo'a ala ya hane'ne? Ani kolimoni yafateti alo humale ya'mo'a akaseno ala ya hane'nifi mono no'mo'a akaseno ala ya hane'ne? He'e ani kolimoni yafateti alo humale ya mono nopi hane'nea yafe fate akufa ya hane'ne. Lamake mono no'mo'a akaseno ala ya hane'ne.

¹⁸ Lapa'kaeya inake nehae "Mako ve'kamo'a mono nopi hane'nike'a afu he'a kakeno sala'mana ne'aiya hitamo aki ne'ano 'Lamake nehoe.' hiseana afa kekana nehea'maki mako ve'kamo'a Anumaya Kotina afu he'a amuse ya amikefe ani hitale male'naya ya'mo aki ne'ano 'Lamake nehoe.' hiseana ani ke hisea ve'kamo'a 'Hukoe.' huno hisea ke huno alakepa huno hise." hutapa nehae.

¹⁹ Lapaulaka apo ka'nea vayana na ya'mo'a ala

ya hane'ne? Anumaya Kotina afu he'a amuse ya amisaya ya ala ya hane'nifi amuse ya ne'malaya hipa ala ya hane'ne? He hip'a'ke ala ya hane'ne. Ani afu hipale male'naya yafe fate akufa ya hane'ne. Ani kava nehea yafe ala ya hane'ne.

²⁰ Mako ve'kamo'a hipamo aki ne'ano "Lamake nehoe." hiseana ani ya'ae mi'ko ani hipamo akofetule hane'nea ya'aefe hu'ne.

²¹ Mako ve'kamo'a ala mono no'mo aki ne'ano "Lamake nehoe." hiseana ani mono nofe'ae Anumaya Koti'a ani nopi mai'nea ve'kae hu'ne.

²² Mako ve'kamo'a ko'ku'na'mo aki ne'ano "Lamake nehoe." hiseana Anumaya Koti kava yakaisea fai mai ya'ae ani yate faitopale mai'nea ve'kae hu'ne.

²³ Avo'neo. Lapa'kaeya mono ke hapalitapa hapa'nepaiya vaya'ae Falasi mono ke ne'afea vaya'ae ameka lapa'kufaleti lapa'ke'atike kava'ake nehaya vaya mai'nayanaki maitapa halove hu'netapao. Lapa'kaeya atu'ae kife'ae mi'ko aki'ae aka'ae hakomupa'ae nayatala'a male'nayapati mako'ke'a Anumaya Kotiteka fa'ko hutapa ne'amea'maki lapa'kaeya Anumayamo ke male male'nea ke hokote kavana alakepa hutapa kake hupatesaya ya'ae vaya kalaki aitapa kayone hisaya ya'ae Anumaya Kotife afitapa lapapaifi malesaya ya'ko'ae ane'kasae. Hokotetapa ani alakepa kava hu'netapa atu'ae kife'ae nayatala'a male'nayapati mako'ke'a Anumaya Koti amisayana kanale huke.

²⁴ Lapaulaka apo ka'nea vaya'mokitapa "Na'kame eo." hutapa nehaya vaya'mokitapa lapa'kaeya "Nesuna lipi havikafa mai'neanaketa

o'nekaune." hutapa atale'naya'maki ala hosikana afu kamolo afu nesaya lipi mai'niketapa afa'a ne'nae.

²⁵ Lapa'kaeya mono ke hapalitapa hapa'nepaiya vaya'ae Falasi mono ke ne'afea vaya'ae ameka lapa'kufaleti lapa'ke'atike kava'ake nehaya vaya'mokitapa maitapa halove hu'netapao. Lapa'kaeya ameka lapa'kuuale kava nehutapa li ne ke'ae lape'ae ameka'ale sese nehaya'maki kumaya kava'ae lapa'kufa lahapa'ye hu ya'ae lusi kava huno lapa'ku'ainaka havaite'nea'maki sese nohae.

²⁶ Lapaulaka apo ka'nea Falasi mono ke ne'afea vaya'mokitapa hokotetapa li ne ke'mo ayopi'ae lape'mo aku'ainaka'ae sese hisayana ameka akofetule honi'ya ofaike.

²⁷ Lapa'kaeya mono ke hapalitapa hapa'nepaiya vaya'ae Falasi mono ke ne'afea vaya'ae ameka lapa'kufaleti lapa'ke'atike kava'ake vaya'mokitapa maitapa halove hu'netapao. Lapa'kaeya ina akufa avamete kava nehae. Vaya kipate'naya kelile mopa atapa kalifatapa vakayo hu ne'malaya kava hutapa ameka lapa'kuuale ne'alea'maki lapa'ku'ainaka vaya kasalikenno apayamuwa kahalita hu'nea akufa kava hutapa mai'nae.

²⁸ Lapa'kaeya ani kelikana hu'nake'a vaya'moki ameka lapa'kuuale nelapa'kayana "Alakepa vaya mai'nae." hu'a nehaya'maki lapaipamo'a honi'ya'ake nehuno lapa'ke'atike ke hu yatapi'ae Anumaya Koti ke male male'nea ke alitapa ne'atakaya yatapi'ae nesu yate hane'ne.

Yisasi'a mono hapali'a hapa'nepaiya vaya'ae

Falasi mono ke ne'afea vaya'ae "Anona'a lapamikoe." nehe.

29 Lapa'kaeya Falasi mono ke ne'afea vaya'ae mono hapalitapa hapa'nepaiya vaya'ae ameka lapa'kufaleti lapa'ke'atike ke'ake vaya mai'nayanaki maitapa halove hu'netapao. Lapa'kaeya Anumaya Koti aune vaya'ai kipate'naya kelile vilasi hoyo vai ne'apatetapa alakepa vaya'ai kelile'ae ani kava hutapa konakali vilasi hoyo vai ne'apatae.

30 Vaipatetetapa inake hutapa nehae "Lakaeya lototimoki mai'naya kanafi mai'noninana Anumaya Koti aune vaya hapaonake'a ofalinine." hutapa nehae.

31 Ani ke nehaya vaya'mokitapa "Anumaya Koti aune vaya hapa'naya vaya'moki mafa'ne'api mai'none." hutapa nehae.

32 Inaki lapa'kinakomoki hu'naya hao'otake kava lapa'kaeya mako'ae hisakeno ho'kalapateno.

33 Lapa'kaeya osifa've mai'nae. Osifa'vemo mafa'nemokitapa Anumaya Koti'a "Hani kumapi akola lapa'kufa lapa'kafu kisea kelifi maiyo." huno kake hulapatesiketapaena lapa'kaeya hana kava hutapa lapaune hetapa ukae?

34 Ina kava hu'nakeno nakaeya apaune vaya'ae apa'kenopa hale'nea vaya'ae mono ke hapali'a hapa'nepaiya vaya'ae lapa'kaeyate hupatesuke'a ne'visaketapa lapa'kaeya alitapa vekala ne'atapa alitapa havi kava hune'apatetapa makoma'a hapaesake'a falikae. Mako'a yofo yosale nili aitetapa assaisake'a falikae. Mako'a mono nopi heki kayoteti sefu apamakisake'a haviya hute'a apaune

he'a alu kumate kumate u'e'a hukae.

³⁵ Hapaesake'a u'e'a hisaya yafe ma mopa alo hu'nea afina aepa he'a mi'ko kafu alakepa vaya hapake'a fali'naya vaya'moki kola'apimo'a kumi-tapi fole ai'ne. Hokote'a Epolona hao'otake kava ohu'nea ve'ka hakeno faliteke'a mako'a ani kava hu'a hapame hapame e'a henaka'a Pela'kaiya mafa'ne Se'kalaiya'a Anumayamoteka amuse ya ali'e'a ne'malaya yafa hipa hanete ala mono no hanete hu'nea folakapi hakeno ako fali'ne.

³⁶ Lamake lahaba'nepauve ani hapake'a fali'naya vaya'ai havi miya meni mai'naya vaya'mokitapa alikae.

Yisasi'a Yelusalemu mai'naya vaya'aife avi le'ne.

³⁷ Vae Yelusalemu mai'naya vaya'mokitapa lapa'kaeya Anumayamo aune vaya'a hapatapa ki ne'apatetapa Anumaya Koti'a hupateke'a lapa'kaeyate e'naya vaya'ae yafa kayoteti apamakitapa ki ne'apatae. Ani kava nehaya'maki nakaeya mi'ko afina ko'kolemo'a ana'au anaka'a apavaleno ita'amo'a ha'ku kapi apateteno apatali ne'kaeya kava hu'na Yelusalemu vaya lapavale'na anupa hisoe hu'na nehoa'maki lapa'kaeya nolahapaiye.

³⁸ "Nolahaiye." hutapa haya yafe afeo. Anumaya Koti'a kumatape "Aote'ya'ae." huno ako atale'ne.

³⁹ Ako atale'neanaketapa meni mako'ae o'nakekaya'maki ma ke hisaya afina etetapa nakekae. Ani afina inake hutapa hukae "Anumayamo ali'ya alikefe hikeno hute'nea ve'ka Anumaya Koti kanale manu amise." hutapa ke hisaya afina mako'ae nakekae.

Ala mono no ali'a kapeletalesaya yafe hapapai'ne.

24

¹⁻² Yisasi'a ala mono no ataleno nelavike'a akaeya ke ne'afea anaka'moki e'a ala mono no'yaka avenele. Avelikeno Yisasi'a apa'kaeyafe inake he "Lapa'kaeya mani ala konakali yafa no'yaka ne'akafe? Lamake lahana'nepauve mani ne'akaya yana mako kana va'yi hiseana mako yafa'mo'a mako yafa'mo akofetule ohanekaiya'maki mi'ko ani yafa nona atakufa lavike."

Havi kana va'yi hisea yafe hapapaiye.

³ Yisasi'a Olivi yosa hane'nea avima'mo aki'naleka haino faitopale mai'nike'a akaeya ke ne'afea anaka'moki apa'kai'apike Yisasite e'a inake hu'a afine'kae "Na kanale ani ya va'yi huke? Na akufa avame ya va'yi hinaketa kakaeya ekefe hanakeno'ae he huta aketesunakeno ma mopa ako avayakefe he huta akekaune." hu'a afine'kae.

⁴ Afine'kakeno Yisasi'a inake huno hapapai'ne lapa'kaeya maitapa halove hu'netapao. Haviku apa'ke'atike'ake vaya'moki apa'ke'atike lahapaisaketapa afikae.

⁵ Nesu vaya'moki e'a nakaeya naki ne'a'a inake hu'a hukae "Anumaya Koti'a nakaeya lapa'kufa ali'na katisoa yafe hunateke'na e'noa ve'ka mai'noe." nehu'a apa'ke'atike ke hu'a mi'ko vaya a'a apavataka hukae.

⁶ Mako koteka la hisaya ke'ae fate koteka la hisaya avake'ae afikaya'maki lapaipa lapame'mo'a halekeno o'maino. Inani akufa

ya va'yi hukea'maki ma mopa hano hisea kana makale va'yi ohuke.

⁷ Mako nofi anaka'moki mako nofi vaya'ae heti'a la hisake'a mako mopale vaya'moki heti'a mako mopale vaya'ae la hukae. Lusiya huno fate fate koteka ala imima alike. Lusi kafu nehu'a apa'katesea ya va'yi huke.

⁸ Ani mi'ko ya va'yi hukea'maki afa'a a'nemoki mafa'ne alitekefe nehakeno hokoteno apa'kafu ne'kea avamete maleno kikea'maki henaka'a lapa'kaeya lusi lapa'kafu kike.

⁹ Ani kanafi nakaeya naki'ae ke'ni'ae afitapa a'kame male'naya yafenake'a nesu nofi vaya'moki lapa'kaeyafe lusi apaipa kafa lahapate'a lapa'kaeya lapavale'a u'a ali'a haviya hulapatete'a lahapaesaketapa falikae.

¹⁰ Apaipa kafa lahapaesaya yafe nesu vaya'moki nakaeyafe afi'a apaipafi male'naya ke atalete'a nepu konaka'apimoki apavale'a kame vaya'ai apayapi apatesake'a hapakae. Ina kava nehu'a ani konaka konaka ne'atane'a kame hukae.

¹¹ Ani kava nehisaya kanafi apa'ke'atike'ake apaune vaya lusi yate va'yi hu'ne'a mi'ko vaya apa'ke'atike ke hapapaite'a lusi vaya apavale'a havi kapi apatekiae.

¹² Hao'otake au'ava ya'mo'a lusiya huno aino atakufakaiyanake'a vayafe hapautaki fotaki ne-haya kava atalekiae.

¹³ Atalekaya'maki mako vaya'moki nakaeya ke aepa he'a meni afime ne'visayana Yisasi'na ete'na esoa afina nakaeya ke atafa hu'nisaya vaya'aina Anumaya Koti'a apaipa apame alino katike.

14 Anumaya Koti'a kava alino yakaipatesea yafe mi'ko aupalika hapapaisake'a mi'ko vaya'moki afitesakeno henaka'a ma mopa hano hisea kana va'yi huhke.

Havi kana hapaisea ya va'yi huhke.

15 Yisasi'a inake nehe a'ke'ainaka Taniolo'a Anumaya Koti aune ve'kamo'a hu'nea ya lapa'kaeya akesakeno lusi lapamo'yo aisea ya ma mopa alino haviya hisea ya fate akufa nopi heti'nisiketapa akekae. Ani hu'nea ke hapalitapa afisaya vaya'mokitapa afitapa alakepa hutapa afeo.

16 Ani lapamo'yo aisea ya akesayana ani kanafi Yutia mai'nisaya vaya apaune he'a avimateka haiyo.

17 Mako ve'kamo'a no'kato'mule haino mai'neno ani ke ne'afiseateti lavino no'afakati mako ya o'alino afa'a naku naku vino.

18 Mako ve'ka hoyafaka mai'niseateti uno kena'a alikefe noteke o'vino.

19 Avo'neo ani afina lusi havi ya va'yi huhke. Ani afina aipa'ae mai'nisea a'ae mafa'ne saufa alitete'a nu ne'apamisaya a'ne'ae lusi nahau hune'apatoe.

20 Anumaya Kotiteka inake hutapa afikeo "Ko ne'aiya i'kate'ae sapati afina'ae ani ya va'yi ohise." hutapa afikeo.

21 Hokoteno Anumaya Koti'a ma mopa alo hu'nea kana'ae meni kana'ae ani ala havi kana hapaisea ya va'yi ohu'nea'maki ani havi kana va'yi hiseana vaya lusi apa'kafu kikea'maki henaka'a mako'ae ani ya va'yi ohuke.

22 Anumaya Koti'a ani havi kana alino aupa
huke. Alino aupa ohininana mi'ko vaya ako fali-
nine. Anumaya Koti'a haikeno hapalimale'nea
vaya'aife afino apa'kufa alino katisea yafe ani
kana alino aupa heuke.

23 Ani kanafi mako vaya'moki inake hukae
“Anumaya Koti'a lakufa alino katikefe hute'nea
ve'ka mafi mai'niki akeo.” heuke “Muka mai'niki
akeo.” heuke hisaketapaena “Lamake nehae.”
hutapa o'afeo.

24 Mako vaya va'yi hu'a vaya'aina a'a apavataka
hisaya yafe apa'ke'atike ke inake hu'a hukae
“Nakaeya Anumaya Koti'a lapa'kufa alino
katikefe hunate'nea ve'kake'na ne'oe.” hu'a
hisaya vaya'ae apa'ke'atike'ake apaune vaya'ae
va'yi hukae. Ani akufa vaya va'yi hu'a Anumaya
Koti'a ha'ye hikeno hapalimale'nea vaya'aina a'a
apavataka hisaya yafe apa'ke'atike ke afisaya
yafe lusi apamo'yo ai ya'ae o'ake'naya avame ya
hu lo'kiya ya'ae hukae. Ani ya hukaya'maki
Anumaya Koti ha'ye hikeno hapalimale'nea
vaya'moki o'afikae.

25 Afeo ani ya va'yi ohu'nea afina ako lahap-
pai'noanaki afitapa alakepa heo.

26 Ani yafe “Ani ve'ka ka'me koteke
mai'niki utapa akeo.” hisaketapaena anifi
o'mai'nekaianaki lapa'kaeya o'veo. “Mika
nopi mai'niki utapa akeo.” hu'a hisaketapaena
“Lamake nehae.” hutapa lapa'kesa o'afeo.

27 Ko'ku'napakati e'noa ve'ka vaya'mo
alinate'nea mafa'ne esoa au'ava kava'mo'a ina
kava hukeanaki afeo. Lapa'kaeya akesakeno
kopasi'namo'a yake haino ne'eatekati ano

kahai huno yake lavino nefalea aupalika ano haleketapa ne'akaya avamete Anumayamo Mafa'ne ete'na ekefe hisukeno'aena ani kava hukeanaketapa nakekae.

28 Fali'naya vaya apa'kufa hane'nea yate'ke mi'ko ha'ki'ki namayakamoki e'a ali'a anupa ne-hae. Ani kava hu'a mi'ko vaya'ai folakapi Anumayamo Mafa'ne ekaiye.

Henaka'a Yisasi'a eteno ekaiye.

29 Ani ala kana hapaisea kana hano hutesikeno yakemo'a alino hani'ake nehisikeno i'ka'mo'a mako'ae ano ha olesike'a sanafi'yaka ko'ku'nateti atafailavi atafailavi hukae. Atafailavitesake'a mi'ko ani ko'ku'nate lo'kiya ya hane'nea ya'mo'a kanake kanake nehu'a fate fate kate u'e'a hukae.

30 Ani ya fole aitesike'naena nakaeya ko'ku'napakati e'noa ve'ka vaya'mo alinate'nea ve'kamo'na lapavelisoa avame hu yana ko'ku'nate va'yi hiseana mi'ko mopafi mai'naya nofi vaya'moki apamo'yo ne'ai'a avilekae. Avi'nele'a akesakeno ko'ku'napakati e'noa ve'ka vaya'mo alinate'nea mafa'ne ko'ku'nate hiyapi ano hale himamu lo'kiya ya'ni'ae eli'na ne'esuke'a nakekae.

31 Ne'akesake'na kayo kayo vaya'ni hupatesuke'a lusiya hu'a ufe ne'a'a mi'ko yake haino ne'eatekat'i'ae yake lavino nefaleatekat'i'ae aluka aluka aupalika'ae hupatesuke'a u'n'e'a mi'ko nakai'ni vayane hu'na hapalimale'noa vaya'ni ko'ku'na'mo'a uno atale'niseatekat'i'ae apavale'a e'a anupa hute'a ekae.

Hikifa yosamo'a ne'ya ha'kale kana lavenele.

32 Yisasi'a inake nehe hikifa yosale humale'na mako avoya ke lahapapaikoanaki afeo. Ani yosamo'a hokoteno a'kopayakale akusasi ano haita maleteno atali huteno halate anupa maleketapaena "Meni hoy a ha'kale kana fole aiye." hutapa nehae.

33 Ani kava nehaya'maki ani lahapapai'noa avame ya akesutapaena "Esea kana'amo'a aupasi nehikeno kipate eno mai'neanakeno ako ekaiye." hutapa lapa'kesa afikae.

34 Lamake hu'na lahaba'nepauve meni mai'naya ve alave ofali'a afa'a mai'nisakeno mi'ko ani ya va'yi huke.

35 Lamake ko'ku'na'ae mopa'ae fanane huka'a'maki nakaeya ke'nimo'a alaki fanane ohuno haneke haneke huke.

Yisasi'a eteno esea kana mako ve'kamo'a alaki o'afi'ne.

36 Ani lahapapai'noa kana eno fole aisea kana mako ve'kamo'a alaki lamake huno o'afi'ne. Ani kava hu'a ko'ku'napi mai'naya kayo kayo vaya'moki'ae ani kana o'afi'nae. Ani kava huno Anumaya Koti Mafa'ne'amo'ae ani kana o'afi'nea'maki Afo'amo'a akai'ake ani kana afi'ne.

37 A'ke'ainaka Noa'a mai'nea afina mai'naya vaya'moki hu'naya akufa kava hu'a ani afina mai'naya vaya'moki'ae ani akufa kava nehisake'na nakaeya ko'ku'napakati e'noa ve'ka vaya'mo alinate'nea mafa'ne ete'na ekauve.

38-39 Li'mo'a ano apati o'ka'nea kanafi mai'naya vaya'moki ne'ya'ae li'ae ne'ne'a a alike ve alike nehu'a mi'ko afina ani yafe'ke apa'kesa ne'afi'a Noa'a ke hapapai'nea'maki ani ke o'afi'nakeno

Noa'a lipi kalefi haino faleke'a mi'ko vaya'moki apa'kesa o'afi'a mai'naya yapi li'mo'a hakakino e'neno mi'ko vaya ano apati ka'ne. Nakaeya ko'ku'napakati e'noa ve'ka vaya'mo alinate'nea mafa'ne ete'na esoa afina ani akufa kava hukae.

40 Nakaeya ete'na esoa afina hoyafi aole ve'kala mai'nisa'apati Anumaya Koti'a mako avaleno asaka nehuno mako ve'ka alino apahetalekaiye.

41 Aole atala'mokani maya lo'ka'ana haya ne'aisa'akeno Anumaya Koti'a mako a avaleno asaka nehuno mako a alino apahetalekaiye.

42 Ina yafe Anumayatapimo'na esoa kana lapa'kaeya o'afi'naya yafe lapau o'kaletapa akeva hutapa maiyo.

43 Lapa'kaeya mako kumaya vaya'aife lapa'kesa afitapa haleo. Mako kumaya ve'kamo'a "Ina hanipi ina kanale no'a fai'na anafe hu'na alikoe." huno hinakeno no'mo afo'amo'a afi'nininana "Kava yakaikoe." huteno no'ale yakai'nisikeno ani kumaya ve'kamo'a ano anafe huno haino no'afati ya o'alinine.

44 Lapa'kaeya'ae ani kava hutapa avatati hutapa nakeva heo. Ko'ku'napakati e'noa ve'ka vaya'mo alinate'nea ve'kae "O'mekaiye." nehutapa lapa'kesa o'afitapa haviku mai'nisaya kanafi e'na lahapau kakauve.

Kanale ali'ya ve'ka'ae havi ali'ya ve'ka'ae avoya ke.

45 Anumayamo'a inake he kanale ali'ya ve'kamo'a akenopa hale'nea ve'ka mi'ko afina ali'ya alike alike nehea ve'ka lapa'kaeyapi hanate mai'ne? Ani kava hu'nea ali'ya ve'kae ala kava ve'kamo'a inake huke "Mi'ko ali'ya vaya'aite

yakai'ne'ka mi'ko afina ne'ya fa'ko hu'ka apamite apamite ho." huke.

46 Hukea'maki ani kava ve'ka henaka'a eteno ne'esikeno hokoteno hapai'nea akufa kava ne-huno'aena ani ali'ya ve'kamo'a amuse huke.

47 Lamake hu'na lahapa'nepauve ani kava hu'nea ali'ya ve'kae kava ve'kamo'a inake huke "Mi'ko ya'ni'ale kava yakaiyo." hutekaiye.

48-50 Hutekaiya'maki ani ali'ya ve'kamo'a ina akufa akesa afike "Ala kava ve'ka'ni makale o'mekaiye." huteno ali'ya'ale yakaipate'nea vaya kayo ne'apamino ala kava ve'kamo ne'ya neteno mako vaya'ae atu li neteno anekinaki nehuno "O'mekaiye." huno haviku mai'nisea kanafi ani ala kava ve'ka ekaiae.

51 Eno ani hao'otake kava hu'nea ali'ya ve'ka lusi kayo amiteni inake huke "Nakaeyateka vekano'kano hu ne'nataya vaya'ae maiyo." huno hutekaiye. Hutesikeno ani kumapi viseana apa'kafu yulakefa ne'ai'a apave kemo hukae.

Nayatala'a a'mafa'neyaka'aite avoya ke hu'ne.

25

1 Yisasi'a inake huno ke avoya kefati nehe Anumaya Koti'a kava alino yakailapatesea kana aepa hesea afina ina kava huke. Mako ve'ka meni a ali'nea ve'ka ekefe nehike'a naya aole a'mafa'neyaka ata kani'api ne'ali'a katekati u'a avalekefe u'nae.

2 Naya mako kaya a'mafa'neyaka apa'kesa o'male'nea a'mafa'neyaka maike'a naya mako kaya a'mafa'neyaka apa'kenopa hale'nea a'mafa'neyaka mai'nae.

³ Ani apa'kesa o'male'nea a'mafa'neyaka kani'api ali'ne'a e'naya'maki mako'ae la'kite'a ata kani aesaya lina ali'a o'me'nae.

⁴ Ali'a o'me'naya'maki apa'kenopa hale'nea a'mafa'neyakamoki ke'ayo'apifi la'kite'a ata kani aesaya lina alite'a ani ata kani'api'ae ali'ne'a u'nae.

⁵ U'naya'maki ani a ali'nea ve'ka makale o'meke'a ani a'mafa'neyaka apau mai'mai hike'a apau kale'nae.

⁶ Apau kale'nakeno hani'ainaka ala kefati inake hu'ne "A ali'nea ve'ka ako ne'e. Lapa'kaeya katekati utapa avaleteo."

⁷ Nehike'a mani nayatala'a a'mafa'nemoki heti'a kani'api aesaya ya ako ali'a avatati hu'nae.

⁸ Apa'kesa o'male'nea a'mafa'nemoki apa'kenopa hale'nea a'mafa'ne'aife inake nehae "Lakaeya ata kaniti ako asu hesea kava nehiki lapa'kaeya li kepati la'kilateo." nehae.

⁹ Nehake'a apa'kenopa hale'nea a'mafa'nemoki anona'a ke'apile inake hae "Ata kani aesuna lina lakaeya'ae lapa'kaeya'ae la'kisuna akufa kava ohu'neanaki lapa'kaeya afeno nopati utapa miya heo." hu'nae.

¹⁰ "Miya heo." hu'a hupatake'a ne'vekeno a ali'nea ve'ka anile eke'a ali'a avatati hute'a mai'naya a'mafa'neyaka akaeya'ae ala ne'ya nopi hai'a falete'a kita ako kimale'nae.

¹¹ Kimale'nake'a apa'kesa o'male'nea a'mafa'nemoki henaka'a e'a inake hae "Ala Nenao Ala Nenao kita ya'kilato." nehae.

¹² Nehakeno a ali'nea ve'kamo'a anona'a ke'apile inake he "He'e lamake lahapa'nepauve nakaeya nolapa'ko a anaka ne'ae." hu'ne.

¹³ Yisasi'a inake nehe "Ina kava hu'naya yafe lapa'kaeya kava yakaiyo. Nakaeya ete'na esoa afina'ae kana'ae o'afi'naya yafe kava yakaiyo."

Ali'ya vaya moni apami'nea avoya ke.

¹⁴ Yisasi'a Anumaya Koti kava yakaipatesea kanae inake he mako kava ve'kamo'a yatala koteka ukefe nehuno ali'ya vaya'aife ke hike'a akeno moni fa'ko huno apamite apamite huteno u'ne.

¹⁵ Ali'ya ne'alea aepa'api apa'keteno mako ve'ka naya mako kaya tauseni kina (K5,000) amite mako ve'ka aole tauseni kina (K2,000) amite mako ve'ka mako'ke tauseni kina (K1,000) ami'ne. Apamite apamite huteno afaki koteka u'ne.

¹⁶ U'nikeno naya mako kaya tauseni kina (K5,000) ami'nea ve'kamo'a ani monileti ali'ya aliteno mako'ae ai'akama'a moni alikeno naya mako kaya tauseni kina'ae (K5,000) aliteno alino maleno lo'kaeyateka nayatalama'a alea tauseni kina (K10,000) fole ai'ne.

¹⁷ Fole aikeno aole tauseni kina (K2,000) ami'nea ve'kamo'a ani monileti ali'ya aliteno mako'ae ai'akama'a moni alikeno aole tauseni kina'ae (K2,000) aliteno alino maleno lo'kaeyateka aole'ae aole'ae tauseni kina (K4,000) fole ai'ne.

¹⁸ Fole ai'nea'maki mako'ke tauseni kina (K1,000) ami'nea ve'kamo'a ani moni alino uno mopafi keli kafiteno ano ati kamale'ne.

¹⁹ Ani ali'ya vaya'ai kava ve'ka yatala kana uno maiteno eteno eno apami'nea monimo ke huke nehe.

²⁰ Huke nehuno naya mako kaya tauseni kina (K5,000) ami'nea ve'kamo'a va'yi huno nayatala'a tauseni kina (K10,000) alino eno ne'amino inake he "Kava Nenao amuse'ka nehuki naya mako kaya tauseni kina (K5,000) nami'nanapati ete'na ali'ya alukeno ai'akama'a nayatalama'a tauseni kina (K10,000) hane'ne."

²¹ Hikeno ala kava ve'kamo'a akaeyafe inake he "Kakaeya mi'ko afina ali'ya alike alike hana ya'kamo'a kanale hike'ka kanale ve'ka mai'nane. Aise moni kami'noa yateti ali'ya ali'nakeno ala hu'nea yafe kakaeya ala kava ali'ka yakaisana ya kamikoe. Nopi hai'keketa'a lo'kata'a amuse hi'ano."

²² Nehikeno aole tauseni kina (K2,000) ami'nea ve'kamo'a eno inake huno hapai'ne "Kava Nenao amuse'ka nehuki kakaeya aole tauseni kina nami'nanapati ali'ya alukeno ai'akama'a moni aloateka aole'ae aole'ae tauseni kina (K4,000) ali'na ne'oe."

²³ Hikeno ala kava ve'kamo'a akaeyafe inake he "Kakaeya ali'ya alike alike hana ya'kamo'a kanale hike'ka kanale ve'ka mai'nane. Aise moni kami'noa'maki ali'ya alinakeno ala hu'nea yafe kakaeya ala kava ali'ka yakaisana ya kamikoe. Nopi hai'keketa'a lo'kata'a amuse hi'ano."

²⁴ Nehikeno mako'ke tauseni kina (K1,000) ami'nea ve'kamo'a eno inake he "Kava Nenao amuse'ka nehuki ako kake'noana kakaeya lo'kiya ke'ake ve'ka mai'ne'ka alu ve'kamo male'nea ya ha'nefale'ka mako ve'kamo hoyo'afi ha'kalemale'nea ya'ae kumaya ali'ka ne'nana ve'ka mai'nane.

²⁵ Mako'ke tauseni kina (K1,000)

nami'nana'maki koli'ka hute'na mopafi keli
kafite'na fala'ki'kate'noateti kakaeya ma moni
ali'na e'na ne'kamoe."

²⁶ Nehikeno ala kava ve'kamo'a ani ali'ya ve'kae
inake he "Kakaeya kayamufa o'ai ali'ya ve'ka
mai'nane. Kakaeya ako afi'nane nakaeya alu
ve'kamo male'nea ya ha'nefale'na mako ve'kamo
hoya'afi ha'kalemale'nea ya'ae kumaya ali'na
ne'noa ve'ka mai'noa yafe ako afi'nape?

²⁷ Afi'nana'maki na kava hike'ka moni
ne'malaya nopi moni'ni o'male'nane?
Malanateninana nakaeya meni moni'ni'ae ai'aka
moni'ni'ae alunine." hu'ne.

²⁸ Mako vaya'aife inake he "Ani mako'ke tauseni
kina (K1,000) ali'nea ve'ka hafaletetapa nayatala'a
tauseni kina (K10,000) ali'nea ve'ka ameo.

²⁹ Lahapa'nepauve afeno'ya'a hane'nisea ve'ka
mako'ae amisukeno ala afeno'a hanekaiya'maki
afeno'ya ho'kano o'male'nisea ve'ka ali'nisea ya'a
akaeyapati hafalekauve.

³⁰ Ani havi ali'ya ve'ka avaletapa ma'ailaka hani
kumapi yaka hutalesake'a anifi mai'ne'a lusiya
hu'a avovo avava nehu'a avi nele'a apave kume
kume kanesaya kumapi atalekae."

Yisasi'a mi'ko vaya alino fa'ko fa'ka hisea ke.

³¹ Yisasi'a inake he ko'ku'napakati e'noa
ve'ka vaya'mo alinate'nea mafa'nemo'na kava
yakaikefe esoa afina ano hale lo'kiya himamu
ya'ni'ae ko'ku'napi kayo kayo vaya'ae ete'na
ekauve. Nakai'ni ano hale lo'kiya'nileti kava
yakaisoa yafe hale fai mai yate maikoe.

³² Fai mai'nisuke'a mi'ko aupalikati vaya'moki
nakaeyate e'a ali'a atalu hu'nisake'na sipi sipile

kava ne'yakaiya ve'kamo'a meme'ae sipi sipi'ae alino fa'ko fa'ka nehea avamete male'na vaya ali'na fa'ko hukoe.

³³ Ali'na fa'ko hu'na sipi sipima'a naya lamaka ne'apate'na memema'a naya haoka apatekauve.

³⁴ Apatete'na ala kava yakai kanomo'na naya lamaka apatesoa vayafe inake hukoe "Afo'nimo'a kanale amuse ya ako lapami'nea vayanaki eo. Mani mopa alo hu'nea afina aepa heno katilapate'nea kumate kava yakaisoa kumate lapa'kaeya etapa maiyo." hu'na hukoe.

³⁵ "Nakaeya naka'neteketapa ne'ya nami'nae. Life ne'nahaiketapa li nami'nae. Nata ve'ka ne'oketapa hutapa falu fala hune'natetapa navaletapa notapifi nate'nae.

³⁶ Kena'ni o'male'niketapa kena havainate'nae. Kali ali'noketapa kava hunate'nae. Nofi nopi mai'noketapa utapa nake'nae. Ani kava hunate'naya yafe katilapate'noa kumate etapa maiyo." hu'na hukoe.

³⁷ Hisuke'a naya lamaka mai'naya alakepa kava hu'naya vaya'moki inake hukae "Anumayati hana afina kakateketa kaketeta ne'ya kami'none? Hana afina life kahaiketa kaketeta li kami'none?

³⁸ Hana afina nata ve'ka ne'anaketa alita kanale hukate'none? Hana afina kena'ka o'maleketa kena kami'none?

³⁹ Hana afina kali kaha'niketa kake'none? Hana afina nofi nopi mai'nakanaketa uta kake'none." hu'a hukae.

⁴⁰ Inake nehisakeno ala kava ve'kamo'a apa'kaeyafe eteno inake huke "Lamake lahapa'nepauve lapa'kaeya apa'ki o'male'nea

nakana'nimoki hupate'naya kavana nakaeya'ke hunate'nae." huno huke.

⁴¹ Hukea'maki aya haoka alino apate'nea vaya'aife inake huke "Hao'otake kava'ake nehaya vaya hu'na haviya hulapatesoa yafe nataletapa veo. Sata'ae ali'ya vaya'a'ae katipate'noa kumapi akola ata leke leke nehea atafi utapa akola maiyo.

⁴² Nakaeya nakale'nea'maki ne'ya o'nami'nae. Life nahau'nea'maki li o'nami'nae.

⁴³ Nata ve'ka ne'oa'maki navaletapa falu fala huo'nate'nae. Kena'ni o'male'nea'maki kena havai o'nate'nae. Kali alite nofi noipi ute hu'noa'maki utapa o'nake'nae."

⁴⁴ Hisike'a ete'a inake hukae "Anumayatimoka hana afina kakateketa kake'none? Hana afina life ne'kahaiketa kake'none? Hana afina nata ve'ka e'nanaketa kake'none? Hana afina kena'ka o'male'niketa kake'none? Hana afina kali alite'ka mai'nanaketa kake'none? Hana afina nofi noipi mai'nanaketa kake'none? Kake'nonateninana ako kaha'ma'nonine."

⁴⁵ Hakeno ala kava ve'kamo'a apa'kaeyafe inake huke "Lamake hu'na lahana'nepauve lapa'kaeya apa'ki o'male nakana'nimoki ani kava hu o'apate'nisayana ani ya nakaeya'ke hu o'nate'nae."

⁴⁶ Ani hao'otake kava hu'naya vaya'aina hupate-sike'a akola apa'kufa apa'kafu ki'a maike maike hisaya kumapi u'a maikaya'maki alakepa hu'a mai'nisaya vaya'moki kanale anona'a amuse hu'a ofali'a akola maike maike hu'a maisaya kumate ukae.

Kava vaya'moki Yisasina haesaya ke hu'a ne-hayae.

26

¹⁻² Yisasi'a mani ke huno avaya ateno akaeya ke ne'afea anak'aife inake he "Lapa'kaeya ako afi'nae Anumaya Koti'a lapa'kinakomoki apa'kufa alino kati'nea afinafe apa'kesa afi ne'ya hale o'ki kai hame'ya yakita hu'a nesaya kana aole afina maite'a aepa he'a ani ne'ya kakae. Katesake'a ko'ku'napakati e'noa ve'ka vaya'mo alinate'nea ve'ka natafa hu'a yofo yosale asaite'a nahae-sake'na falikoe."

³ Hike'a mono nopi kava vaya'ae ala ala vaya'ae ala mono nopi hokote kava ve'ka Kaiyafasi nopi ali'a atalu hu'a mai'nae.

⁴ Mai'ne'a ke hu'a nehaya'a inake hae "Hana kava huta lake'atike ke huteta kesi Yisasina atafa huta haesunakeno falise?"

⁵ Inake hae "Mi'ko vaya'ko e'a ali'a atalu hu've'a ne'ya yakita hu'a nesaya yapi Yisasina atafa ohisune. Haviku atafa nehisunake'a mi'ko vaya'moki akete'a kaleso ne'ai'a la hukae." hu'a nehae.

Mako a'mo'a Yisasi akenopale mana'ake masave la'ki'ne.

⁶ Yisasi'a Petani uno a'ke'ainaka fuko'ya ake'nikeno alino kanale hute'nea ve'kamo nopi uno mai'ne. Ani ve'kamo aki'a Saimoni'ae.

⁷ Mai'nikeno mako a'mo'a yafa ke'ayo alilino akaeyate e'ne. Ani ke'ayo alo nehaya yafa'mo aki'a alapasata. Ani kepi ala miya ne'atalaya masave mana'ake li hane'nikeno ani a'mo'a ani masave ali'neno Yisasi'a hipale mai'nikeno akenopafi la'kino falete'ne.

⁸ La'kino fare ne'ateke'a akaeya ke ne'afea anak'a mai'ne'a akete'a ani yafe apaipa kafa neha'a inake

nehae “Na kava hikeno mika a'mo'a mana'ake masave la'kino huke ataleke nehe?

⁹ Ani mana'ake masave vaya apamisunake'a miya hisaketa ala moni aliteta moni afeno'api o'male vaya fa'ko huta apaminine.”

¹⁰ Yisasi'a haya ke afiteno inake he “Ani ana ke o'ama'kitapa ataleo. Na ya hiketapa lapa'kaeya kana haiya ke nehae? Akaeya mani a'mo'a kanale kava hune'nate.

¹¹ Afeno ya'api o'male vaya mi'ko afina lapa'kaeya'ae lo'ka'a maikayanaketapa apaya hisaya lapa'kesa afisaya afina apaya hukaya'maki nakaeya mi'ko afina lapa'kaeya'ae lo'ka'na o'maikoe.

¹² Mani a'mo'a mana'ake masave nakufale fale ne'nateana nakaeya kelifi kinatesaya ka'ni'a alino avatati hune'nate.

¹³ Nakaeya lamake lahapa'nepauve. Mi'ko au-palika vaya'aipi Yisasi kanale ke hapapaisaya koteka mani a'mo'a hunate'nea avake'a hapapaisake'a ani afe apa'kesa afikae.”

Yutasi'a kutalu ya huno Yisasina hakefe nehe.

¹⁴⁻¹⁵ Ani afina layatala'a hano huteno laiyalekatiaole alea anaka Yisasi ke ne'afea anakapati mako'ke ve'ka Yutasi Isa'kelioti'a mono noipi kava vaya'aite uno inake he “Kutalu ya alo hutapa na'maki miya namisake'na Yisasina avale'na lapayapi atesoe?” huno hapapaike'a ani ke afite'a lusi amuse nehu'a teti kina (K30.00) ami'nae.

¹⁶ Amitakeno Yutasi'a ani afina Yisasina atafahu'a haesaya kafe aepa heno kahau ne'aeye.

Yisasi'a ke'a ne'afea anaka'ae ne'ya ne'nae.

¹⁷ Hale o'ki kai hame'ya ne'ya ne'naya kana hokote afina fole ne'aike'a Yisasi ke ne'afea anaka'moki Yisasite e'a inake hae "Hanate uta Anumaya Koti'a lakinakomoki apa'kufa alino kati'nea yafe lakesa afisuna ne'ya alita avatati hukatesune?" hu'a afine'kae.

¹⁸ Afine'kakeno Yisasi'a inake huno hapapai'ne ala kumate ne'utapa mako ve'ka aketapaena inake hutapa heo "Alino laya nehea ve'kamo'a inake huno hulateketa ne'one 'Falisoa kana'ni ako va'yi hike'na kakaeya nopi nakaeya ke ne'afea anaka'ae Anumaya Koti'a lakinakomoki apa'kufa alino kati'nea yafe lakesa afi ne'ya nekefe ne-hune.' hutapa hapaiyo."

¹⁹ Yisasi'a ani ke hapapaiteke'a mi'ko Yisasi'a hapapai'nea kava hu'a Anumaya Koti'a apa'kinakomoki apa'kufa alino kati'nea yafe apa'kesa afi ne'ya ali'a avatati hu'nae.

²⁰ Ali'a avatati humalete'a une Yisasi'ae layatala'a hano huteno laiyalekati aole alea anaka'ae lo'ka'a mai'ne'a ne'ya ne'nae.

²¹ Ne'ya ne'ne'a Yisasi'a inake he "Nakaeya alaki lamake hu'na lahapa'nepauve nakaeya'ae mai'nonapati mako ve'katapimo'a kutalu ya ako ne'neanakeno nakaeya navaleno kame ya hunesaya vaya'ai apayapi natekaiye."

²² Nehike'a mi'ko mako'ke mako'ke'moki apaipamo'a kana hapaike'a Yisasife inake hu'a afine'kae "Anumaya'nimoka nakaeyafe nehapi?"

²³ Hu'a afine'kakeno Yisasi'a inake he "Nakaeya'ae mako'ke lapepati kai hame'yateti faino vakamotino ne'nea ve'kamo'a kame vaya'nimoki nahaesaya yafe kesi kate uneno nehuno kutalu ya ne'ne.

24 Ne'nekeno Anumaya Koti avopi ako kamale'naya ke a'kame male'a nakaeya ko'ku'napakati e'noa ve'ka vaya'mo alinate'nea ve'ka nahaesake'na falikoe. Avopi kamale'naya yafe ani kava hunatekaya'maki nakaeya navaleno kame ya hu ne'nataya vaya'ai apayapi natesea ve'kaena lusiya hu'na nahau hutoe. Ani ve'ka ita'amo'a ali o'ate'nininana kanale hinine."

25 Hikeno Yutasi'a avaleno kame vaya'ai apayapi atesea ve'kamo'a inake he "Ali'ka laya nehana Nenao nakaeyafe nehape?" Hikeno Yisasi'a inake he "He kakaeya kakai'ka ako hu'ka fole ne'aine." huno hute'ne.

Yisasi ke ne'afea anakaka eyafe apa'kesa afisaya ne'ya Yisasi'a apami'ne.

26 Ne'ya ne'nakeno Yisasi'a mako kai hame'ya alino Anumaya Kotiteka ke huno amuse huteno a'kaya heno ke'a ne'afea anakaka ne'apamino inake huno hapapai'ne "Mani kai hame'ya nakai'ni nakufaki lapa'kaeya alitapa neo."

27 Mako li hefi'a ne'naya kepi nofi alakamo li hane'nea ke aliteno Anumayamoteka ke huno amuse huteno ne'apamino inake he "Mi'ko'amokitapa nete nete heo.

28 Mani lina nakai'ni kolane. Vaya'moki nahaesake'na falisoana kola'nimo'a la'ki laviseana mi'ko vaya'mokitapa hao'otake yatape lahapaove lapatove nehu'na naipa falu yapati ali'na atalelapatekauve. Ani kola'mo'a Anumaya Koti'a alino lo'kiya vailapate'nea kemo aepa'a alino lo'kiya vaike.

29 Nakaeya alaki lamake lahapa'nepauve nakaeya mako nofi alakamo li mako'ae o'ne'na

maime u'na Anumaya Koti kava yakaisea kumate u'na lapa'kaeya'ae saufa au'ava kava hu'na nofi alakamo li nekauve."

³⁰ Hike'a mako'ke yakame hute'a ma'aileka hatilavi'a Olivi yosa hane'nea avimate u'nae.

Yisasi'a Pitafe "Ka'kame'ya namikane." nehe.

³¹ Yisasi'a akaeya ke ne'afea anaka'ae inake he "Meni hani'ainaka mi'ko'amokitapa nakaeyafe afitapa lapaipafi male'naya yatapi ataletapa lapaune hekae. Anumaya Koti akai'a inake hike'a avopi kamale'neane

'Nakaeya sipi sipi afu anaka'ai kava ne'api nehae-soana mi'ko afu anaka apaune he'a falu fale hukae.' huno kamale'neane.

³² Kamale'nea'maki fali'nisukeno Anumaya Koti'a eteno alino hetinatesike'na Kalili u'na hoko netesuketapa na'kame ekae."

³³ Nehikeno Pita'a inake he "Mi'ko'amoki kakaeyafe afi'a apaipafi male'naya ya'api atale'a apaune hekaya'maki nakaeya lamake hu'na kaha'nepauve kakaeyafe afi'na naipafi male'noa ya'ni atale'na naune ohekauve."

³⁴ Nehikeno Yisasi'a Pitafe inake he "Lamake kahapauvanaki afeo. Meni hani'ainaka ko'kole ake o'ai'nisike'ka aole'ae mako'ae kana nakaeyafe 'O'ake'noa ve'kae nehae.' hu'ka vane hunatekane."

³⁵ Nehikeno Pita'a lo'kiya ke nehuno inake nehe "Kakaeya'ae nahaesake'na falisoe hu'naena nakaeya 'O'ake'noa ve'kae.' hu'na vane huo'katekauve." huno nehike'a mi'ko Yisasi ke ne'afea anaka'ae mako'ke akufa ke'ake nehae.

*Yisasi'a Ketesemeni hoyafi uno Anumaya
Kotiteka ke huno afine'ke.*

³⁶ Yisasi'a apa'kaeya'ae Ketesemenine hu'a aki ne'aya hoyafi u'a va'yi nehu'a Yisasi'a ke'a ne'afea anaka'aife inake huno hapapai'ne "Anumaya Kotiteka ke hu'na afikekefe mukakaya uvanaki lapa'kaeya male maiyo."

³⁷ Hapapaiteno Pita'ae Sepeti mafa'nela Yemisi'ae Yoni'ae apavaleteno lo'ka'a ne'u'a Yisasi aipamo'a aepa heno kana'ake nehuno atafa huno alaki hikeno lusiya huno havi akaso ali'ne.

³⁸ Akaso ne'alino akaeya'ae u'naya anaka'aife inake he "Ako falisoa akufa kava nehukeno naipamo'a kana ne'nahaiki lapa'kaeya male mai'netapa kava yakainateo."

³⁹ Hapapaiteno aupasi'a uno mopafi aukosalekati ivi'ivi asakauno ai'neno Anumayamoteka inake nehe "O Afo'nimoka falisoa ya huki ani havi kanamo'a atu'ake nehea li'kana nehiki Kakaeya kahaisike'kaena ani li hane'nea ke'ayo ali'ka atalanina'maki nakaeya naku nakesale a'kame o'male'ka kakai'ka afisana kaku kakesale a'kame malo." huno afine'ke.

⁴⁰ Afikeno Yisasi'a uno akaeya ke ne'afea anaka'aite eteno uno apa'keana apau kale'a mai'nakeno apa'keteno Pitafe inake nehe "Vae lapa'kaeya aise kana nakaeya'ae lo'katapa kava yakaitapa o'mai'nafe?

⁴¹ Haviku Sata'a 'Hao'otake kava heo.' huno ano lapavataka hu ya'mo'a eno lahapau kae yafe-naki yakai'netapa Anumayaleka afikeo hu'nae ne-hoe. Lamake lapaipamo'a Anumaya a'kame male-sea yafe nehaiya'maki lapa'kufamo'a alaka ne-

haekeno lo'kiya'a no'male. Sata ke o'afisaya yafe kava ne'yakaitapa Anumayamoteka ke hutapa afikeo."

⁴² Mako'ae Yisasi'a eteno uno Anumayamoteka inake huno afike'ne "Afo'nimoka mani hao'otake kanamo'a atu'ake nehea li'kana nehikeno ani li hane'nea ke'ayo nakaeyafe ao'kaseno 'Afa'a nese.' hu'ka kakesa afisanana afa'a kanalenaki kakaeya afisana kate a'kame malo."

⁴³ Afikeno Yisasi'a halate akaeya ke ne'afea anak'aite eteno uno apa'keana apaulakamo'a kana'ake hike'a apau kale'a mai'nakeno apa'ke'ne.

⁴⁴ Halate aole'ae mako'ae kana apataleno uno hokoteno afike'nea akufa ke'ake huno mako'ae Anumayamoteka afine'ke.

⁴⁵ Afikeno Yisasi'a halate eteno akaeya ke ne'afea anak'aite eno apau kale'a mai'nakeno apa'keteno inake he "Lapa'kaeya lapau kaletapa kanale maitapa falu nehafe? Afeo. Meni vaya'moki nakaeya ko'ku'napakati e'noa ve'ka vaya'mo alinate'nea ve'ka natafa hu'a navale'a havi vaya'moki apayapi ako natesake'a nahakefe nehae.

⁴⁶ Hetiketa ako vino. Akekeo nakaeya navaleno havi vaya'ai apayapi natesea ve'ka kutalu ya ne'nea ve'ka ako eno lava'neteki ake'nafe?"

Yutasi'a Yisasina kame vaya'amoki apayapi avaleno ate'ne.

⁴⁷ Yisasi'a ani ke nehikeno Yutasi'ae ve'ka ayatala'a hano huteno aiyalekati aole ali'nea anakapi lo'kano ne'maiya ve'ka va'yi nehike'a akaeya a'kameleka mi'ko vaya e'nae. Mono nopi kava vaya'ae mono hapali'a hapa'nepaiya vaya'ae

ala ala vaya'ae ani vaya hupatake'a ani vaya'moki
heki kayo alike mi'ko kayo alike hu'ne'a Yisasite
e'nae.

⁴⁸ Yutasi'a Yisasina haesaya kutalu ya ne'nea
ve'kamo'a inake hu'ne "U'na mako ve'ka hane
hane hisoa ve'ka atafa heo." huno hapapai'ne.

⁴⁹ Ani ke huno hapapaiteno Yutasi'a makale
Yisasite eno inake he "Ali'ka laya nehana Nenao
mai'nape?" nehuno hane hane hu'ne.

⁵⁰ Yisasi'a Yutasife inake he "Vaya'nimoka
hukefe e'nana yana makale ani kava ho." huno
nehike'a anileti vaya'moki u'a ayapi atafa hu'a
alaki hu'nae.

⁵¹ Atafa nehakeno Yisasi'ae hetino mai'nea
ve'kamo'a aya maleno hakina avayu huteno ala
mono noipi hokote kava ve'kamo ali'ya ve'ka'amo
akesa aepafati heno hataka hutalekeno mopafi
asaka hu'lavi'ne.

⁵² Mopafi lavi'nea'maki Yisasi'a inake he
"Hakina'ka ku'afi ete'ka aiyo. Hakinaleti la
nehaya vayana hakinaleti hapaesake'a fali'a
fanane hukae.

⁵³ Fanane hukaya'maki nakaeya Afo'nimoteka
afikesukeno nayatala'a hano huteno aiyalekatia
aoles ali'nea nofi vaya'aipati la nehaya vaya'a
apa'kaseno 70 tauseni (70,000) ko'ku'napi kayo
kayo vaya nau vaisaya yafe hupatesike'a esaya
yafe o'afi'nape?

⁵⁴ Nakaeya ani yafe afikesuke'a nau vaisayana
hana ya huno Anumaya Koti avopi kemo'a
nakaeyafe 'Ina kava hutesakeno falike.' hu'a
hu'naya ke fole aino ne'ya'a alitesikeno lamake
huke?"

⁵⁵⁻⁵⁶ Yisasi'a ani afina atafa hu'naya vaya'aife

inake nehe "Mako vaya nehapano kumaya ya nehea ve'ka atafa huke'kana kava hutapa lapa'kaeya hakina'ae heki kayo'ae ali'netapa nakaeya natafa hukefe e'naya'maki nakaeya mi'ko afina efi efi hu'na ala mono nopi hai'na mai'ne'na Anumayamo ke ali'na apaya hu'noa'maki lapa'kaeya ani kanafi natafa ohu'naya'maki ani mi'ko nakaeya nakufale nehaya kava'mo'a a'ke'ainaka apaune vaya'moki ka'naya kemo'a fole aino ne'ya'a alitekeno lamake hisea yafe ina kava hutapa natafa nehae." Ani ke huno hano neheana mi'ko akaeya ke ne'afea anaka atale'a apaune he'nae.

Yisasina avale'u'a Kanisole vaya'aite kake hute'nae.

⁵⁷ Yisasina atafa hu'naya vaya'moki avale'a ala mono nopi hokote kava ve'ka Kaiyafasi nopi avale'a hai'nae. Ani nopi mono hapali'a hapa'nepaiya vaya'ae Isaleli ala ala vaya'ae ali'a atalu hu'a mai'nae.

⁵⁸ Pita'a Yisasi a'kame u'nea'maki hau'ale o'uno alu'ale ne'uno ala mono nopi hokote kava ve'kamo no kuma keki'ya vekofi haino mai'neno Yisasina hutesaya ya akekefe ati vaya'ae lo'kano mai'ne.

⁵⁹ Mi'ko mono nopi kava vaya'ae Kanisole vaya'moki'ae "Mako vaya'aife ke hisunake'a e'a apa'ke'atike nehu'a 'Yisasi'a ina hao'otake kava nehiketa ake'nona ve'kae.' hu'a lahapaisaketa haesunakeno falise." hu'a apa'ke'atike ke hutesaya vaya'aife kahau ne'ae.

⁶⁰⁻⁶¹ Kahau a'nayana nesu vaya'moki e'a haviku ke nehu'a Yisasife "Ina kava ma kava

huno hao'otake kava hu'ne." hu'a hu'naya'maki Yisasina haesaya hao'otake kava'a o'ake'nae. O'ake'naya'maki aole ve'kala'mokani heti'ana Yisasife inake hu'ana neha'ae "La'akaeya akaeya hu'nea ke ako afi'no'ana inake hu'ne 'Nakaeya Anumaya Koti ala mono nona ali'na kapelete'na aole'ae mako'ae kanafi ete'na kikoe.' hiketa'a afi'no'ae." hu'ana neha'ae.

⁶² Neha'akeno ala mono nopi hokote kava ve'kamo'a hetino Yisasife inake huno afine'ke "Kakaeya mako ke ohukape? Kakaeyafe 'Ina kava ma kava hu'ka hao'otake kava hu'nana ve'ka mai'nane.' hu'a hune'kataya'maki kakaeya na'yane hu'ka kakesa ne'afine?"

⁶³ Inake huno Yisasife afine'kea'maki alaki lamake huno ke huno o'ami'ne. O'amikenno ala mono nopi hokote kava ve'kamo'a Yisasife inake he "Nakaeya Anumaya Koti'a avamu'a hane'nikeno mai'nea Ne'mo akile kafine'koki kakaeya alaki lamake ke nahapaiyo. Kakaeya Anumaya Koti'a lakufa alino katiseafe hukate'nea ve'ka Kalaisika Anumaya Koti Mafa'ne mai'nape?"

⁶⁴ Nehikeno Yisasi'a akaeyafe inake he "Kakaeya ani ke alaki ako hai nehane. Nehana'maki nakaeya mi'ko vaya lahana'nepauve ko'ku'napakati e'noa ve'ka vaya'mo alinate'nea ve'kake'na henaka'a nakesake'na ala lo'kiya'a hane'nea Anumaya Koti aya lamaka mai'ne'na ko'ku'nate hiyapi esuketapa nakekae."

⁶⁵ Nehikeno ani ke hea yafe ala mono nopi hokote kava ve'kamo aipamo'a atu hekeno kena'a alino vala aine'ataleno inake he "Anumaya Kotife huno haviya hune'ateketa akai'a avayafati ako hai

afunanaketa mako vaya'aife ke hisunake'a mako akufa ke Yisasife laha'opaisae.

⁶⁶ Ani ke afea yafe na'yane lapa'kesa ne'afe?" huno apafikeke'a ani vaya'moki inake hae "Lamake hane hao'otake ya'amo anona'a haesakeno falise." nehae.

⁶⁷⁻⁶⁸ Mako vaya'moki Yisasi aukosafi aepa he'a apavaitu'na hene'ate'a mi'kimi kayo ne'amakike'a mako'amoki apaya ali'a ataleli'ne'a ne'amaki'a inake nehae "Nala'a ne'kamakifi kakaeya kaune ke hu'ka fole ai'ka lahapaiyo."

Pita'a Yisasife "O'ake'noa ve'kae." huno vane hute'ne.

⁶⁹ Pita'a ani no'mo ma'aileka kekitalofepi mai'nikeno mako ali'ya a'mafa'nemo'a aketeno amete ne'eno inake he "Kalili koteka ve'ka Yisasi'ae kakaeya lo'katana ne'mai'a ve'kafi hu'nae nehoe."

⁷⁰ Nehikeno mi'ko vaya'ai apaulakale Pita'a inake he "Nakaeya o'afi'noa ke nehane." huno vane hute'ne.

⁷¹ Vane hune'ateno ma'aileka no kipate lavino mai'nikeno mako ali'ya a'mafa'nemo'a Pitana aketeno anile heti'naya vaya'aife inake he "Ma ve'ka Nasaleti mafa'ne Yisasi'ae lo'kano ne'maiya ve'ka mai'ne."

⁷² Nehikeno Pita'a inake he "Nakaeya alaki lamake nehoe lapa'kaeya hu'naya ve'ka nakaeya no'akoa ve'kae nehae." huno vane hute'ne.

⁷³ Vane huteno anile aise kana mai'nik'e'a akaeya'ae heti'a mai'naya vaya'moki Pitafe inake hae "Lamake kakaeya Kalili ve'kake'ka kake

ne'aina kakele afita aeto nehungana kakaeya
Yisasi'ae ne'maina ve'ka mai'nane."

⁷⁴ Nehakeno Pita'a inake he "Nakaeya alaki lamake ohisukeno'aena Anumaya Koti namakise hu'na Anumaya Koti aulakale lahana'ne pauve. Lapa'kaeya nehaya ve'ka nakaeya no'akoa ve'kae nehae." huno nehikeno anile ko'kole ake ai'ne.

⁷⁵ Ake aikeno Pita'a afiteno Yisasi'a hu'nea ke akesa afino hao hu'ne. Yisasi'a mako afina inake huno hapai'ne "Ko'kole ake o'ai'nisike'ka kakaeya aole'ae mako'ae afina nakaeyafe 'O'ake'noa ve'ka mai'ne.' hu'ka vane hunatekane." huno hu'nea ke Pita'a akesa afino hao huteno ma'aileka hatilavino lusi avi le'ne.

Yisasina avale'a Pailatite u'nae.

27

¹⁻² Kotike'a mi'ko mono nopi kava vaya'ae Isaleli nofi vayapati ala ala vaya'ae Yisasina haesakeno falisea veke vake hute'a Yisasina nofi kitete'a ala kamani ve'ka Pailati ayapi ate'nae.

Yutasi'a fali'ne.

³⁻⁴ Yutasi'a Yisasina avaleno kame vaya'amoki apayapi ate'nea ve'kamo'a akeana Yisasina kake hutete'a "Falikane." hu'a hutakeno aketeno lusi hautakiteno aku akesamo'a aino yahae hikeno halate eteno ani aole'ae mako'ae kayo (K30.00) moni ku mono nopi kava vaya'ae Isaleli nofi vayapati ala ala vaya'aite'ae alino u'ne. Alino uno inake he "Nakaeya alaki hao'otake kava hu'na kame vaya'ai apayapi hao'otake ya'a o'male'nea ve'ka ate'noanake'a haesakeno falike. Miyatapi etetapa aleo." nehea'maki apa'kaeya inake hae "Lakaeya ya ohane'niki kakai'ka yane." hu'a hute'nae.

5 Hutetakeno Yutasi'a ani moni ku ani mono nopi yaka hune'ataleno uno akai'a ayapati nofi alino yosale ane'mu ano fali'ne.

6 Mono nopi kava vaya'moki ani moni alite'a inake hae "Mani moni 'Vaya haeyo.' moni hake'naya mone Anumaya Koti kemo'a inake huno hu'ne 'Ani akufa moni mono nopi moni'ae alitapa makopi o'maleo.' huno hu'ne."

7 Hute'a mako ke hu'a hayate'a "Ani monileti afaki kotekati vaya falisaketa kipatesuna mopa samo alo nehaya vaya'aiteti miya hesune." hu'a nehae.

8 Ina kava haya yafe ani mopamo aki'a Kola Mopae hu'a aki ne'ae. Hu'a aki male'naya mopa meni afa'a hane'nike'a ani aki ne'ae.

9-10 Ina kava hakeno a'ke'ainaka Yelemaeya'a Anumaya Koti aune ve'kamo avayafati hu'nea kemo'a fole aino ne'ya'a alitekeno lamake hu'ne. Ani kemo'a make hu'ne

"Isaleli vaya'moki inake hae 'Yisasina lavelisanaketa haesunakeno falisea miya kamikune.' Ani aole'ae mako'ae kayo Anumayamo'a nahapai'nea ya hu'a ani monileti mopa samo alo nehaya vaya'ai mopa miya he'nae." hu'neane.

Ani mopa miya haya afina ani kemo'a fole aino lamake hu'ne.

Pailati'a Yisasina afike'ne.

11 Yisasi'a ala kamani kava ve'kamo aulakale hetikeno ani ala kamani kava ve'kamo'a Yisasife inake huno afine'ke "Kakaeya Yuta vaya'ai yahauve ve'ka'api mai'nape?" huno afikekeno Yisasi'a inake he "Kakaeya'ka ani ke hai nehane."

¹² Nehikeno mono nopi kava vaya'ae Isaleli nofi vayapati ala ala vaya'ae Yisasife "Mani hao'otake kava nehe." hu'a kake hute'naya'maki ke'apilena alaki mako ke ohu'ne.

¹³ Mako ke nohikeno Pailati'a mako'ae Yisasife inake nehe "Akeko mi'ko hao'otake kava hu'nana ya'ka hu'a fole aine'kataya ke alaki no'afipe?"

¹⁴ Hikeno Yisasi'a eteno mako ke anona'a ke'ale ke ha'opaikeno ani ala kamani kava ve'kamo'a akesa afino "No'akoa kava nehe." huno amo'yo ne'aino akesa afino alu ala hu'ne.

Pailati'a Yisasife "Yofo yosale nili aitetapa asaikenofalino." hu'ne.

¹⁵ Kafu'ae kafa'ae Anumaya Koti'a apa'kuva alino kat'i'nea afinafe apa'kesa afi emu ne'kikeno Pailati'a mi'ko ani emu ki afina mako nofi hupatake'a ne'maiya vayapati mi'ko vaya'yakamoki aki a'a asaka haya ve'ka "Nofipati hai hano hanaki uvo." huno mi'ko kafu'ae kafa'ae hupate hupate hu'ne.

¹⁶ Ani kanale mako ve'kamo'a lusiya huno atalave atalava kava huno hao'otake kava nehea ve'ka atafa hu'a nofi hutakeno nofi nopi mai'ne. Ani ve'kamo aki'a Yisasi Palapasi'ae.

¹⁷ Mako ve'kamo aki akefe mi'ko ve a'ne ali'a anupa hu'nakeno Pailati'a make huno apafine'ke "Lapa'kaeya nalafe nofi nopati hutesukeno lapa'kaeyateka visea yafe nelahapaiye? Nakaeya Yisasi Palapasina hutesukeno visifi Yisasi'a Anumaya Koti'a lakufa alino katiseafe hute'nea ve'ka Kalaisi'ae hu'a aki ne'aya ve'ka hu'na hano hutesukeno vise?"

¹⁸ Pailati'a ne'afeana Yuta vaya'moki ma akufa apa'kesa ne'afe "Mi'ko vaya Yisasiteka u'a akaeya

keke afite'a lakaeya ke no'afe." hu'a nehae. Apa'kai'api ke no'afea yafe Yisasife apaipamo'a haviya nehike'a Pailatite avale'e'a ate'nakeno Pailati'a ani ya afi'nea yafe ke huno apafine'ke.

¹⁹ Apafikeno Pailati'a kake hune'apataya fai mai yate fai ne'maikeno a'amo'a "Ma ke hapaiyo." huno mako ve'ka hutekeno Pailatite eno ani hapaiyo huno hu'nea ke hapai'ne. Inake he "Hani'ainaka Yisasife himonafi ake'noa ya'mo'a naipamo'a kana neheanaki ani ve'ka alakepa ve'ka mai'neanaki mako akufa kava huo'ato ke hapaiyo." huno hea ke hapai'ne.

²⁰ Hapai'nea'maki mono nopi kava vaya'ae Isaleli ala ala vaya'ae u'a mi'ko ve a'nemoki apaipafi hu'a vakali nehu'a inake hu'a hapa'nepaiye "Make hutapa heo 'Palapasife afa'a atalekeno eno.' nehutapa 'Yisasife yofo yosale falino.' hutapa heo." hu'a apa'ku apa'kesa apami'nae.

²¹ Apami'nakeno Pailati'a mako'ae make huno apafine'ke "Ma aole netalapatina nakaeya nalana hutesukeno vise hutapa nehae?" hike'a "Lakaeya Palapasina hutesanakeno eno hutae nehune."

²² Nehakeno Pailati'a ani vaya'aife inake he "Ani kava hisoana Yisasi'a Anumaya Koti'a lakufa alino katiseafe hute'nea ve'kae hutapa nehaya ve'ka Kalaisina na kava hutesoe?" huno apafine'keke'a apa'kaeya ala kefati inake hae "Yofo yosale nili aitetapa asaikenno falino." nehae.

²³ Nehakeno Pailati'a inake huno apafine'ke "Na'ya hiketapa ani ke nehae? Hana akufa hao'otake kava hu'ne?" huno apafine'kea'maki apa'kaeya eta'a ali'a alapi male'a ala kekefafati in-

ake hu'a nehae "Yofo yosale nili aitetapa asaikeno falino."

²⁴ Nehakeno mi'ko vaya'moki haya kemo'a Pailati hea ke hu'a ati'ka ne'ate'a makale'a la hisaya kava nehakeno Pailati'a afeana ke hea kemo'aamu o'malekeno mi'ko vaya'ai apaulakale li alino aya sese nehuno inake he "Mako aise hao'otake ya'a o'male'nea ve'kamaki lapa'kaeya 'Hakaune.' hayanaketapa haesakeno faliseana lapa'kaitapi yanakeno mani ve'kamo kola'mo'a nakaeya nayapi o'malesikeno kumi'ni o'malesifa lapa'kaeyatapile kake hanemaleno hanese." huteno aya sese nehe.

²⁵ Ani ke nehike'a mi'ko vaya'moki inake hae "Lakaeya haesuna kumi'mo'a lakaeyate eteno mi'ko alipatesuna mafa'neyakamoki'ae ani kumi alisae."

²⁶ Hakeno Pailati'a Palapasife "Nofi nopati hano hane." huno apamiteno Yisasina nofi kayoteti sefu amite'a yofo yosale nili aite'a asaikeno falisea yafe ati vaya'amoki apayapi ate'ne.

Ati vaya'moki Yisasina kamuke nehau'a kiki hu ne'ate'a hu'a haviya hute'nae.

²⁷ Hokote kava ve'kamo ati vaya'moki Yisasina avale'a no'mo haopaleka avale'a hai'a ate'ne'a anile ne'maiya ati vaya'aife eo hake'a e'a ali'a atalu hu'nae.

²⁸ Atalu hu'ne'a akufale havaili'nea kena hate'a ne'atale'a mako ala kava ve'kamo haesa yatala kena ali'e'a havaite'nae.

²⁹ Havaitete'a mako aufe nofiteti ali'a kalaki'a ka'kolita alo hute'a ali'e'a akenopale vaitete'a mako a'kapa kayo ali'e'a lamaka ayapi ami'ne'a

aiyafi apale'ya nefai'a kiki hune'ate'a hu'a haviya havaya hutekefe inake nehae "Hae Yuta vaya'aipi ala yahauve ve'ka mai'nape?"

³⁰ Hune'ate'a aukosafi apavaitu'na hene'ate'a ani a'kapa kayoteti akenopale amaki'nae.

³¹ Hu'a haviya hune'ate'a kiki hutete'a haesa kena hate ne'atale'a akai'a kena halate ali'a havaitete'a yofo yosale nili aite'a asaimale'nisakeno falisea yafe avale'a u'nae.

Yisasina yofo yosale nili aite'a asaimale'ne'a ha'nae.

³² Yisasina avale'a ne'u'a Saimoni'a Sailini kumati ve'ka'ae kateka fotu hute'a ati vaya'moki ataf a hute'a yofo yosa ali'a kofitete'a "Ali'ka uvo." hu'a hakeno alino ne've.

³³ Alino ne'vike'a Yisasina avale'u'a Kolokatae nehaya kumate va'y'i nehae. Ani kuma'mo aki'a lakaiti kefati Akenopa Ayamufae hu'a aki ne'ae.

³⁴ Ani ati vaya'moki "Haesunakeno faliseana akufa akafu ki yafenaketa akufa akafu o'kisea li nese." hute'a mako atu li'ae nofi alakamo li'ae ali'a makopi akunaku hute'a amikeno mako aise ya'a ne'nea'maki Yisasi'a ani life "He'e o'nekauve." huno no'ne.

³⁵ O'neke'a yofo yosale nili aite'a asaimale'ne'a kena'a fa'ko fa'ka hukefe kasi yo'kalokana akufa yo'kalo nelesakeno apa'kaseno haisea ve'kamo'a ani kena alite alite hisae hu'a ani yo'kalo lete'a ali'nae.

³⁶ Alite'a mai'ne'a anile yakai'a mai'nae.

³⁷ Nili ai'a asaimale'ne'a Yisasi akenopale "Ma kava hiketa ha'none." hu'a avo kamale'nae. Ani kamale'naya avo'mo'a "Ma ve'ka Yisasi'a Yuta vaya'ai hokote yahauve ve'kae." hu'a kamale'nae.

38 Kate'a Yisasi'ae aole ve'kala vaya nehana'ana kumaya'ya neha'a ve'kala mako ve'ka aya lamaka aupalika yofo yosale nili aite'a asaimalete'a mako ve'ka haoka aupalika nili aite'a asaimale'nae.

39 Kate u'e'a haya vaya'moki apa'kenopa ke'ka hune'ate'a "Hao'otake ve'ka mai'nane." nehu'a kiki hune'ate'a hu'a haviya hute'nae.

40 Inake hu'a nehae "Oho kakaeya 'Ala mono no ali'na kapeletalete'na aole'ae mako'ae afina makale ete'na kikoe.' hu'ka hu'nana ve'ka mai'nape? Inaki kakaeya Anumaya Koti mafa'ne mai'ne'kaefena meni kakaeya'ka kakufa ali'ka katisana yafe inani mai'nana yofo yosaleti ne'atale'ka eli'keketa kakeno."

41 Ala mono nopi kava vaya'ae mono hapali'a hapa'nepaiya vaya'ae Isaleli ala ala vaya'moki'ae ani kava hu'a hu'a haviya hute'nae.

42 Inake nehae "Vaya apa'kufa ako alino katipate'nea'maki akai'a akufa alino no'kate. Kalaisi'a Isaleli vaya'aite hokote yahauve ve'ka'api yofo yosaleti ataleno eli'nesiketa aketeta 'Akaeya lamake nehe.' huta akaeyafe afita laipafi malekaune." nehu'a hu'a haviya hune'atae.

43 "Anumaya Koti Mafa'ne mai'noe huno ne-hea ve'kamakeno Anumaya Kotife ame'atiti ne-huno afino aipafi male'nininana Anumaya Koti'a akaeyafe hau'nisikeno'aena meni akufa alino katisse." nehae.

44 Hu'a haviya hune'atake'ana akaeya'ae yofo yosale nili aite'a asaimale'naya ve'kala'mokani'ae ani kava hu'ana Yisasina hu'ana haviya hune'ata'ae.

Yisasi'a aka fali'ne.

45 Yakemo'a haineno folaka'nalaka nehikeno aepa heno mi'ko koteka hani huteno une yake lavino falekefe nehikeno ko alino hale'ne.

46 Ani une yake lavino falekefe nehikeno Yisasi'a ala kefati ke nehuno akai'a kefati inake he "Eli Eli lema sapa'katani?" Lakaeya kefati ani kemo'a make hu'ne "Anumaya Koti'nimoka Anumaya Koti'nimoka na ya hike'ka kakaeya ne'natalane?"

47 Nehike'a mako anile heti'naya vaya'moki ani Yisasi hea ke afite'a inake hae "Afikeo Ilaiyafe ke nehe."

48 Nehakeno makale mako ve'kamo'a uno hake lipati ka'ki'nofakana ya asava'neno atu'ake nofi alakamo lipi ateno a'kapa kayote maleno kimale'neno Yisasina "Amisukeno mayu mayu huno nese." huteno ami'ne.

49 Amikefe nehike'a mako vaya'moki ani ve'kae inake hae "Atale'nekeno'ao Ilaiyafe ke neheanaketa akeva mai'nisunakeno Ilaiya'a eno yofo yosaleti akufa alino katisifi? Akeketao." nehae.

50 Nehakeno Yisasi'a mako'ae ala kefati ke nehikenoaku mafa'ne'a atalekeno fali'ne.

51 Falea kanatofi ala mono nopi mako lapa'ake kenaleti hakaya amale'naya kenamo'a hanaleti aepa heno folakapati vala aino afete lavikeno aole alino hapa'nikeno mopamo'a imima ne'alikeno ala ala yafa aino a'kalafa'ne.

52 Aino a'kalafa'nikeno falike'a kipate'naya vaya'ai kelimo'a ha'kalo hike'a a'ke'ainaka Anumaya Kotiteka apa'ku'a ami'naya vaya falike'a kipate'naya vaya ete'a heti'nae.

53 Ani kelifati atale'a heti'a mai'nakeno Yisasi'a

henaka'a fali'neapati eteno hetike'a fate akufa kumate Yelusalemu haike'a nesu vaya'moki apa'ke'nae.

54 Ati vaya'aite kava ve'ka'ae mi'ko ati vaya'ae yakai'a mai'ne'a akayana mopamo'a imima ne'alino mi'ko va'y'i hea ya akete'a lusiya hu'a koli nehu'a make hae "Lamake mani ve'ka Anumaya Koti alaki Mafa'ne'a mai'ne."

55 Nesu a'neyaka Kalili kumate mai'nayateti Yisasina aya hu'a a'kame hafai'a e'nae. E'naya a'nemoki alu'ale heti'a mai'ne'a ake'a mai'nae.

56 Ani a'neyaka'ai folakapi mai'naya a'nemoki apa'ki'a Makatala kumateti Malia'ae hamo'amo'a Yemisi'ae Yosesi'ae ita'animo'ae mako ana Sepeti mafa'nela'mokani ita'animo'aki hu'a ani folakapi mai'nae.

Yisasina akufa'a yafa kapi kite'nae.

57-58 Une yake lavino falekefe nehikeno Yosefe'a Alimatisa kumate ala moni afeno male'nea ve'ka e'ne. Ani ve'ka Yisasi ke ne'afea ne mai'neno Pailatite uno "Yisasi akufa alisoe," huno afine'ke. Afine'kekene Pailati'a ati vaya'aife hupateno inake he "Kanalenaki Yisasi akufa alitapa ameo." huno hapapai'ne.

59 Hapapaike'a ati vaya'moki Yisasi akufa ali'a amikeno Yosefe'a ani Yisasi akufa alino mako honi'ya o'male kenafi haya vai'ne.

60 Haya vaimaleteno saufa akai'a kafimale'nea kelifi Yisasi akufa kite'ne. Ani keli mako ala yafapi kafafaimale'nea yafa kapi kiteten avayale mako ala yafa'kefa alino helave huno aino a'kanimaleteno u'ne.

61 Uteke'ana Makatala kumateti Malia'ae mako hamo'amo'ae ani kelile mai'ne'ana ake'ana mai'na'ae.

Ati vaya'moki Yisasi kelile yakai'a mai'nae.

62-63 Sapati kanamo ne'ya ali'a avatati hu'a havate'a Sapati natema'a ala mono nopi kava vaya'ae Falasi mono ke ne'afea vaya'ae ala kava ve'ka Pailatite u'a anupa nehu'a inake hae "Ala Nenao ani ake'atike'ake ve'ka afa'a mai'nea afina inake huno lahapai'ne 'Nakaeya aole'ae mako'ae afina maite'na kelifati hetikoe.' huno lahapai'nea ke lakesa ne'afune.

64 Ani ke hu'nea yafe kakaeya lo'kiya ke hisanake'a ani keli avayale ai'a a'kanile'a alaki humalesakeno lo'kiya vaino hanesike'a aole'ae mako'ae afina yakaisae. Haviku akaeya ke ne'afea anak'a'moki ani kelifati Yisasi akufa kasake'a ali'u'a vaya'aife 'Akai'a fali'neapati eteno kelifati hetino u'n.' hu'a hisae. Hisakeno apa'ke'atike ke hisaya kemo'a hokoteno hu'nea ke 'Anumaya Koti mafa'ne mai'noe.' huno hu'nea ke akasekaiye." hu'a nehae.

65 Nehakeno Pailati'a inaki huno hapa'nepaiye "Yakaisaya ati vaya lapamisuketapa ani kelile apavaletapa utapa lapa'kaeya lo'kiya vai'a yakaisaya apa'ku apa'kesa apamike'a yakai'a alakepa heo."

66 Nehike'a u'a ani kelile kimale'naya yafate a'kameleti a'a alaki humalete'a mako ati vaya'aife "Yakaiyo." hu'a hupate'nae.

Yisasi'a fali'neapati eteno heti'ne

28

¹ Sapati afina hano hutekeno Sota afina yake haineno va'yi hukefe nehikeno Makatala kumateti Malia'ae hamo'amo'ae Yisasina kite'naya keli akekefe ne'va'ae.

² Ne'va'akeno lusi imima ne'alikeno Anumayamo ko'ku'napi kayo kayo ve'ka ko'ku'na ataleno elineno male'a la'kamale'naya yafa ano atufa ne'ataleno ani yafa'mo akofetule fai mai'ne.

³ Fai mai'nikeno aukosamo'a kopasi'na ne' alike kana huno ano ha nelekeno kena'amo'a yave yave huno efe'ake hiya'kana nehe.

⁴ Ani kava nehike'a kite'naya kelile kava yakai'naya ati vaya'moki ani Anumayamo ko'ku'napi kayo kayo ve'ka akete'a atali atalu nehu'a apa'ko'ya nefai'a fali'naya vaya'kana nehae.

⁵ Ani kava hu'naya'maki ko'ku'napi kayo kayo ve'kamo'a ani atala'anife inake huno hanapai'ne "Lana'kaeya lanamo'yo o'ai'ao. Nakaeya afi'noana lana'kaeya yofo yosale ha'a asai'naya Yisasife kahau ne'a'ae.

⁶ Kahau ne'a'a'maki mafi o'mai'nifa ako heti'ne. Lahapapai'nea ke ako fole aikeno ako heti'niki eta haitana kite'naya kelifi ake'ao.

⁷ Aketetana naku naku hutana akaeya ke ne'afea anaka'aife inake hutana hapapai'ao 'Yisasi'a falike'a kite'nayapati hetino Kalili uno hoko'neteki anileka utapa akekae.' hutana hi'ao nehuno hai lahanapauki vi'ao." nehe.

⁸ Nehike'ana ana'kaeya anamo'yo ne'ai'ana amuse nehu'ana naku naku hu'ana akaeya ke ne'afea anaka hapapaikefe ne'va'ae.

9 Ne'u'ana makale Yisasi'ae fotu hute'ana Yisasi'a inake he "Ne'a'afe?" nehike'ana haute u'ana aiyale ali'ana soso nehu'ana aki ali'ana asaka hu'na'ae.

10 Aki ali'ana asaka neha'akeno Yisasi'a ana'kaeyafe inake he "Lanamo'yo o'aitana utana inake hutana nafu'nakanakife hapapai'ao 'Kalili utapa nakekae.' hu'ne hutana hapapai'ao."

Ati vaya'ai ke

11 Aole atala saufa kateka ne'va'ake'a ani kelile yakai'a mai'naya ati vaya'moki ala kumapi hai'a ala mono nopi kava vaya'aife mi'ko ya fole aike'a ake'naya yafe hapapai'nae.

12 Hapapaike'a ala mono nopi kava vaya'moki u'a Isaleli nofi vaya'ai ala ala vaya'ae ali'a atalu hu'ne'a ani ke hu'a fole o'aisaya yafe ke hu'a hayate'a ani ati vaya'aina lusi moniyako hake'a apami'nae.

13 "Make hutapa heo 'Hani'ainaka lau'kale'nonake'a akaeya ke ne'afea anaka'amoki Yisasi akufa e'a kasake'a kumaya ali'a u'nae.' hutapa heo.

14 Pailati'a ala kamani ve'kamo'a mani akufa ke afisiketaena lakaeya mako akufa ke hapaiku-nanaketapa lapa'kaeya mako kana ya o'alikae."

15 Inake hake'a ani ati vaya'moki ani moni alite'a ani hapapai'naya akufa kava hu'a a'kame male'nake'a mi'ko Yuta vaya'aipi maleno atak-ufa'nea keke'a meni'ae ani ke nehae.

Yisasi'a ke'a ne'afea anaka mono ali'iate hutape'ne.

16 Yisasi'a ayatala'a hano huteno aiyalekat i mako'ke ale a naka (11) anaka'aife "Kalili avimapi veo." huno hapapai'neanake'a hai'nae.

17 Hai'a Yisasina akete'a aki ali'a asaka ne-haya'maki makoma'amoki aole apa'kesa ne'afe.

18-19 Yisasi'a eno ani mai'naya vaya'aife in-ake he "Anumaya Koti ko'ku'nate'ae mopale'ae kava yakaisoa lo'kiya'ni nami'nea yafe lapa'kaeya mi'ko aupalika utetapa nehutapa nakaeya ke ha-papaike'a afi'a alakepa hu'a afite'a apaipa ai'a yahae hu'a namisaketapaena Afo'nimo akile'ae nakai'ni nakile'ae Fate Akufa Avamu'mo akile'ae li falepateo.

20 Li fale ne'apatetapa nakaeya lahapapai'noa ke hapa'nepaitapa 'A'kame maleo.' hutapa alitapa apaya heo. Akekeo nakaeya lapa'kaeya'ae mi'ko afina maike maike hu'na ma mopa hano hukefe hisea afina'ae olapatalekauve." hu'ne.

**Anumaya Koti'a Saufa Lami'nea Ke
The New Testament in the Inoke-Yate Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Inoke-Yate long Niugini**

copyright © 1992 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Inoke-Yate

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-01-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Mar 2025 from source files
dated 31 Aug 2023

76c8ec82-f78f-59ba-820f-87366bb1497f